

HOOOP!

STUDENI · PROSINAC 2024 · GOD. XXVII.

Pomoć divljači u zimskim uvjetima

16

LOV GRABEŽLJIVACA

Jako važna mjera u uzgoju plemenite divljači

19

4

SJEDNICA UPRAVNOGA ODBORA LOVAČKOGA SAVEZA HERCEG BOSNE

Poduzete stegovne mjere prema neodgovornim članicama

Sretan Božić, božićne blagdane,
obilje zdravlja, uspjeha i lovačkog
zadovoljstva u novoj,
2025. godini želi vam

Lovački savez Herceg Bosne

HOOP!

NAKLADNIK

Lovački savez Herceg Bosne

ZA NAKLADNIKA
Dragan Guberac

GLAVNI UREDNIK
Dragan Naletilić

IZVRŠNI UREDNIK
Ivica Lučić

UREDNIŠTVO

Mladen Bešlić, Vlado Bošnjak, Mate Buntić,
Ivica Drmić, Ivica Lučić, Tomislav Mihaljević,
Dragan Naletilić, Vlado Soldo

LEKTOR I KOREKTOR
Dragan Naletilić

TAJNIK UREDNIŠTVA
Vlado Bošnjak

PRIPREMA ZA TISAK
TIPOART, Široki Brijeg

TISAK
SUTON PRINT, Široki Brijeg

FOTOGRAFIJA
Shutterstock, autori i arhiva Saveza

ADRESA UREDNIŠTVA
Poslovni centar "Sivrić"
88000 Mostar, Kneza Branimira 12

TEL.
00 387 36 318 477

FAKS
00 387 36 318 478

E-MAIL
lshb@lshb.ba

WEB
www.lshb.ba

GODIŠNJA PRETPLATA

BiH 25 KM, inozemstvo 45 KM.
Plaćanjem članarine u svojoj udruzi, članici
Lovačkog saveza Herceg Bosne, automatski se
postaje pretplatnikom na list

ŽIRORAČUN (KM)
3382202200225742 Unicredit banka

DEVIZNI RAČUN
SWIFT UNCRBA22
IBAN BA393380604806373225
Poziv na broj 25020240101

CIJENA OGLASNOG PROSTORA
1/1 stranice – 400 KM 1/2 stranice – 200 KM,
1/3 stranice – 150 KM 1/4 stranice – 100 KM
1/8 stranice – 50 KM
1/1 unutarnja stranica korica – 500 KM
1/1 zadnja stranica korica – 600 KM

Uredništvo ne mora biti suglasno sa
stavovima autora tekstova

ISSN 1840-0647

Sustiže nas zaboravljena prošlost

PIŠE VLADO BOŠNJAK

U svakome našem gradu ili općini postoji lovačka udruga, u nekima i više njih. Po broju članova, ove udruge uglavnom prednjače u svojim sredinama. Lovci privlače pozornost ostaloga puka, pa i onih najmlađih, ponajprije zbog brojnih aktivnosti u prirodi, ali i zbog sportskih i društvenih aktivnosti koje često i uspješno organiziraju.

Lovački savez Herceg Bosne u svome članstvu ima 44 lovačke udruge, od Neuma do Orašja. Većina njih utemeljena je u prošleme stoljeću, a neke odmah poslije Drugoga svjetskog rata. Od tada do danas u ovim se udrugama događalo mnogo toga što je utjecalo na cjelokupan društveni život lokalne zajednice, pa i izvan nje. Lovci i danas rado spominju brojna događanja iz prošlosti, njihove aktere, svoje nadaleko poznate kolege... Te se priče prenose usmeno i po onoj lovačkoj svatko pomalo dodaje ili oduzme pa one izgube svoju izvornost. Da ne kažemo neku težu riječ. Zašto to tako biva? Prije svega u našim se lovačkim udrugama arhivska građa ne čuva na uredan i primjeren način, a u nekima je nema nikako, ne postoji. Neodgovarajuće prostorije udruge, ako ih uopće imaju, ili njihovo često mijenjanje, svako malo novi ljudi na čelu udruge, nebriga, nerijetko i neznanje vođenja i arhiviranja matične evidencije lovaca i značajnijih

odluka udruge, za posljedicu imaju to da danas lovci ne mogu doći do svoje lovačke dokumentacije.

U medijima često čitamo i slušamo o kojekakvim obljetnicama, koje su nerijetko popraćene izdavanjem prigodne brošure, kataloga, monografije... Netko se, dakle, potrudio da prošlost ostane zapisana. I Lovački savez Herceg Bosne u svoje je trideset i dvije godine postojanja izdao dvije monografije, uz Hoop! koji temeljito bilježi sva značajnija događanja u lovstvu. Ali što je s lovačkim udrugama? Koliko nam je poznato, ni jedna naša udruga nije izdala ni svoju brošuru, a kamoli monografiju! Ako ništa drugo, zar brojne odlično organizirane lovačke večeri s više od 500 lovaca i gostiju iz različitih oblasti društvenoga života nisu dobra prigoda za predstavljanje knjige o povijesti, životu i radu lovačke udruge? Godine idu, živih sudionika događaja iz prošlosti sve je manje. Ako nema pisanih tragova, ako riječi i fotografije ne govore svoje, brojni događaji, lovačke zgode i anegdote bit će, nažalost, zauvijek zaboravljeni i nepovratno izgubljeni. Lovачке bi udruge o tome trebale ozbiljno razmisliti. Za početak, dobro bi bilo prikupiti i uredno složiti dokumentaciju koju imaju, a bez koje je gotovo nemoguće svaki idući korak ka očuvanju vlastite prošlosti od zaborava. Zbog sadašnjih, još više zbog budućih naraštaja lovaca.

UPRAVNI ODBOR SAVEZA
4
PODUZETE STEGOVNE MJERA PREMA
NEODGOVORNIM ČLANICAMA

VELIKI JUBILEJ
10
HRVATSKOGA LOVSTVA

KOORDINACIJSKI FORUM CIC-A ZA
SREDNJU I ISTOČNU EUROPU
12
NEVJERODOSTOJNI PODATCI O
VELIKIM ZVIJERIMA

POMOĆ DIVLJAČI U ZIMSKIM
UVJETIMA **16**

PUŠKE I STRELJIVO ZA LOV
23
GRABEŽLJIVACA

PROSLAVA BLAGDANA SV.
26
HUBERTA

TRAGVI DIVLJE SVINJE
44
NA MJESTU NASTRELA

LOVAČKI ŠEŠIR
51
SIMBOL JEDINSTVENE
LOVAČKE KULTURE

Poduzete stegovne mjere prema neodgovornim članicama

PIŠE **IVICA LUČIĆ**

Upravni odbor Lovačkoga saveza Herceg Bosne, nakon ljetne stanke, u Mostaru je 21. studenoga 2024. godine održao svoju redovitu sjednicu.

Na sjednici su razmatrana uobičajena pitanja vezana za rad i aktivnosti Saveza i županijskih vijeća za lovstvo u proteklom razdoblju, kao i pitanja vezana za imenovanje novih članova Upravnoga odbora, izradu lovačkih iskaznica i izradu zlatnoga lovačkoga odlikovanja Sveti Hubert. Također, na ovoj sjednici razmatrana su i pitanja vezana za prijam novih članica u Savez, pitanja daljnjega statusa članica koje nisu lovačke udruge a koje ne izvršavaju svoje statutarne obveze Savezu, kao i pitanja vezana za financijsko stanje, uplatu članskoga doprinosa i dugovanja članica Savezu.

IMENOVANJA I IZVJEŠĆE O RADU SAVEZA

Po usvajanju dnevnoga reda uslijedilo je imenovanje ili bolje reći popuna Upravnoga odbora novim članovima iz Županijskoga vijeća za lovstvo Hercegovačko-neretvanske županije u koji su imenovani dr. Ante Markešić, predsjednik LD-a „Vepar“ iz Prozora-Rame i Marin Škutor, predsjednik LD-a „Jarebica“ iz Mostara, a kao predstavnik članica Saveza koje nisu lovačke udruge u Upravni odbor imenovan je Anton Barać, djelatnik ŠGD-a „Hercegbosanske šume“ Kupres.

Nakon imenovanja uslijedila su izvješća o radu i aktivnostima Saveza i županijskih vijeća za lovstvo u proteklom razdoblju. Izvješće o radu Saveza podnio je njegov tajnik Ivica Lučić, ističući da su brojne aktivnosti obilježile rad Saveza, a kao najvažnije istaknuo je sljedeće: sastanak predstavnika Saveza s premijerkom Hercegovačko-neretvanske županije Marijom Buhač, te s voditeljem LOT tima SFOR-a, održavanje redovite izvještajne Skupštine Saveza, lovačkih ispita i lovnostreljačkih natjecanja, pripremu i tiskanje knjige „Prikaz lovstva u našim novim carskim zemljama Bosni i Hercegovini“, autora Camilla Morgana, zatim sastanak uređivačkoga kolegija Hoopa!, izradu idejnoga rješenja za uređenje novoga prostora Saveza, sastanak predstavnika LSHB i SLOu-BiH s predstavnicima FMPVŠ s temom transfera proračunskih sredstava, sudjelovanje predstavnika Saveza na lovačkim večerima u Ravnom, Čitluku, Roškom Polju i Grudama, kao i sudjelovanje članica Saveza iz Hercegbosanske županije na europskom prvenstvu goniča na zeca na Kupresu, sudjelovanje streljačke ekipe Saveza na revijalnom prvenstvu HLS-a u lovnome streljaštvu, sudjelovanje predstavnika Saveza na proslavi blagdana sv. Huberta i sjednici CIC Koordinacijskoga foruma za srednju i jugoistočnu Europu u Zadru i na Lovačkom balu u Novoj Biloj, provedbu

Članovi Upravnoga odbora u ručku poslije zadnjega sastanka u 2024. godini

izobrazbe i ispita za ocjenjivača trofeja, te pripremu i tisak dva broja Hoopa! i lovačkoga kalendara za 2025. godinu.

STANJE U ŽUPANIJAMA

U nastavku su predstavnici županijskih vijeća za lovstvo izvijestili o stanju u lovstvu u svojim županijama. Tako je Stojan Musa izvijestio da je održana sjednica ŽVL-a Hercegovačko-neretvanske županije i izabran novi predsjednik vijeća, te najavio rješavanje problematike vlasnika oružja koji nisu članovi lovačkih udruuga u HNŽ-u. Stjepan Škaro je izvijestio o stanju u Hercegbosanskoj županiji ističući održavanje

sjednice Županijskoga vijeća na kojoj su razmatrali novi Zakon o lovstvu i nova zakonska rješenja vezana za lovstvo u HBŽ-u.

O stanju u lovstvu u Županiji Zapadnohercegovačkoj izvijestio je Krešo Čavar ističući aktivnosti vezane za termine održavanja lovačkih ispita i lovačkih večeri, kao i termin otvaranja lova na razini županije.

Marko Bilandžija referirao je o stanju u Županiji Središnja Bosna ističući dobro poznate probleme vezane za osnivanje lovišta u Uskoplju i Novome Travniku, te organiziranje lovačkoga bala na razini cijele županije.

O stanju u Posavskoj Županiji kratko je referirao Marin-

ko Džoić ističući provedbu uobičajenih aktivnosti koje se odvijaju bez problema. Novoimenovani član Upravnoga odbora Saveza, Anton Barać, izvijestio je o stanju i aktivnostima članica Saveza koje nisu lovačke udruge: „Hvala vam na dobrodošlici. Drago mi je da sam novi član Upravnoga odbora. Imamo novi zakon o lovstvu u HBŽ-u i neke su se stvari posložile. Idemo s inicijativom zaštite jelena u županiji, ima ga i treba ga zaštititi. U gospodarskim lovištima planiramo pogonske i ostale lovove, idemo u smjeru edukacije i vjerujem da ćemo uspjeti unaprijediti lovstvo u HBŽ-u.“

STABILNOST, ALI I NEODGOVORNOST

Nakon izvješća o radu uslijedilo je razmatranje točaka dnevnoga reda vezanih za izradu lovačkih iskaznica u „režiji“ Saveza i izradu zlatnoga lovačkoga odličja Sveti Hubert, a potom razmatranje problematike članica Saveza

koje nisu lovačke udruge u smislu njihova neodgovornoga odnosa i neizvršavanja njihovih statutarnih obveza Savezu. Nakon opširne rasprave o ovoj problematici, Upravni odbor je zauzeo jednoglasan i odlučan stav da sve članice Saveza moraju ozbiljno i odgovorno izvršavati svoje obveze te da se protiv neodgovornih poduzmu konkretne stegovne mjere što uključuje i prestanak članstva u Savezu.

Nakon analize financijskoga stanja zaključeno je da je ono stabilno, ali da članice svoje obveze trebaju podmiriti u skladu s odredbama Ugovora o međusobnim pravima i obvezama između Saveza i članica.

O svim točkama dnevnoga reda Upravni odbor je donio odgovarajuće zaključke i odluke, a na ovoj sjednici ponovno je razmatrano pitanje dostave podataka o vrijednim trofejima divljači radi uspostave baze podataka u Savezu, a pokrenuta je i inicijativa o organiziranju zajedničke proslave blagdana sv. Huberta za Savez i sve njegove članice u idućoj godini.

TIPOArt

GRAFIČKI DIZAJN
UREDNIŠTVO
LEKTURA
MARKETING

tipoart@live.com

DOBITNICI ODLIČJA

Odličje prvoga reda dobili su: Zdenko Kordić iz LD-a „Golub“ Čitluk; Boris Bralić, Dragan Gučanin, Miroslav Matošević, Mato Stojak, Dragoljub Bobaš, Josip Sučić, Ilija Bjelobrč iz LD-a „Sokol“ Nova Bila; Stojan Musa, Zvonimir Martinović – posmrtno, Slavko Miletić – posmrtno iz HLU-a „Orao“ Čitluk; Ljubo Knezović – posmrtno i Ante Kutleša – posmrtno iz LD-a „Radovanj“ Posušje; Luka Alilović – posmrtno, Gojko Tolj – posmrtno, Andrija Knezović – posmrtno, Blaž Bebek – posmrtno, Dražan Tambur, Jure Bojka, Mile Leko, Mario Antić, Juran Grgić, Mate Primorac, Ivan Šarac, Miro Matić, Mladen Vištica, Ivan Granić, Srećko Bebek iz HUL-a „Kravica“ Ljubuški; Ilija Mihaljević iz LU-a „Cincar“ Livno; Ivan Galir Učitelj – posmrtno, Paško Miloš – posmrtno, Ivan Grgić Ika – posmrtno iz LU-a „Orlov kuk“ Tomislavgrad.

Odličje drugoga reda dobili su: Branimir Šapina iz LU-a „Zavelim“ Roško Polje; Mate Vukoja iz HLU-a „Malič“ Grude; Slobodan Nikolić, Srećko Strukar, Mladen Meljančić, Dražen Vidović, Pero Kolenda, Željko Matošević, Anto Mihaljević iz LD-a „Sokol“ Nova Bila; Blago Milićević, Dragomir Pinjuh, Veselko Milićević iz HLU-a „Orao“ Čitluk; Dean Čuvalo, Damir Mišetić, Ivo Kardum, Zoran Dragičević, Jure Paponja, Zdravko Šaravanja, Luka Alilović, Ivan Vukšić, Rudo Primorac iz HUL-a „Kravica“ Ljubuški; Vinko Radoš Zerkić – posmrtno i Jozo Vukadin Jokara – posmrtno iz LU-a „Orlov kuk“ Tomislavgrad.

Odličje trećega reda dobili su: Drago Perić, Ivan Ljubas, Ante Višić, Marinko Sušilović, Zdravko Šapina, Marko Orlović, Filip Sušilović, Ivan Orlović iz LU-a „Zavelim“ Roško Polje; Marko Bule, Nikola Mandarić, Žarko Lesko, Ivan Planinić, Miljenko Mijatović, Drago Pehar, Pero Dujmović, Dario Vlaho, Franjo Prusac, Franjo Odak, Lovorko Pervan, Marko Kvesić, Ante Juka, Marijan Raspudić, Danijel Raspudić, Toni Kordić, Marinko Vučić, Ante Vučić, Ivica Burić, Zdravko Prskalo, Dražen Pervan, Dalibor Pervan, Mladen Pervan, Dinko Elez, Nikica Soldo, Andrija Vasilj, Mario Vasilj, Ivan Sivrić iz LD-a „Golub“ Čitluk; Miroslav Sučić, Nikola Biljaka, Ivica Sučić, Bruno Rajić, Franjo Ramljak, Darko Gazibarić, Dario Radeljić Jakić, Anđelko Perić, Danijel Vidović, Zlatko Meljančić iz LD-a „Sokol“ Nova Bila; Stanko Dugandžić, Stipe Miletić, Jerolim Milićević, Filip Šarac, Franjo Petrina, Dražan Korać iz HLU-a „Orao“ Čitluk; Milan Hrستیć i Zvonko Vukojević iz HUL-a „Kravica“ Ljubuški.

BOŽO PERĆ, ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Hercegbosanske županije

Novi zakon umnogome će olakšati rad korisnicima lovišta

RAZGOVARAO MATE BUNTIĆ

Povodom izrade Zakona o lovstvu Hercegbosanske županije, razgovarali smo s Božom Perćem, ministrom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Hercegbosanske županije. Naše prvo pitanje ministru bilo je, zašto se javila potreba za izradu jednoga takvoga zakona na razini županije, ako znamo da već postoji Zakon o lovstvu Federacije BiH koji regulira područje lovstva: – Razlog izrade Zakona o lovstvu Hercegbosanske županije ponajprije je u tome da uklonimo sve nedostatke uočene u provedbi postojećega Zakona o lovstvu

Federacije BiH i na taj način poboljšamo stanje u oblasti lovstva na području HBŽ-a, osobito uvođenjem više reda u lovstvu, počevši od gospodarenja lovištima, uzgoja, zaštite, lova i prometa divljači i njezinih dijelova, pa do uporabe lovačkoga oružja. Također, intencija je potaknuti lovni turizam, osnažiti lovačku etiku, te djelotvornije uključiti korisnike lovišta i lovce u razvoj i unapređenje lovstva kao važne gospodarske grane. Temeljna svrha izrade Zakona o lovstvu Hercegbosanske županije je osigurati održivo gospodarenje populacijama divljači i njihovim staništima, a posebno onim vrstama koje se sve više pojavljuju na ovim prostorima (jelen obični – crveni jelen, lat. *Cervus elaphus*), te očuvanje rijetkih vrsta (veliki tetrijeb – lat. *Tetrao urogallus*) kojima ova županija raspolaže u odnosu na ostatak Europe. Nakon što je Europsko vijeće u prvoj polovici 2024. godine odobrilo otvaranje pristupnih pregovora s Bosnom i Hercegovinom, nastala je obveza usklađivanja propisa s Direktivama EU-a, a kako sadašnja regulativa iz oblasti lovstva nije usklađena s propisima Europske unije, uočena je potreba potpunoga usklađivanja odredaba Zakona o lovstvu Hercegbosanske županije s propisima Europske unije.

Tko je sve sudjelovao u izradi Zakona o lovstvu Hercegbosanske županije?

U izradi Zakona o lovstvu Hercegbosanske županije sudjelovale su osobe za koje sam smatrao da mogu napraviti kvalitetan tekst Zakona i koje imaju potrebno iskustvo i stručnost na ovome području. Mogli bismo, također, reći da je u izradi konačnoga teksta ovoga zakona sudjelovala cjelokupna zainteresirana javnost putem javne rasprave, dostavljanjem utemeljenih i kvalitetnih prijedloga koji su kasnije ugrađeni u sam tekst Zakona. Osim toga, tijekom izrade ovoga zakona članovi stručnoga povjerenstva kao i ovo

ministarstvo na čijem sam čelu, održavali su stalne kontakte kako sa samim lovcima na terenu, tako i s predstavnicima Županijskoga vijeća za lovstvo HBŽ-a i Lovačkim savezom Herceg Bosne.

Kada je Zakon stupio na snagu?

Zakon o lovstvu Hercegbosanske županije na snazi je od 1. kolovoza 2024. godine. Dakle, jasno je da ovaj zakon ima punu podršku i Vlade i Skupštine Hercegbosanske županije.

NAJVAŽNIJE PROMJENE

Koje su važnije novosti u Zakonu o lovstvu HBŽ-a, s obzirom na već postojeći Zakon o lovstvu FBiH?

Prvo, uvođenje Informacijskoga sustava za lovstvo u Hercegbosanskoj županiji, čime će se omogućiti svim korisnicima sustava, napose korisnicima lovišta, lakše i učinkovitije obavljanje redovitih aktivnosti. Informacijski sustav omogućit će učinkovitu kontrolu rada korisnika sustava, uspostavu potrebnih registara u elektroničkom obliku, stvoriti preduvjete za kvalitetnu analizu i sintezu podataka, kako bi svi podatci bili dostupni praktički u stvarnome vremenu. Drugima riječima korisnik Informacijskoga sustava u svakom će trenutku moći dobiti povratnu informaciju o broju članova, njihovom statusu, realizaciji godišnjih planova, podatke o lovu, broju lovnih objekata, podatke o štetama od divljači i na divljači, podatke o brojnom stanju divljači itd. Svi ovi podatci omogućit će resornom ministarstvu, ali i korisnicima lovišta da pravodobno prate stanje u lovištima i sukladno tome donose pravodobne i kvalitetne odluke. Drugo, odgovornost za štetu nastalu nalezom vozila na divljač, što je stavka koja bi u skorijoj budućnosti mogla puno pomoći korisnicima lovišta u našoj županiji jer bi u ovome zakonu korisnik lovišta bio odgovoran samo za štete na putevima koje su

Ministar Božo Perić: Moja percepcija o lovstvu i lovcima značajno se promijenila

nastale u tijeku provođenja lova, tj. više ne postoji objektivna odgovornost korisnika lovišta.

Treće, produženje lova sa psima goničima od 15. rujna do 1. ožujka, kako bismo dali podršku uzgajivačima pasa goniča te na taj način još više podržali uzgajivače pasa goniča i razvoj kinologije u ovim krajevima, jer je u Zakonu o lovstvu FBiH ta skupina uzgajivača i lovaca, zbog kratka vremena puštanja pasa u lovište, tj. svega tri mjeseca, svedena na rub opstanka. U ostatku godine njihovi su psi uglavnom zatvoreni. Uz to svakako treba napomenuti da korisnici lovišta po lovnoj etici trebaju voditi računa o gravidnoj divljači, osobito u terenima s nižom nadmorskom visinom, te da se divljač ne uznemirava sa psima koji, primjerice, nemaju položen Ispit prirodnih osobina na divlju svinju, budući da je to divljač koja se uglavnom lovi poslije 5. siječnja pa do 1. ožujka. Četvrto, zabrana korištenja termalnih ciljnika, što je trenutačno jedan od najvećih problema koji se događa u našoj županiji, a posebno se odnosi na „moderne lovce iz automobila“. Do sada nije bilo tvrdih zakonskih uporišta za sankcioniranje ovakvog „lova“, ponajviše zato što u vrijeme donošenja Zakona o lovstvu FBiH nije ni bilo ovakvih uređaja.

Peto, smanjene su kazne za korisnike lovišta i odgovorne osobe, ponajviše zato što su to sve udruge građana, a na čelnim pozicijama tih udruga nalaze se osobe koje posao vođenja lovačkih udruga rade honorarno, bez naknade i iz ljubavi prema lovstvu pa mislim da nije primjereno da se drastično kažnjavaju, npr. za uredske propuste i po 10 000 KM.

Šesto, korisnici lovišta propisivat će svoj cjenik odstrela divljači i usluga jer smatramo da su to stvari na koje utječe tržište, tj. ponuda i potražnja, te će na taj način najlakše osigurati svoj opstanak na tržištu. Sedmo, usklađivanje odredaba Zakona o lovstvu s Direktivama Europske unije. Ima tu još stvari koje se mijenjaju, ali ovo su možda neke od najvažnijih koje će olakšati rad korisnika lovišta.

U kojoj će mjeri Zakon olakšati funkcioniranje lovstva na području HBŽ-a i koje biste posebno točke istaknuli kao primjer optimizacije funkcioniranja lovstva na području HBŽ-a?

Mislim da će ovaj zakon u velikoj mjeri olakšati funkcioniranje lovstva na područ-

ju Hercegbosanske županije i da će svi korisnici i sve službe koje imaju doticaja s ovim zakonom biti zadovoljne. Kompletan Zakon bit će osnova optimizacije funkcioniranja lovstva na području Hercegbosanske županije, čemu će možda dosta doprinijeti Informacijski sustav za lovstvo HBŽ-a.

Ove godine, prvi put u zadnjih 10-ak godina, raspisan je Javni poziv o dodjeli sredstava za sufinansiranje razvoja lovstva na području Hercegbosanske županije za 2024. godinu, putem kojega je za različite projekte iz oblasti lovstva lovačkim udrugama dodijeljeno oko 20 000 KM. Kroz različite programe i projekte, novac prikupljen od zakupa planiramo i ubuduće vraćati korisnicima lovišta kako bismo poboljšali infrastrukturu u lovištima i opremljenost korisnika lovišta.

Je li Zakon o lovstvu HBŽ-a u suprotnosti sa Zakonom o lovstvu FBiH?

Zakon o lovstvu HBŽ-a nije u suprotnosti sa Zakonom o lovstvu Federacije BiH.

NOVA PERCEPCIJA LOVSTVA

Kako znamo, sportska i sportskogospodarska lovišta dodijeljena su u zakup, njih ukupno 13. Kakav je trenutačni status preostalih devet gospodarskih lovišta? Jesu li dodijeljena u koncesiju, ako nisu kada se to očekuje?

Preostalih devet gospodarskih lovišta trenutačno je, do stjecanja zakupa ili koncesije, povjereno društvu „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres, a nadamo se da će se njihov status riješiti što prije, tj. do početka sljedeće lovne godine.

Kakva je Vaša suradnja s Lovачkim savezom Herceg Bosne i lovačkim udrugama na području HBŽ-a? Smatrate li da se premalo ulaže u lovstvo u HBŽ-u, a ako jest, koje konkretne korake namjeravate poduzeti da bi se ta ulaganja povećala?

Preko svojih službi dobro surađujemo s našim lovačkim udrugama, Županijskim vijećem za lovstvo HBŽ-a te Lovачkim savezom Herceg Bosne i redovito imamo informacije o stanju na terenu. Budući da su i naše lovačke udruge temelj Lovачkoga saveza Herceg Bosne, ne vidimo nikakvih prepreka u suradnji što smo potvrdili i prilikom izrade samoga Zakona o lovstvu Hercegbosanske županije gdje se vidi da je 95 posto prijedloga navedenih institucija

prihvaćeno i ugrađeno u Zakon.

Imate li približne podatke koliko je aktivnih lovaca – članova lovačkih udruga na području HBŽ-a i u kojoj mjeri ti isti lovci i udruge doprinose proračunu HBŽ-a, ne samo kroz izravno plaćanje zakupa lovišta, nego i kroz mnoge druge stvari kao što su plaćanje doprinosa, nabavka opreme, održavanje lovnotehničkih i lovnogospodarskih objekata i sl.?

Imamo, naravno, to su informacije koje su potrebne za početak svega što radimo i zato nam je na prvome mjestu zadovoljstvo svih uključenih strana.

Evo, već ste drugi mandat na poziciji ministra PVŠ-a HBŽ-a, je li se promijenila Vaša percepcija o lovu, lovstvu i lovcima tijekom Vaše već dugogodišnje službe ministra u spomenutom ministarstvu? Ako jest, u kojem pogledu najviše?

Tijekom višegodišnje službe u ministarstvu, moja percepcija o lovu, lovstvu i lovcima značajno se promijenila. Jedan od ključnih uvida je spoznaja o ulozi lova u očuvanju ekosustava i upravljanju različitim populacijama divljih životinja. Za unaprijeđenje lovstva smatram da treba obratiti pozornost na važnost edukacije lovaca o lovačkoj etici, sigurnosti i odgovornom ponašanju u prirodi. Može se, također, primijetiti i promjena u percepciji javnosti prema lovstvu, te potreba za boljom komunikacijom između lovaca, zaštitara prirode i šire zajednice. Ovi su aspekti ključni za održavanje ravnoteže između tradicije lovstva i suvremenih ekoloških zahtjeva.

Kako vidite budućnost lovstva na području HBŽ-a?

Budućnost lovstva na području Hercegbosanske županije može biti oblikovana različitim faktorima. Održivo upravljanje prirodnim resursima, očuvanje staništa i zaštita bioraznolikosti bit će ključni za dugoročnu održivost lovstva. Poticanje ekoturizma može otvoriti nove mogućnosti za razvoj lokalne ekonomije, istodobno promičući očuvanje prirode. Ako se svi zajedno uključimo u poboljšanje staništa, životnih uvjeta za sve vrste divljači, smanjenje krivolova, izgradnju lovnotehničkih i lovnogospodarskih objekata u lovištu, očekuje nas bolja budućnost za lovstvo u našoj županiji.

Predsjednik Vijeća dr. Ante Markešić

PIŠE IVICA LUČIĆ

Nakon poprilično duge stanke i zastoja u radu Županijsko vijeće za lovstvo Hercegovačko-neretvanske županije u Mostaru je 19. studenoga ove godine održalo svoju redovitu sjednicu. Inicijator održavanja sjednice bio je Upravni odbor Lovačkoga saveza Herceg Bosne koji je svojim zaključkom s jedne od prethodnih sjednica ovlastio dopredsjednika Saveza Stojana Musu da u suradnji sa Stručnom službom Saveza i predsjednicima lovačkih udruga članica Županijskoga vijeća za lovstvo Hercegovačko-neretvanske županije, organizira i održi ovu sjednicu.

Sjednici su uz Stojana Musu i tajnika Saveza Ivicu Lučića nazočili Marin Škutor, predsjednik LD-a „Jarebica“ iz Mostara, Tomislav Filipović, predsjednik LD-a „Golub“ iz Čitluka, Boško Ćorak i Mario Krečak, predsjednik i tajnik LU-a „Lisac“ iz Ravnoga, Vidoje Raguž, predsjednik LD-a „Jarebica kamenjarka“ iz Stoca, Ivan Rogić, predsjednik LD-a „Bačina“ iz Doljana, Ante Pehar, predsjednik HLU-a „Orao“ iz Čitluka i Ante Markešić, predsjednik LD-a „Vepar“ iz Prozora-Rame.

Na dnevnome redu sjednice bila su pitanja vezana za izbor predsjednika Županijskoga vijeća za lovstvo Hercegovačko-neretvanske županije i člana Upravnoga odbora Lovačkoga saveza Herceg Bosne, zatim za izbor člana Upravnoga odbora Lovačkoga saveza Herceg Bosne iz Županijskoga vijeća za lovstvo Hercegovačko-neretvanske županije, te informacija o radu i aktivnostima lovačkih udruga članica Županijskoga vijeća za lovstvo

Hercegovačko-neretvanske županije u proteklom razdoblju.

Razmatrajući prvu točku dnevnoga reda sudionici sjednice bili su jednoglasni u izboru dr. Ante Markešića, predsjednika LD-a „Vepar“ iz Prozora-Rame, za predsjednika Županijskoga vijeća za lovstvo Hercegovačko-neretvanske županije, ujedno i člana Upravnoga odbora Lovačkoga saveza Herceg Bosne. Nakon izbora Markešić je zahvalio nazočnima te istaknuo da će raditi na dobrobit svih i nastojati opravdati njihovo povjerenje. Za člana Upravnoga odbora Saveza iz Županijskoga vijeća za lovstvo Hercegovačko-neretvanske županije, također jednoglasno, izabran je Marin Škutor, predsjednik LD-a „Jarebica“ iz Mostara koji je također zahvalio nazočnima na ukazanom povjerenju.

Nakon izbornoga dijela uslijedio je onaj drugi vezan za izvješća o radu i aktivnostima lovačkih udruga članica Županijskoga vijeća za lovstvo Hercegovačko-neretvanske županije u proteklom razdoblju. U svome izlaganju predsjednici udruga istaknuli su probleme vezane za (ne)dodjelu lovišta na korištenje u Rami, Doljanima i Čitluku, kao i probleme vezane za izgradnju solara, autocesta, stočarskih farmi i drugih objekata unutar lovišta što u velikoj mjeri dovodi do smanjenja lovnih površina. Na kraju su se svi sudionici složili da je županijsko ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede jedina i prava adresa za rješavanje navedenih problema u lovstvu u Hercegovačko-neretvanskoj županiji.

Zoran Vidaković

Uorganizaciji Lovačkoga saveza Herceg Bosne, 15. i 16. studenoga 2024. godine u Omolju kod Tomislavgrada održano je predavanje i polaganje za ocjenjivača trofeja divljači za pristupnike iz lovačkih udruga u Hercegbosanskoj županiji (LU „Orlov kuk“ – Tomislavgrad, LU „Vran“ – Tomislavgrad, LU „Cincar“ – Livno, LU „Livanjsko polje“ – Lištani, LU „Ždral“ – Livno i LD „Tetrijež“ – Kupres).

Prije samoga programa predavanja i praktične obuke ocjenjivanja, nazočnima su se obratili tajnik Lovačkoga saveza Herceg Bosne Ivica Lučić, predsjednik Županijskoga vijeća za lovstvo Hercegbosanske županije Stjepan Škaro, te u ime Saveza kao domaćina – dopredsjednik Saveza Mate Buntić.

Tajnik Saveza istaknuo je kako je zadnja obuka i polaganje za ocjenjivače na razini Saveza održana prije više od deset godina, jednostavno je ta djelatnost i praksa u mnogim lovačkim udrugama dobrim dijelom zamrla. Također, Lučić je, kao i ostali članovi komisije, istaknuo da se na ovome području mora više raditi, jer su trofeji divljači, osobito oni koji su ocijenjeni po standardima CIC-a, pokazatelj stanja u lovištu i gospodarenja lovištem. Nakon pozdravnih riječi, uslijedila su predavanja iz povijesti trofejistike, zakonskih i podzakonskih akata vezanih uz trofeje divljači, obradu trofeja, način ocjenjivanja trofeja, vođenja evidencije i banke trofeja divljači. Predavanja i praktične vježbe održali su članovi ispitne komisije u sastavu: Vlado Soldo kao predsjednik komisije te Ivica Lučić, Anton Barać, Zoran Lovrić i Zoran Vidaković kao članovi komisije.

Prvoga dana edukacije najprije je bio teorijski, a potom i praktični dio vezan

Članovi Županijskoga vijeća za lovstvo Hercegovačko-neretvanske županije na sastanku u Mostaru

HERCEGBOSANSKA ŽUPANIJA

Predavanje i ispit za ocjenjivača trofeja

PIŠE MATE BUNTIĆ

Ivica Lučić

Članovi komisije

za ocjenjivanje trofeja. Drugoga dana održan je ispit gdje su kandidati za polaganje trebali u praksi primijeniti stečena znanja i vještine, što su i pokazali te tako stekli još jedno vrijedno

lovačko znanje i vještinu – ocjenjivač trofeja divljači.

Ispit za ocjenjivača trofeja položili su sljedeći pristupnici: iz LU-a „Orlov kuk“ – Tomislavgrad: Mate Buntić, Bože

Filipović, Jakov Zorić i Marijan Zorić; iz LU-a „Vran“ – Tomislavgrad: Ivan Mladina i Stjepan Škaro; iz LU-a „Cincar“ – Livno: Ante Perko-
vić, Ivica Šeremet, Ivan Klišanin, Adnan Jahjefendić i Mirko Kelava; iz LU-a „Livanjsko polje“ – Lištani: Boško Brčić i Ivica Perajica; iz LU-a

Anton Barać na praktičnom dijelu obuke ocjenjivanja rogovlja srnjaka

Praktični dio obuke

„Ždral“ – Livno: Leo Bartulica i Matej Bartulica te iz LD-a „Tetrijež“ – Kupres: Zrinko Svalina.

Da je edukacija provedena na visokoj razini svjedoči činjenica da su se razlike u ocjeni pojedinih trofeja divljači, a koje su provodile različite skupine ispitanika, svele na odstupanja od svega 2 CIC poena, što je jasan pokazatelj kompetentnosti edukatora i ozbiljnosti i marljivosti educiranih.

Na kraju provedenoga ispita svi članovi komisije su iskazali zadovoljstvo, ne samo postignutim rezultatima i pokazanim vještinama, nego i vrlo velikim stupnjem interesa i posvećenosti pristupnika, kako teorijskom, jednako tako i praktičnom

dijelu obuke. Također, istaknuto je kako treba težiti k tomu da svaki trofej stečen u lovištu na legalan način, treba biti cijenen i ocijenjen, bez obzira na to je li riječ o vrhunskome trofeju ili nije. Osim toga, dana je i preporuka, na kojoj su posebno inzistirali Anton Barać i Ivica Lučić, da lovačke udruge članice Saveza dostavljaju podatke o vrhunskim trofejima divljači (trofeji u brončanoj, srebrnoj i zlatnoj medalji) – što je i zakonska obveza, kako bi Savez konačno imao svoju banku podataka o vrhunskim trofejima divljači.

Svim pristupnicima koji su položili ispit za ocjenjivača trofeja divljači čestitamo i nadamo se kako će ovu plemenitu vještinu i znanja primjenjivati u praksi kako bi svaki legalno stečeni trofej u lovištu bio vrednovan i ocijenjen i time pokazali kako gospodarimo našim lovištima i kakvu kvalitetu divljači imamo u našim lovištima.

Također, u ime Saveza zahvaljujemo Jozi Vujeviću – Jogunoviću na ustupljenome prostoru u prostorijama objekata Caffe bar „Omolje“ kako bi se predavanja, obuka i polaganje mogli održati u adekvatnim uvjetima.

Zajednička fotografija na kraju ispita

VELIKI JUBILEJ hrvatskoga lovstva

PIŠE **IVICA LUČIĆ**

Tradicionalna proslava obljetnice osnutka Hrvatskoga lovačkog saveza započela je izrazom dobrodošlice svim uzvanicima, laureatima i gostima, nakon čega je uslijedila himna Lijepa naša, koju su izveli lovački rogisti pristigli iz županijskih lovačkih saveza.

Nakon himne okupljeni su se minutom šutnje prisjetili preminuloga dugogodišnjeg predsjednika Hrvatskoga lovačkog saveza generala Đure Dečaka, te svih preminulih branitelja i lovaca.

Proslavi 99. obljetnice Hrvatskoga lovačkog saveza nazočili su brojni uzvanici i gosti: predsjednik Županijske skupštine Zagrebačke županije i izaslanik predsjednika Hrvatskoga sabora Gordana

"Lijepa naša" u izvedbi lovačkih rogista

Jandrokovića, Mato Čičak; državni tajnik u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i ribarstva i izaslanik predsjednika Vlade Republike Hrvatske Andreja Plenkovića, Marinko Beljo; državni tajnik

i izaslanik ministra hrvatskih branitelja Tome Medveda, Darko Nekić; general-bojnik u mirovini i izaslanik ministra obrane Ivana Anušića, Željko Živanović, general Mladen Markač, dopredsjednici HLS-

Hrvatski lovački savez, 6. prosinca ove godine u hotelu „Tomislavov dom“ na Sljemenu upriličio je proslavu 99. obljetnice Hrvatskoga lovačkog saveza, proslavu Dana Hrvatskoga lovačkog saveza, te svečanu dodjelu Zlatnoga odlikovanja „Sveti Hubert“

a, predsjednici županijskih lovačkih saveza te drugi lovci, uzvanici i gosti. Nazočnima je u desetominutnom videu prikazana kratka povijest Hrvatskoga lovačkog saveza i sve aktivnosti odrađene tijekom 2024. godine, nakon čega se prisutnima obratio predsjednik Hrvatskoga lovačkog saveza Ivica Budor. U svome obraćanju, Budor se

Ozračje u hotelu "Tomislavov dom" na Sljemenu bilo je svečano na lovački način

Predsjednik Ivica Budor i tajnik Hrvoje Kukas

osvrnuo na rad Saveza tijekom 2024. godine ističući brojne uspješno odrađene projekte, te istaknuo važnost 2025. godine u kojoj Hrvatski lovački savez slavi 100 godina od svoga osnutka.

Okupljenima su se obratili i predsjednik Županijske skupštine Zagrebačke županije i izaslanik predsjednika Hrvatskoga sabora, Mato Čičak te državni tajnik Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva i izaslanik predsjednika Vlade Republike Hrvatske, Marinko Beljo. Oni su u

Dobitnica Zlatnoga odlikovanja "Sveti Hubert"

svojim obraćanjima istaknuli važnost koju Hrvatski lovački savez ima ne samo za lovstvo, nego i za održavanje tradicije te lovne i kulturne baštine. Izrazili su i svoje zadovoljstvo suradnjom s Hrvatskim lovačkim savezom te predsjednikom Ivicom Budorom. Također, istaknuli su podršku koju Hrvatski lovački savez uživa od strane Hrvatskoga sabora, Vlade i ovlaštenih ministarstava.

NAJSVEČANIJI TRENUTAK

Prije same dodjele zlatnih odlikovanja sv. Huberta, predsjednik Lovačkoga saveza Primorsko-goranske županije i predsjednik CIC-ova povjerenstva za ocjenu trofeja u vremenu ocjene trofeja Josip Malnar uručio je Matiji Kirinu zlatnu CIC medalju za novoga nacionalnog prvaka u trofeji lubanje jazavca koja je ocije-

njena s 25,00 CIC točaka. Nakon toga uslijedio je najsvječaniji trenutak proslave – uručenje Zlatnoga odlikovanja „Sveti Hubert“ kojim je odlikovano 25 zaslužnih lovaca predloženih od strane županijskih lovačkih saveza i Hrvatskoga lovačkog saveza. Ovo najviše priznanje sastoji se od odlikovanja ispisanog na papirnoj podlozi uz koje se dodjeljuje odlikovanje izrađeno od plemenitoga metala koje nosi broj dodijeljenoga odlikovanja. U Republici Hrvatskoj je do sada dodijeljeno ukupno 275 zlatnih odlikovanja „Sveti Hubert“. Okupljenima se u ime odlikovanih obratio Miljenko Kruc čime je završio službeni dio obilježavanja ovogodišnje, 99. obljetnice rada i neprekinutoga djelovanja Hrvatskoga lovačkog saveza. Na kraju, predsjednik Hrvatskoga lovačkog saveza Ivica Budor zaželio je svima prisutnima i njihovim obiteljima obilje radosti i zadovoljstva povodom božićnih i novogodišnjih blagdana te uz tradicionalni lovački pozdrav 'Dobra kob!', zaokružio službeni dio proslave.

Među uzvanicima na proslavi 99. obljetnice HLS-a bio je i Dragan Guberac, predsjednik Lovačkoga saveza Herceg Bosne

Nevjerodostojni podatci o velikim zvijerima

Raspravljajući o statusu velikih zvijeri i upravljanju njima, sudionici Foruma izrazili su nezadovoljstvo istraživanjima i procjenama populacije velikih zvijeri u svojim zemljama, što je jasan znak da treba poraditi na poboljšanju dostupnih podataka na temelju kojih se donose političke i upravljačke odluke

PIŠE **MATE BUNTIĆ**

UZadru je od 2. do 5. studenoga 2024. godine u organizaciji Hrvatskoga lovačkog saveza, održan Koordinacijski CIC forum za srednju i istočnu Europu. Fo-

rum je otvoren 2. studenoga u Hotelu Kolovare na prigodnoj večeri tijekom koje je sve nazočne pozdravio predsjednik HLS-a Ivica Budor. Tijekom večeri sudionici su upoznati

s programom CIC foruma, od čega su svakako najznačajniji bili svečana proslava sv. Huberta te održavanje konferencije u Nacionalnom parku Paklenica. Glavna

tema Konferencije bila je upravljanje velikim europskim zvijerima: medvjedom, vukom i risom.

PROSLAVA SPOMENDANA SV. HUBERTA

Svečana proslava spomendana sv. Huberta 3. studenoga 2024. godine započela je svečanim mimohodom s trga Pet bunara do katedrale sv. Stošije u kojoj je za nazočne lovce služena sv. Misa na kojoj je sudjelovalo više od 1200 hrvatskih lovaca iz cijele zemlje, kao i brojni inozemni gosti. Nakon misnoga slavlja ponovno je formirana svečana povorka sa stjegovima nacionalnih lovačkih saveza – članica CIC-a i FACE-a, kao i stjegovima županijskih lovačkih saveza Republike Hr-

Koordinacijski CIC forum u NP-u Paklenica, s lijeva na desno: predsjednik HLS-a Ivica Budor, tajnik HLS-a Hrvoje Kukas, veleposlanik CIC-a Tamás Marghescu, predsjednik Koordinacijskog foruma CIC-a za srednju i istočnu Europu dr. Imrich Šuba

vatske, koja se uputila na plato ispred crkve sv. Donata gdje je Šime Strikoman napravio novu *milenijsku fotografiju* u čemu je sudjelovalo više od 1000 lovaca. Motiv nove milenijske fotografije bila je jarebica kamenjarka. Proslava sv. Huberta nastavila se u sportskome centru „Krešimir Čosić“ u velikoj sportskoj dvorani gdje je bio organiziran zajednički objed za sve sudionike XV. zajedničke proslave sv. Huberta, koju HLS već petnaestu godinu provodi u suradnji sa županijskim lovačkim savezima RH.

STATUS VELIKIH ZVIJERI

Sudionici Koordinacijskoga foruma CIC-a za srednju i istočnu Europu okupili su

Sudionici CIC foruma ispred ulaza u edukacijsko-konferencijski kompleks Nacionalnoga parka Paklenica

Sa stijegom Lovačkoga saveza Herceg Bosne ispred crkve sv. Donata

se 4. studenoga u Nacionalnome parku Paklenica, najposjećenijem penjalištu u Hrvatskoj i najvećem u jugoistočnoj Europi kako bi predstavili status i upravljanje velikim zvijerima u svojim zemljama. Velikodušnome pozivu Hrvatskoga lovačkog saveza odazvala su se izaslanstva iz 11 europskih zemalja (*Hrvatske, Bugarske, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Slovačke, Sjeverne Makedonije, Srbije, Mađarske, Rumunjske, te promatrači s Kosova i iz Ukrajine*). Iz Bosne i Hercegovine je na Forumu sudjelovao Lovački savez Herceg Bosne s izaslanicima: prof. dr. Matom Buntićem – dopredsjednikom Saveza i Ilijom Ilom Vrljićem – počasnim predsjednikom Saveza. Prof. dr. Buntić je, u suradnji s mag. ing. Ivicom Lučićem – tajnikom LSHB-a, predstavio temu BROWN BEAR MANAGEMENT IN THE BREEDING AREA OF HERZEG-BOSNIAN CANTON

osvrnuvši se na višegodišnju problematiku upravljanja mrkim medvjedom na području Federacije BiH koja najvećim dijelom proizlazi iz složenoga političko-pravnoga sustava, ne samo FBiH nego i BiH u cjelini. Stvari su krenule s mrtve točke sredinom 2022. godine osnivanjem novih uzgojnih područja za mrkoga medvjeda, a dobar primjer plana upravljanja mrkim medvjedom predstavljen je na primjeru Plana upravljanja mrkim medvjedom na uzgojnome području „Hercegbosanska županija“ koji je nastao prije svega u suradnji lovačkih udruga, lovaca i ostalih korisnika lovišta koji su imali relevantne i adekvatne podatke o populaciji mrkoga medvjeda u lovištima na području Hercegbosanske županije, uvažavajući zakonodavni okvir FBiH, Hercegbosanske županije, međunarodne konvencije i direktive o zaštiti staništa i zaštiti velikih zvijeri.

Forum su otvorili predsjednik Hrvatskoga lovačkog saveza Ivica Budor, predsjednik Koordinacijskoga foruma CIC-a za srednju i istočnu Europu dr. Imrich Šuba iz Slovačke te veleposlanik CIC-a Tamás Marghescu.

Predstavnici svih zemalja adekvatno su odgovorili temi sastanka i predstavili status velikih zvijeri (sivoga vuka, medvjeda i risa) u svojim zemljama, a nakon svakoga izlaganja postavljana su brojna pitanja na koja se pokušalo adekvatno odgovoriti. Nakon pojedinih izlaganja bilo je i intenzivnih rasprava. Već na samome početku evidentno je bilo da postoje očite sličnosti između različitih zemalja s obzirom na izvješća o statusu velikih zvijeri i upravljanju velikim zvijerima. Ni jedan

predstavnik zemalja sudionica Foruma nije bio zadovoljan istraživanjima i procjenama glede populacije velikih zvijeri u svojoj zemlji, što je jasan znak da je potrebno nešto učiniti kako bi se poboljšala vjerodostojnost dostupnih podataka o populaciji velikih zvijeri, a u isto vrijeme, opravdali troškovi s obzirom na korisnost velikih zvijeri.

NEPOUZDANA IZVJEŠĆA

Stroga zabrana lova medvjeda i vuka u pojedinim EU članicama pokazala je velike probleme i dalekosežne negativne posljedice za bavljenje stočarstvom, voćarstvom, pčelarstvom i sl. Nažalost, apsolutizacija zabrane lova mrkoga medvjeda u nekim je

zemljama, kao npr. u Rumunjskoj, rezultirala smrću dvadesetak ljudi koje su ubili medvjedi u posljednjih desetak godina, a uzrok tomu je nagli porast populacije medvjeda kao posljedica zabrane lova koja je nastupila 2016. godine. Ilustracije radi, od 2012. do 2016. godine zabilježena su tri smrtna slučaja, a od 2016. do 2024. godine zabilježeno je čak 19 smrtnih slučajeva.

Predstavnici zemalja članica EU-a, koje imaju obvezu izvijestiti Europsku komisiju o statusu očuvanja tri predmetne vrste, na sastanku su primijetili da se u većini slučajeva ne konzultiraju lovačke udruge i lovci u njihovoj zemlji prilikom periodičnog sastavljanja izvješća o velikim zvijerima,

osobito glede njihova broja, korisnosti, šteta i problema povezanih s njima. Podatci koji se koriste u pojedinim izvješćima, a koja sastavljaju ljudi koji nemaju adekvatne podatke, spoznaje i iskustvo s terena, dovode do toga da su ta izvješća nedosljedna i ne odgovaraju stvarnosti. A pogrešni podatci dovode do dalekosežnih pogrešnih političkih i upravljačkih odluka. Još jedan zanimljiv aspekt izbio je na površinu, kada su sudionici raspravljali malo izvan fokusa teme sastanka o čaglju (zlatnom šakalu) u svojim zemljama. Sudionici su došli do zaključka da su ta vrsta i njezin eksponencijalni rast populacije i zemljopisno širenje povezani s golemim štetama za bioraznolikost te zahtijevaju hitnu i usklađenu

924 milenijska fotografija Šime Strikomana

akciju, uključujući istraživa-
nje i odgovarajuće metode
upravljanja.

STRADANJA LOVAČKIH PASA

Neki su sudionici izvijestili o novom fenomenu o kojem do sada nije bilo izvješća. Velik broj obučanih lovačkih pasa, korištenih tijekom pogonskoga lova na divlje svinje, sve više biva zaklan i pojeden od čopora vukova, što uzrokuje goleme ekonomske gubitke i dovodi u pitanje održivost pogonskoga lova. Glede te problematike, Sanja Momčilović – predstavnica *Ženskoga lovačkog kluba Srbije*, iznijela je frapantan podatak da je samo u prošloj lovnoj sezoni u Srbiji od vukova stradalo više od 200 lovačkih pasa, u najvećem postotku prilikom pogonskih lovova na divlje svinje. Momčilović je iznijela i podatke da je došlo i do znatnih promjena u fizionomiji vuka u Srbiji – koji u odnosu na one prijašnje jedinice – pokazuje znatan porast parametara u dužini, visini i težini. Također, došlo je i do promjena u vučjem ponašanju, a posljedica toga su sve češći napadi na lovačke pse, bilo da ih napada vuk pojedinačno, što prije nije bio čest slučaj, bilo da iste pse napadaju u čoporu. Predstavnic iz svijeta zemalja, osobito onih gdje je na snazi stalna ili privremena zabrana lova na vuka, iznijeli su spoznaje da vukovi nanose štete, ne samo na psima goničima, domaćoj stoci, nego i štete i na divljači, prije svega srnama, jelenima i divljim svinjama što također utječe na velike ekonomske gubitke korisnika lovišta.

NOVI UPITNIK

Ukrajinski kolege, koji su kao promatrači sudjelovali u raspravama Foruma, ukratko

su se osvrnuli na goleme štete nanesene okolišu i životinjskom svijetu u njihovoj ratom pogođenoj zemlji. Velika područja zagađena su minama, a populacija velikih zvijeri u naglom je porastu, osobito čaglja. Lov nije dopušten u mnogim dijelovima zemlje, a zoonoze, poput bjesnoće, brzo se šire, uzrokujući infekcije kod ljudi. Zatražili su međunarodnu pomoć za procjenu ratnih šteta u okolišu, a posebno glede bioraznolikosti. Prije samoga održavanja CIC Foruma izrađen je upitnik kako bi se pripremila analiza o stanju velikih zvijeri u regiji kako bi se dobiveni podatci ponudili donositeljima odluka na različitim razinama. Dogovoreno je da se nakon sastanka zajednički revidira i poboljša upitnik, a nakon što upitnik bude finaliziran na zadovoljstvo svih sudionika, bit će na raspolaganju mjesec dana za popunjavanje. Analiza popunjenih upitnika odvijala bi se pod vodstvom predsjednika Rumunjskoga lovačkog saveza prof. Ovidiu Ionescu i drugih stručnjaka. Hrvatski lovački savez iznio je plan osnivanja znanstvenoga časopisa o temama vezanim uz lovstvo. Časopis bi mogao izlaziti na hrvatskom i engleskom jeziku i poslužio bi zemljama u okruženju za povećanje kvalitetnije znanstvene izdavačke djelatnosti. Sudionici su općenito podržali plan te ponudili savjete i svoju pomoć u realizaciji plana. Međunarodno vijeće za očuvanje divljači i divljine (CIC) i predsjednik Koordinacijskog foruma dr. Imrich Šuba zahvalili su svim dionicima na aktivnom sudjelovanju te izrazili zahvalnost predsjedniku Hrvatskoga lovačkog saveza Ivici Budoru i njegovim suradnicima na izvanredno dobroj organizaciji CIC Foruma kao i organizaciji proslave

spomendana sv. Huberta. Dr. Šuba je na kraju Forum rekao sljedeće: „Ovim susretom ponovno smo oživjeli Forum nakon što je niz godina bio u mirovanju zbog epidemije COVID-a. Ponosni smo

što ovu instituciju ponovno stavljamo u službu očuvanja divljih životinja u srednjoj i istočnoj Europi.“ Forum je završen 5. studenoga posjetom parku prirode Vranско jezero.

PREGLED TEMA I IZLAGAČA S CIC FORUMA

- **Nacionalni park Paklenica** – *Mihovila Milina* – NP Paklenica
- **Hrvatski lovački savez** – *dr. sc. Neška Vukšić Končevski*, HLS
- **Gospodarenje mrkim medvjedom na Uzgojnome području Hercegbosanska županija** – *prof. dr. sc. Mate Buntić*, Lovački savez Hercegbosne
- **Veličina populacije i upravljanje velikim zvijerima u Bugarskoj** – *Stiliyan Geraskov*, Savez lovaca i ribolovaca u Bugarskoj (UHAB)
- **Gospodarenje smeđim medvjedom u Republici Hrvatskoj** – *Tomislav Žuglić*, Ministarstvo poljoprivrede RH
- **Ris i vuk – zaštićene vrste u Republici Hrvatskoj** – *dr. sc. Neška Vukšić Končevski*, HLS
- **Status i upravljanje divljim mesožderima na Kosovu** – *Qazim Kukulaj*, Savez lovaca Kosova (KHF)
- **Status velikih zvijeri u Makedoniji** – *Vlatko Aleksovski*, Lovački savez Makedonije
- **Status velikih zvijeri u Mađarskoj** – *prof. Miklós Heltai*, Sveučilište Gödöllő u Mađarskoj
- **Upravljanje velikim zvijerima u Rumunjskoj** – *prof. dr. sc. ing. Ovidiu Ionescu*, AGVPS iz Rumunjske
- **Vuk u Homoljskim planinama, istočna Srbija** – *Sanja Momčilović Bognić*, Ženski lovački klub Srbije
- **Status velikih zvijeri u Slovačkoj** – *dr. Imrich Šuba*, CIC
- **Status velikih zvijeri u Sloveniji** – *Gregor Bolčina*, Lovački savez Slovenije
- **Ograničenja lova za vrijeme izvanrednog stanja: srednje ekološke i epizootske posljedice za Ukrajinu** – *Viktor Chervonyi*, Sveukrajinska udruga Lovci i korisnici lovišta (UAHHG)
- **Osnivanje znanstvenoga časopisa** – *dr. sc. Neška Vukšić Končevski*, HLS

Pomoć divljači u zimskim uvjetima

Iznošenje hrane za prehranu i prihranu nikako nije zamjena za hranu koju će divljač naći u slobodnoj prirodi. Divljač je potrebno štiti od krivolovaca, grabežljivaca, pasa i mačaka skitnica, ali i od svega onoga što ugrožava mir u lovištu

Često se sjetim razmišljanja jednoga pokojnog lovca koji je znao reći da čovjek radi devet mjeseci u godini i onda sve što je stekao potroši tijekom zime. U ovoj tvrdnji je puno istine, no mi lovci trebali bismo se upitati kako divljač preživi to razdoblje, a nema ni smočnice, ni trgovačkih centara gdje bi se opskrbila potrepštinama. Općepoznato je da divljač tijekom godine prolazi kroz različita razdoblja u kojima se suočava s

manjim ili većim problemima. U lovištima u kojima se dobro gospodari lovci su u stanju prepoznati problem i pronaći zadovoljavajuće rješenje koje se neće toliko negativno odraziti na divljač. Nakon ljeta i jeseni, koji su obilovali raznovrsnom hranom za divljač, dolazi vrijeme zime, kada se i većina vegetacije odmara. A to znači da divljač ostaje bez značajnih izvora hrane i bez dijela potrebnih zaklona. Stoga lovci tijekom toga kritičnoga raz-

doblja trebaju stupiti u akciju i poduzetim mjerama popraviti stanje u lovištu. Intenzitet mjera trebao bi biti razmjern intenzitetu korištenja prirodnih resursa u lovištu. U lovišta iz kojih je izneseno puno šumskih plodova, gljiva i voća potrebno je unijeti veće količine hrane nego u lovišta koja su manje eksploatirana. Mjere su načelno jednake tijekom cijele godine: uzgoj, zaštita i korištenje divljači. Razlikuju se u sadržaju, intenzitetu i priorite-

tu mjera kroz različita razdoblja. Mjere pružanja pomoći za svako lovište propisane su u lovnogospodarskoj osnovi (LGO), kao dugoročnom planskom dokumentu, te u godišnjem planu gospodarenja, koji je kratkoročni planski dokument.

UZGOJ

Najvažnije mjere uzgoja odnose se na iznošenje dovoljnih količina raznovrsne hrane na

” U kvalitetnim lovištima lovnogospodarski objekti su ravnomjerno raspoređeni po lovištu i na mjestima zimske koncentracije divljači, hrana se na njih pravodobno iznosi, a divljač zna gdje se oni nalaze i koristi ih ”

takav način divljač počinje uzgajati kao domaće životinje za tov. Glavni argumenti za ovakvo razmišljanje su da je divljač prije preživljavala bez čovjekove pomoći, da se prilagodila surovim zimskim uvjetima, od fizioloških promjena u organizmu (srna), preko hibernacije (medvjed), formiranja zaliha masnoće (divlja svinja), mirovanja zametka (srna) itd. Ipak, veći dio znanstvenika iznošenje hrane divljači za prehranu i prihranu

smatra nužnim, jer divljač bez te pomoći jednostavno ne bi preživjela. Prava istina je vrlo vjerojatno negdje između. Iznošenje hrane za prehranu i prihranu nikako nije zamjena za hranu koju će divljač naći u slobodnoj prirodi. A to znači da će divljač na hranilištu uzeti onoliko hrane koliko joj je potrebno za dopunu hrane koju je konzumirala. Naravno da bi divljač vjerojatno preživjela i bez te hrane, no u tim uvjetima pitanja bi bila kakve su štete na okolišu i kakvi se trofeji mogu očekivati. Kako je većini lovačkih udruga koje gospodare lovištem cilj uzgoj zdrave populacije divljači dobre trofejne vrijednosti u okviru gospodarskoga kapaciteta lovišta, jasno je da to podrazumijeva pružanje pomoći divljači. Na koji način provjeriti kvalitetu gospodarenja? Vrlo jednostavno – usporediti trofejnu vrijednost divljači, kao i prosječnu masu odstrijeljene divljači s istim podacima iz prethodnih godina. Dobro gospodarenje podrazumijeva bolju trofejnu vrijednost i višu prosječnu masu divljači.

Solila su također važna mjera u uzgoju divljači

Ako su pokazatelji lošiji to ukazuje na potrebu dodatnih zahvata, odnosno dodatnih mjera, među kojima je svakako i zimska prehrana i prihrana divljači.

Među lovcima postoji predrasuda kako srna u hranilištima neće jesti voluminoznu hranu (sijeno, itd.). Srna je poznata kao probirljiva vrsta, što znači da ona neće hranu lošije kvalitete. Tko god ima dvojbu neka joj ponudi dobro osušenu lucernu, pa će i sam doći do

PIŠE **IVICA DRMIĆ**

hranilišta u lovištu. Količine hrane propisane su planom, a metodologija izračuna iscrpno je opisana u „Hoopu!“ broj 136. Bitni preduvjeti za provedbu mjera uzgoja su pravodobno izgrađeni odnosno održavani lovnogospodarski objekti, ponajprije hranilišta i solila. Njihov položaj trebao bi biti poznat divljač. Drugi uvjet je posjedovanje dovoljnih količina hrane po vrstama, što mora biti sadržano u financijskom planu, odnosno planu rada za određenu lovnu godinu. Čak i velik broj znanstvenika smatra da su prihrana i prehrana divljači nepotrebne. Prema njihovu mišljenju čovjek na

Hranu iz hranilišta divljač najčešće koristi kao dopunu hrani pronađenoj u slobodnoj prirodi

Ophodnje lovištem tijekom zime moraju biti kontinuirane

istoga zaključka. Iznošenjem mesa i mesnoga otpada na hranilišta smanjuje se pritisak grabežljivaca na plemenitu divljač, što bi trebalo rezultirati većim matičnim fondom divljači i boljom kondicijom divljači.

Osim prehrane i prihrane uzgojna mjera je i podizanje remiza, posebice u lovištima gdje nema dovoljno zaklona. Naime, s listopadne vegetacije opada lišće i divljač je manje zaklonjena, lakše se vidi i na daljini, a vegetacija je i manja zapreka za zrno ili sačmu. Ova mjera dolazi do izražaja samo ako je pravodobno planirana i realizirana.

U kvalitetnim lovištima lovnogospodarski objekti su ravnomjerno raspoređeni po lovištu i na mjestima zimske koncentracije divljači, hrana se na njih pravodobno iznosi, a divljač zna gdje se oni nalaze i koristi ih. Nadalje, lovno osoblje kontinuirano prati potrošnju hrane i po potrebi iznosi nove količine. Nasuprot njih su lovišta gdje su objekti, ako ih uopće ima, stihijski raspoređeni na lokacije gdje se divljač ne zadržava, hrana se gomila, smrzava ili propadne, pa je za divljač možda bolje i ne konzumirati je. Kada u obilasku lovišta u rano proljeće

pronađete vegetaciju kupine bez lista jasno je čime se srneća divljač hranila tijekom zime, ali je jasno i da se na tome terenu ne može očekivati trofejni srnjak.

ZAŠTITA

Mjere zaštite su u svakom slučaju najznačajnije mjere koje se trebaju provoditi u lovištu. Ove mjere mogu povoditi pripadnici lovočuvarske službe, lovci kroz lovačke ophodnje, a po potrebi i lovci tijekom lova. Divljač je potrebno štititi od krivolovaca, grabežljivaca, pasa i mačaka skitnica, ali i od svega onoga što ugrožava mir u lovištu. Krivolov je star vjerojatno koliko i čovječanstvo, ali ga treba svesti na što manju mjeru. Krivolovci također znaju područja koncentracije divljači, koja tijekom zime živi u većim zajednicama. U prilog krivolovcu ide snježni pokrivač, koji omogućava lakše pronalaženje divljači, bolju preglednost i veću daljinu pucanja. Jedina stvar koja ide u prilog divljači je otežana pokretljivost u uvjetima visokoga snježnog pokrivača ili tzv. pokorice. Dakle sve ide u korist krivolovca, odnosno na štetu divljači. Stalna prisutnost lovočuvara na terenu najbo-

lja je prevencija krivolova, poglavito ako se i ostali akteri (lovci, ostali ljubitelji prirode, djelatnici policije, sudstva, šumarstva i savjesni građani) spram krivolova ponašaju odgovorno.

Jednaka opasnost za divljač je i prevelik broj grabežljivaca, koji se također okupljaju oko mjesta koncentracije divljači. Kako se grabežljivci najčešće hrane plemenitim vrstama divljači, jasno je da će oni smanjiti matični fond divljači, zbog čega se njihov broj mora držati pod nadzorom.

Vrlo važno je štititi i mir u lovištu. Uznemirena divljač se pokreće, što rezultira potrošnjom određene količine energije koju će divljač teško nadoknaditi zbog nedostatka hrane, pa će biti slabije konstitucije. Posebna opasnost je proganjanje divljači. Uporni progonitelji ne odustaju sve dok divljač ne padne od umora. Mir se štiti čestim obilascima terena u nepravilnim vremenskim intervalima, podnošenjem prijava protiv prekršitelja te pojačanim odstrelom grabežljivaca, pasa i mačaka skitnica.

Kao mjera zaštite smatra se i postupanje lovočuvarske službe u slučaju pronalaska

”

Uznemirena divljač se pokreće, što rezultira potrošnjom određene količine energije koju će divljač teško nadoknaditi zbog nedostatka hrane, pa će biti slabije konstitucije

”

bolesne i/ili ranjene divljači. Daljnji postupak treba biti u skladu sa standardnim postupcima koje propisuje svaka lovačka udruga korisnik lovišta (informiranje glavnoga lovni-ka, stručne osobe za provedbu LGO-a, veterinarske službe, policije itd.). Iz naprijed navedenoga vidljivo je da postoje kontradiktorni zahtjevi. Naime, traži se stalna prisutnost lovočuvarskoga osoblja u lovištu, ali i minimalno uznemiravanje divljači

Permata divljač na hranilištu

u lovištu. To znači da hranu na hranilišta trebaju iznositi isti ljudi, korištenjem istoga motornoga vozila (na koje se divljač navikla), približno u isto doba dana.

KORIŠTENJE DIVLJAČI

Korištenje divljači tijekom zime također treba biti u funkciji zaštite i uzgoja divljači. U smislu zaštite najvažnije je nadzirati broj grabežljivaca, ali opet u skladu s LGO-om i godišnjim planom gospodarenja. Broj grabežljivaca nikako ne smije pasti ispod biološkoga minimuma. Naime, prisutnost grabežljivaca u podnošljivoj mjeri je poželjna jer grabežljivci imaju ulogu sanitaraca u lovištu. Njihov plijen najčešće je bolesna, ranjena, nedovoljno razvijena divljač i divljač koja se nije oporavila nakon parenja, ali i različite voluharice. Povećano izlučivanje lisice iz lovišta rezultirat će, primjerice, povećanjem populacije miševa, koji prave velike štete, a i prijenosnici su brojnih bolesti.

Što se tiče ostalih vrsta, njihov odstrel također treba biti u svrhu uzgoja. Odstrel divljači vrši se do odobrenih odstrelnih kvota, što treba iskoristiti za postizanje pravilne spolne, starosne i dobne strukture divljači, pri čemu prioritet treba imati bolesna divljač i nedovoljno razvijena divljač. U odstrelu plemenite divljači mogu sudjelovati lovci, a kod grabežljivaca lovci i lovočuvarsko osoblje, ako plan nije prethodno realiziran.

Dobra prehrana i prihrana divljači tijekom kasne jeseni, zime i rano-ga proljeća jedan je od čimbenika od kojih ovisi kvaliteta podmlatka, masa divljači i trofejna vrijednost divljači, što je sve suprotno od deklariranih ciljeva „novokomponiranih“ lovaca. S druge strane zaštita divljači tijekom cijele godine, a poglavito tijekom zime, jedan je od čimbenika koji utječu na ukupan broj divljači. Pružanje pomoći zahtijeva angažiranje značajnih resursa lovačke udruge (ljudi, materijalna i novčana sredstva te vrijeme), međutim, uloženo će se vrlo brzo vratiti, možda već pri idućem lovu na srnjaka.

LOV GRABEŽLJIVACA

Jako važna mjera u uzgoju plemenite divljači

Ako korisnici lovišta „zaborave“ na redoviti odstrel grabežljivaca u svome lovištu, idućih sezona mogu slobodno zaboraviti na lov zeca, fazana i ostale plemenite divljači

PIŠE **TOMISLAV MIHALJEVIĆ**

Lov po snijegu poseban je doživljaj za svakoga lovca, ali to nikako ne znači prepuštiti se vlastitome užitku bez ikakvih ograničenja. Dapače, u takvome lovu dodatno treba voditi računa o dubini snijega, kalendaru lova, načinu lova i drugim zakonskim odredbama. Ponajprije treba poštovati lovačku etiku i ne pucati na sve što se kreće i treba divljači uvijek dati priliku da umakne. U slučaju elementarne nepogode nužno je privremeno zabra-

prelaza ili premeta u potrazi za tragovima grabežljivaca koji vrebaju plemenitu divljač. Smanjenje broja grabežljivaca jedna je od vrlo značajnih mjera uzgoja i zaštite divljači. Broj vukova, čagljeva, lisica, kuna i drugih grabežljivaca u nekim našim lovištima, zahvaljujući njihovoj velikoj reproduktivnoj sposobnosti, znatno je povećan. Kao takvi čine značajne štete i na divljači i na poljoprivrednim gospodarstvima. Posebno u

PRIPREMA ZA LOV

U našem se podneblju grabežljivci pojačano love uglavnom kroz tri zimska mjeseca. Nekim je lovcima ovaj lov posebno omiljen, što uopće ne iznenađuje uzme li se u obzir zimski ugođaj u kojem se odvija. Za ovu vrstu lova potrebno je veliko strpljenje i ako niste lovac toga kalibra, bolje je potražiti neku drugu divljač za lov. Temeljni uvjet za uspjeh u ovome lovu je

izradu sjedala mogu poslužiti i drugi prirodni materijali iz šume, primjerice panj, granje i slično. U šumi se uvijek može pronaći materijal od kojega se može izraditi čeka, tako da nema potrebe nositi materijal sa sobom. Kako bi mu bilo udobnije i da se može utopli, poželjno je da lovac sa sobom ponese deku ili bundu. Od ostale opreme treba ponijeti dalekozor, baterijsku lampu, manju sjekiru, konop i čavle. Za ovakvu vrstu lova lovcu

”

Uzme li se u obzir činjenica da se u lovu na grabežljivce prilično dugo čeka, često i do kasno uvečer, dobro bi bilo na pušku umjesto obične mušice postaviti noćni ciljnik

”

nići lov te pojačati aktivnosti oko iznošenja hrane u lovište, kontrole lovišta, probijanja šumskih staza da bi divljač što lakše mogla doći do hranilišta, te oko redukcije broja grabežljivaca. Savjesni lovci spremni dočekuju zimski lov i već za prvih zimskih dana pojačavaju lov na grabežljivce. Za strastvenoga lovca nema ništa ljepše nego dočekati zimsko prohladno jutro na čeki u snijegom prekrivenoj šumi iščekujući grabežljivca. To je jedinstven doživljaj kao i obilaženje terena,

tome prednjače vukovi i čagljevi, koji u hladnim zimskim mjesecima ponekad znaju desetkovati uzgojnu divljač, ali i stada ovaca, koza i drugih domaćih životinja. Broj grabežljivaca smanjuje se isključivo odstrelom, zbog čega korisnici lovišta krajem svake lovne sezone organiziraju hajke. Dužnost je i obveza svakoga lovca sudjelovati u odstrelu grabežljivaca i u uklanjanju pasa skitnica iz lovišta koji svake zime napadaju srneću i ostalu, sitnu divljač.

dobra infrastruktura, odnosno čeka. Ako vam čeka ne odgovara, ako nije udobna, onda od lova nema ništa. Čeka, dakle, mora biti udobna, a lovac strpljiv i miran. Za ovaj lov često se pravi improvizirana čeka koja može biti vrlo brzo gotova. Za takvu čeku treba izabrati neko manje plemenito drvo kako se ne bi napravila gospodarska šteta vlasniku šume. Kao sjedalo se može koristiti obična daska koja se zasječe s obje strane i zaglavi u rašlje odabranoga drva, a za

treba i obuća prilagođena zimskim uvjetima, za što mogu poslužiti i obične gumene čizme, ali broj veće kako bi se na noge obule debele zimske čarape. Što se tiče odjeće lovac bi trebao biti slojevito obučen i nositi rukavice, šal i kapu. Treba izbjegavati jaknu od materijala koji šušavaju jer to može otkriti položaj lovca. Grabežljivci, kao i većina divljači imaju jako izoštren sluh i vid pa mogu lako primijetiti lovca sa šuškom jaknom. Uzme li se u obzir činjenica

da se u lovu na grabežljivce prilično dugo čeka, često i do kasno uvečer, dobro bi bilo na pušku umjesto obične mušice postaviti noćni ciljnik. Oko izbora puške za lov grabežljivaca, mišljenja su podijeljena. Jedni zagovaraju puške s glatkim cijevima, drugi s izlijebljenim cijevima. Sukladno članku 10. Pravilnika o načinu upotrebe lovačkoga oružja i naboja (Službene novine FBiH, broj 5/08), za lov vuka lovci mogu

LOV LISICE

Lisica je najrasprostranjeniji grabežljivac koji ugrožava našu plemenitu divljač i to uglavnom pernatu divljač i zečeve. Štetna je i u lovištu i na poljoprivrednim gospodarstvima. Sklona je različitim bolestima pa i bjesnoći koja se prenosi ugrizom zaražene lisice na druge životinje, a bolest je opasna i za domaće životinje, kao i za čovjeka. Lov na lisicu, zbog njezine inteli-

za hranom i aktivna je cijelu noć. Zimi uvijek nešto lovi i tada je njezina pažnja usmjeren na potragu za hranom. Pritom se dosta kreće i kada je lovac uoči, treba dobro pratiti putanju njezina kretanja i uz dodatan oprez, prikradati joj se sve dok ne dođe do daljine sigurnoga hitca. Ako se kreće prostorom na kojemu nema vidljiva zaklona, lovac mora procijeniti kojim će se putem lisica kretati i u pravo vrijeme na tome putu postaviti

lubanje i krzna lisice. Čekanjem se lisica lovi na poznatim lisičjim premetima kraj lisičjih jazbina. Mjesto premeta uoči će svaki iskusniji lovac koji poznaje svoje lovište, jer lisica uvijek koristi dobro poznate staze kada ide u potragu za hranom i kada se vraća iz lova. Kod ovakve vrste lova uz mjesto koje je odabrano za čekanje koristi se i mrcinište, gdje se namjerno duže vrijeme odlažu ostatci mesa ili ribe koji će privući lisicu. Obvezno treba

koristiti lovačko oružje s izlijebljenim cijevima kalibra najmanje 6 mm, najmanje dopuštene kinetičke energije zrna na 100 metara od 2000 džula, najmanja dopuštena težina zrna 4,80 g, najveća dopuštena udaljenost gađanja do 200 metara. Sukladno članku 11. Pravilnika u odstrelu divljači, za lov lisice, čaglja i jazavca lovci mogu koristiti lovačko oružje s glatkim cijevima kalibra 3,5 – 5,1 mm, na udaljenosti ne većoj od 50 m.

gencije, opreznosti i lukavosti, zahtijeva strpljenje, izdržljivost, koncentraciju i vještinu, a svaki od načina lova zasniva se na nadmudrivanju s lisicom. Lisica ima vrlo razvijen osjet sluha i mirisa, a vid joj je nešto slabiji i teže raspoznaje nepokretne predmete, pa lovci ove činjenice moraju dobro uzeti u obzir ako žele uspješan lov. Lovi se na nekoliko načina: prikradanjem, vabljenjem, čekanjem, prigonom i hajkom. Lisica je životinja sumraka, u predvečerje polazi u potragu

zasjedu. Kod ove vrste lova promatranje i praćenje je, dakle, jako važan dio taktike, što znači potrebu neizostavnoga korištenja dalekozora. Lisici se teško može približiti i najčešće se lovi pucanjem na daljinu. Zimski lov lisice je zahtjevan i potrebno je obilaziti teren te odrediti najbolje mjesto za izgradnju čeke. Sati provedeni u tišini na čekama u zimskim noćima u lovu na lisicu traže upornost lovca i zato je u kolekcijama lovačkih trofeja posebno cijenjen trofej

utvrditi dolazi li lisica na meku oko koje je planirano postaviti čekanje. Lisica se lovi i vabljenjem, tj. oponašanjem glasa miša ili zeca, pri čemu se lovac treba dobro kamuflirati. Jer se ne zna odakle će lisica doći, pa je dobro da dva lovca zajedno čekaju okrenuti leđima jedan drugom jer tako imaju bolji pregled. Lisica se pari u veljači, u to se vrijeme javlja lavežom i tada je najmanje oprezna. Najlakše se lovi pojedinačnim lovom s čeke, koji je dopušten tijekom cijele godine. Snijeg

”

Sati provedeni u tišini na čekama u zimskim noćima u lovu na lisicu traže upornost lovca i zato je u kolekcijama lovačkih trofeja posebno cijenjen trofej lubanje i krzna lisice

”

i mjesečina velika su pomoć lovcu dok čeka lisicu. Grupni lov na lisicu organizira se u siječnju i veljači, uz korištenje lovačkih pasa. U lovu na lisicu najčešće se koriste lovački psi terijeri i goniči, ovisno o tipu lovišta. Od oružja koriste se karabini manjega kalibra i lovačke puške sačmarice. Radi osobne sigurnosti, s odstrijeljenom lisicom treba postupati krajnje oprezno jer se nikada sa sigurnošću ne zna nosi li odstrijeljena lisica virus bjesnoće, stoga u ruksaku uvijek treba imati plastičnu vreću i rukavice.

LOV ČAGLJA

Zbog njegova izgleda, ljudi čaglja često zamijene s lisicom. U potrazi za hranom, čagalj nerijetko stvara poteškoće korisnicima lovišta i stanovnicima ruralnih područja. Teritorijalna je životinja, koja često živi u malim obiteljskim skupinama, čoporima. Mužjak i ženka obično ostaju doživotno zajedno. Dan provodi skrivajući se u grmlju, a predvečer ide u lov koji obično traje do jutra. Ako lovi krupnu divljač ili stoku, čagalj lovi u čoporu.

Posebno je opasan za mladunčad srne, a ugrožava i druge vrste divljači, primjerice fazana i zeca. Zahvaljujući svojem izvrsnom sluhu i brzini, čagalj je vrhunski grabežljivac. Plijen komada kao i lisica. Čagalj se proširio Europom uzmicanjem vuka. Vuk uvijek utječe na populaciju čaglja ili na njegove migracije.

Čagalj je sve prisutniji i u našim lovištima. Lovi se čekanjem i hajkom. Trofej čaglja su kosti lubanje i krzno s glavom. Zbog smanjenja populacije plemenite divljači i ekspanzijom populacije čaglja, posljednjih godina lov ovoga grabežljivca postaje sve popularniji. Lovi se najviše pojedinačnim lovom s čeke, koji je dopušten tijekom cijele godine. S dolaskom zime počinje nadmudrivanje s ovim veoma lukavim grabežljivcem. Po iskustvu vabljenje čaglja daje najbolji rezultat ili najviše prilika za odstrel, ako je vabac dobar. Kao mamac se koristi zvuk ranjenoga zeca, uz stalno mijenjanje ritma i jakosti vabljenja. Najbolja prilika za odstrel je kada se grabežljivac uoči daleko ili kada se otprilike zna koji mu je radijus kretanja. Tada je lovac u znatnoj prednosti jer djelomice kontrolira situaciju. Uvijek postoji mogućnost da se grabežljivac iznenada pojavi, a puno se puta događalo da dođe iza leđa lovcu i u tom su slučaju šanse za njegov odstrel jako male jer će nas predator uočiti prije nego mi njega. Lukavi grabežljivac osjetit će svaku pogrešku lovca prilikom vabljenja i rezultat će u potpunosti izostati. Ponekad se čagalj može uočiti i na daljini koja nije pogodna za uspješan hitac, tada će on jednostavno pobjeći. Lov čaglja prigonom može biti sa psom i bez psa. U ovoj vrsti lova najprije treba odrediti dio lovišta u kojem će se loviti, a potom se lovci, prema smjeru vjetra, raspore-

đuju u širokom luku, pritom ne uznemiravajući divljač. U dogovoreno vrijeme, najbolje bez ikakva zvučnoga signala, sudionici prigona u tišini polaze u ravnomjernoj crti gledajući jedan drugoga. Pri tome udaraju štapovima po drveću, uvijek pazeći da se kreću u ravnomjernoj crti. U tome kretanju lovci pokreću svu divljač pred sobom pa i onu koja se ne lovi taj dan. Lovci na čekama, naravno, mogu bolje provjeriti o kojoj je divljači riječ i iskoristiti priliku za odstrel. Radi sigurnosti lovaca, pucanje dolazi u obzir tek kada grabežljivci prođu crtu čeka. Lovci na čekama ne smiju svojevolumno mijenjati položaj niti se pomicati. Lov prigonom važan je i zbog toga što se iz terena na kojem se lovi mogu istjerati i drugi grabežljivci i što se može utvrditi brojno stanje ostalih vrsta divljači.

LOV VUKA

Vuk se lovi na dva načina, pogonom i s čeke. Mužjak se lovi od 1. siječnja do 31. prosinca, a ženka i mladi od 1. lipnja do 28. veljače. Vuku je potrebno nekoliko kilograma mesa na dan. Radi pronalaska plijena, dnevno može prijeći i 100 kilometara. Najčešći plijen su mu srneća divljač, zečevi, mali sisavci, ali i divlje svinje, domaće životinje pa i psi. Nema prirodnih neprijatelja. Pari se u siječnju ili veljači, poslije parenja čopori se razbijaju i mužjaci žive odvojeno sve do jeseni, a ženke ostaju sa svojim podmlatkom. Zbog svoje izrazite štetnosti, u Bosni i Hercegovini nije zaštićena vrsta. Trofej vuka su kosti lubanje i krzno s glavom. Lov na vuka zahtijeva izuzetno strpljenje i veliku upornost, mnoge dane i

”

U zimskim uvjetima plemenita je divljač lak plijen vukova, pa lovci moraju aktivno sudjelovati u smanjenju njihova broja i dovesti ga na prihvatljivu mjeru

”

neprespavane noći čekanja i golem napor da se dođe do njegova staništa. U zimskim uvjetima plemenita je divljač lak plijen vukova, pa lovci moraju aktivno sudjelovati u smanjenju njihova broja i dovesti ga na prihvatljivu mjeru. Dužnost korisnika lovišta je prije završetka lovne sezone organizirati hajke na vuka i ostale grabežljivce. Vuk se lovi lovačkim puškom sa izljubljenim cijevima. Kada se koristi lovačka puška s glatkim cijevima (sačmarica) ili kombinirana puška, u grupnome lovu na vuka, isključivo se može koristiti kalibar 5,5 – 9,0 mm, dopuštena daljina gađanja je 50 metara. Lov na vuka, lisicu i čaglja zahtijeva odlično poznavanje tehnika lova, oružje odgovarajućega kalibra, potrebnu infrastrukturu za čekanje te odgovarajuću opremu i odjeću. Prateći ove smjernice, lovci mogu učinkovito i odgovorno sudjelovati u kontroli populacije grabežljivaca, uz poštovanje prirode i njezinih zakona.

Puške i streljivo za lov grabežljivaca

Nedovoljan, kontrolirani odstrel glavni je razlog prevelikoga broja grabežljivaca u našim lovištima. Stoga čovjek (lovac) treba uzeti stvar u svoje ruke i pravilnim gospodarenjem odnosno selektivnim odstrelom držati broj grabežljivaca na podnošljivoj razini

PIŠE **MLADEN BEŠLIĆ**

Grabežljivci u prirodi prave mnoge štete, ali i održavaju biološku ravnotežu jer se nalaze na vrhu hranidbenoga lanca. Na brdsko-planinskom području uz divlje životinje prisutan je i čovjek, stoga je nužna interakcija između njih. U tu svrhu lovni zakupnici i vlasnici lovišta prave planove upravljanja kojima je cilj osigurati dugoročan opstanak populacija divljači u lovištu. Grabežljivci napadaju stare, nezdrave i slabije životinje koje je lakše uloviti te na taj način doprinose prirodnoj selekciji. Ubrajaju se u jednu od najzahtjevnijih skupina za očuvanje. Kroz prošlost njihov se broj često mijenjao, uglavnom u negativnom smjeru kao posljedica nezakonitoga ubijanja, izgradnje prometnica, zagađenja okoliša itd. Posljednjih nekoliko godina svjedoci smo porasta broja grabežljivaca u našim lovištima, što izravno utječe na održivo gospodarenje osnovnim vrstama divljači. Mnoge lovačke udruge nerijetko troše posljednja financijska sredstva za nabavku zečeva, poljskih jarebica i fazanske divljači iz umjetnoga uzgoja kako bi povećali fond te

divljači u lovištu, ali rezultati ovih skupih zahvata često nisu u skladu s očekivanjima. Zašto? Odgovor je vrlo jednostavan. Sve dok je u lovištima nepodnošljivo velik broj grabežljivaca, ne može se postići niti uspješno održavati osnovni rasplodni fond plemenitih vrsta divljači. Ovakav stav i mišljenje dijele mnogi priznati stručnjaci u području lovstva.

Većina korisnika lovišta u BiH koristi vrijeme od završetka lova na osnovnu vrstu divljači do kraja veljače kako bi skupnim, organiziranim akcijama sveli broj grabežljivaca na podnošljivu mjeru, a sve radi zaštite sitne i krupne plemenite divljači. Poznata je činjenica da jedna lisica u jednoj godini „potamani“ i do 50 zečeva, što jasno govori o šteti koju ovaj grabežljivac može učiniti. Dodamo li tome i štete od čagljeva, pasa i mačaka skitnica, kuna, lasica i dr., onda je jasno s kakvim se problemom susreću svi korisnici lovišta, ali i lovci općenito. Uzrok prevelikoga broja grabežljivaca u lovištima treba prije svega tražiti u nedovoljnom, kontroliranom odstrelu od strane korisnika lovišta, a tek potom u prirodnom poremećaju hranidbenoga lanca. Neizbježno je,

dakle, da čovjek (lovac) uzme stvari u svoje ruke, gdje će pravilnim gospodarenjem i selektivnim odstrelom u svome lovištu grabežljivce držati na podnošljivoj razini.

Dlakavi grabežljivci koji obitavaju u našim lovištima su: medvjed, vuk, ris, čagalj, lisica, divlja mačka, tvor, kuna bjelica, kuna zlatica, velika i mala lasica.

MEDVJED: DOBRA I SIGURNA PUŠKA

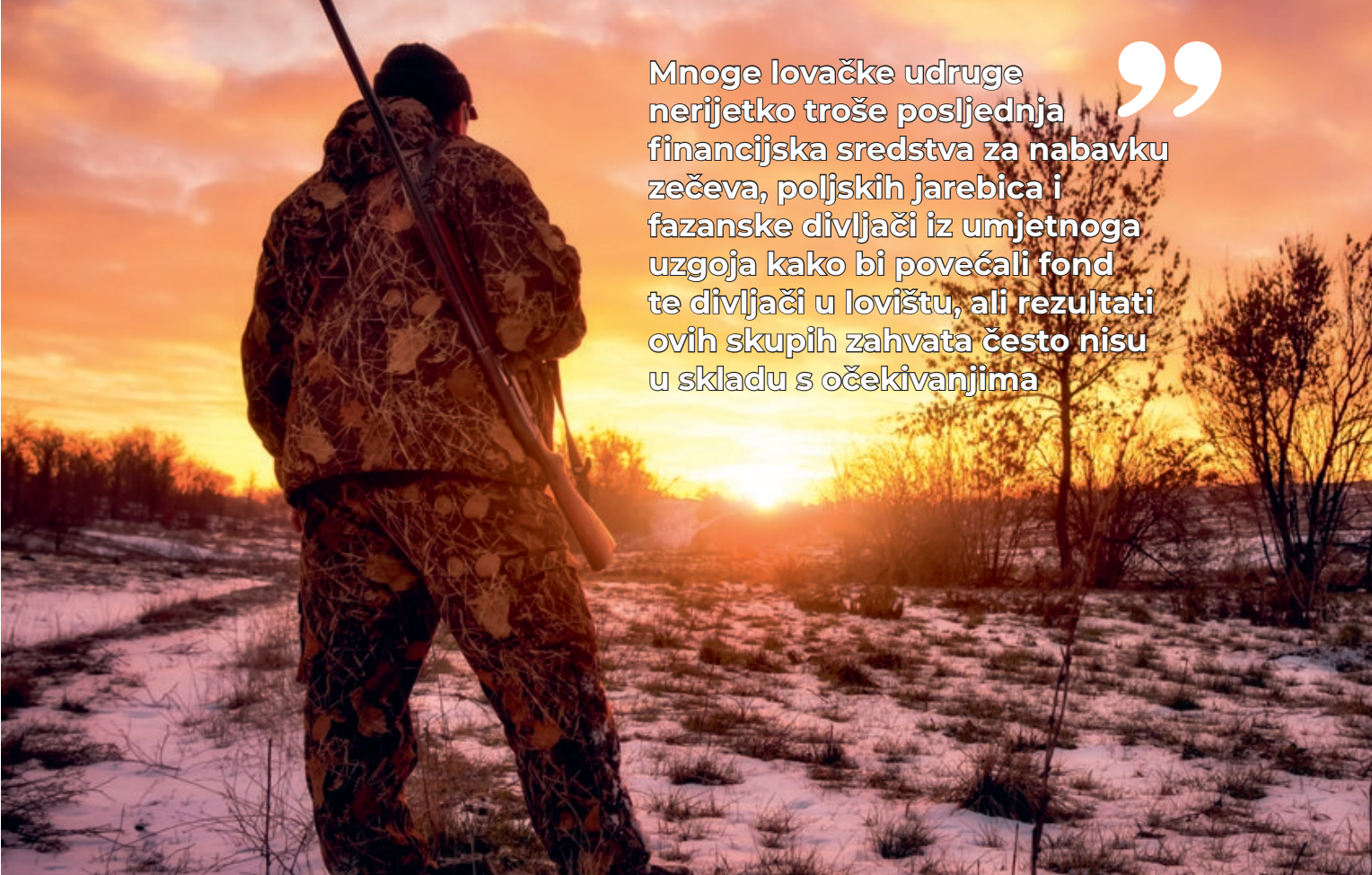
Lov je najuzbudljivija aktivnost za ljubitelje avantura i ekstrema, jer je to prirodni osjećaj adrenalina koji postoji u svakom čovjeku. Postoji mnogo mogućnosti baviti se ekstremnim lovom, ali lov medvjeda, kao najvećega kopnenoga mesoždera među zvijerima u BiH, utjelovljenje je čvrstoće, važnosti i veličine koju mnogi ljudi sanjaju doživjeti.

Lovačka puška najvažniji je element za uspješan lov medvjeda, jer puška nije samo sredstvo za ulov, nego je dobra i sigurna puška jamstvo vaše sigurnosti. Prilično je teško bez iskustva odabrati pušku za lov medvjeda, pogotovo ako je osoba nova

u ovome poslu i želi se okušati u lovu na medvjeda ili, što je još opasnije, ako se osoba uopće nije bavila lovom i tek ga želi započeti.

Medvjeda se lovi pojedinačnim lovom – dočekom sa zatvorenih čeka u sumrak i noću za mjesečine. Lovi se puškom risanicom (karabinom) kinetičke energije najmanje 3500 J i težinom zrna minimalno 11,5 grama. Kalibri pušaka za lov medvjeda mogu biti različiti, ali svakako iz grupe snažnijih kalibara, jer ova zvijer nije mala i slabo zrno nije dostatno za totalni odstrel već samo za ranjavanje i tada će trofej biti izgubljen ili pak cijela situacija može postati nezgodna za lovca. Minimalna veličina kalibra trebala bi se kretati od 7x64, preko 30-06, 8x57 ili 300 Win. Magnum, pa na dalje ostali kalibri koji imaju izvanrednu zaustavnu snagu hitca.

Čeke za lov medvjeda moraju gledati prema zapadu, tako da izlazeći mjesec osvijetljava čeku sa stražnje strane. Moraju biti dobro zvučno i toplinski izolirane jer se medvjed lovi u hladnijem dijelu godine. Pregled terena s čeke mora biti dobar, kao i sav komfor u čeki.

Mnoge lovačke udruge nerijetko troše posljednja financijska sredstva za nabavku zečeva, poljskih jarebica i fazanske divljači iz umjetnoga uzgoja kako bi povećali fond te divljači u lovištu, ali rezultati ovih skupih zahvata često nisu u skladu s očekivanjima

VUK: VELIK IZBOR KALIBARA I PUŠAKA

Lov vuka također spada među najzudljivije vrste lova. Vuk se lovi najčešće dočekom na pripremljenim čekama, gdje se prethodno napravilo hranilište s klaoničkim mesnim otpadom. Ovaj lov zahtijeva veliku opreznost, mudrost i snalažljivost, da bi se namamilo uvijek opreznoga vuka. Najmanja odstupanja od ovih pravila rezultirat će neuspjehom i onda je trud uzaludan.

Velik je niz kalibara i pušaka kojima se lovi grabežljivce poput vuka i svi oni imaju određenih prednosti i mana. U principu vuka je dopušteno loviti i krupnom sačmom 4,5 mm i većom, sve do 6,2 mm. U prilog ovome spomenut ćemo jedno novo Browning BXV Predator & Varmint streljivo koje je posljednjih godina veoma traženo među lovcima na grabežljivce diljem Europe i svijeta. Ono je specijalno dizajnirano za lov divljači manje tjelesne mase, u ovom slučaju grabežljivaca poput vuka, čaglja i lisice.

ČAGALJ I LISICA: LAGANA ZRNA

Kojim oružjem loviti čaglja i lisicu? Konfiguracija oružja za odstrel čaglja je afinitet i individualni izbor, a specifični kalibri za dobar odstrel čaglja i lisice preporučuju se vrsnim, iskusnim i sigurnim lovcima. Grabežljivci poput čaglja i lisice, u skupnom i individualnom lovu sa psima goničima, mogu se loviti puškama sačmaricama bilo kojega kalibra i sačmom krupnoće od 3,5 mm pa sve do 5,2 mm.

Praksa je pokazala da su najsigurniji i najinteresantniji lovovi na ova dva grabežljivca kada se love s izgrađenih čeka, čak i na velikim udaljenostima, može i do 200 metara i to malenim i preciznim karabinskim kalibrima, u promjeru od 5,6 mm sve do 6,5 mm. U ovu grupu spadaju .222 Rem., .223 Win., .222 Rem. Mag., .22-250 Rem., 5,6x50 R Mag., 5,6x57 i još po neki egzotični. Navedene kalibre lovci često nazivaju „srnećim kalibrima“.

Spomenute kalibre krase ravna putanja zrna, dovoljna energija za odstrel, ali i problemi kada naiđu na prepreke tijekom leta. Vjetar im je, primjerice, glavni neprijatelj. Također, kod lošijih pogodaka, čagalj zna „odnijeti“ hitac malih brzih projektila. Iako je životinja smrtno ranjena, potraga se zna odužiti u nedogled i tako trofej, ponekad i izuzetno vrijedan, biva izgubljen. U osnovi, svi spomenuti kalibri imaju dobra balistička svojstva, velike početne brzine i ravnu putanju zrna.

Optički ciljnik jedan je od bitnih čimbenika koji utječu na precizan i siguran pogodak. Najprikladnija povećanja trebala bi biti razmjerna kalibrima pušaka, to jest ovoj grupi nižih kalibara – što će reći da su povećanja od 2 do 10 i promjera leće od 50 mm posve dovoljna za ove karabine malih kalibara. Poželjno je da točka upucavanja bude definirana između 180 i 220 metara. Spomenuta svojstva dopuštaju uputiti besprijekoran hitac do optimalnih 250 m, ako je to potrebno. Da ne zaboravimo, uvijek bi trebalo plasirati hitac s oslonca. S čeke je to lako, a sa zemlje uvijek treba koristiti štap ili tronožac za pirš. Pucanje iz ruke dopušteno je samo za daljine od 80, najviše 100 metara i to iskusnim lovcima.

Tjelesna masa lisice i čaglja varira od 15 do najviše 25 kg, što spada u laganu divljač i za nju nisu potrebna zrna veće mase, a preporučuje se polutvrdo zrno koje neće puno oštetiti krzno divljači. Za ovu grupu divljači optimum je zrno težine 3,5 – 4,0 g,

a proizvođača možete izabrati sami, prema vlastitome iskustvu i povjerenju. Presudan je oblik i tvrdoća zrna. Ako imate mogućnost izbora, uvijek koristite djelomice ekspanirajuća ili tvrda zrna. Klasično SP (Soft Point) zrno dobro je za veće udaljenosti, a na umjerenim daljinama zna teško oštetiti mišićnu masu i krzno. Zato ga koristite ako baš morate.

DIVLJA MAČKA, KUNA, TVOR I LASICA: SAČMARICE

Sitni grabežljivci: divlja mačka, kuna, tvor i lasica najčešće se love puškama sačmaricama, različitih kalibara i različitoga promjera olova – najčešće od 3 do 4,5 mm. To je, dakle, streljivo koje je namijenjeno i za lov drugih vrsta divljači. Lov sitnih grabežljivaca najčešće se odvija sporadično s lovom druge sitne divljači, gdje se koriste iste puške i isto streljivo.

Mnogi svjetski proizvođači prave specijalizirano streljivo namijenjeno lovu sitnih grabežljivaca, a jedan od njih je Winchester sa svojim Varmint X modelom u koji je ugrađena Shot-Lok tehnologija i ona nudi performanse koje su potrebne kako bi sačma na određenim udaljenostima imala potrebnu gustoću posipa. Ovo streljivo je u Americi originalno bilo dizajnirano za lov divljih purana, a potom se ovaj koncept proširio na ostalu krupnu pernatu divljač. Kao novost, godine 2016. Shot-Lok tehnologija se proširila na streljivo namijenjeno lovu čagljeva, lisica, kuna... Bazični koncept ostao je isti. Ovo streljivo za grabežljivce sadrži Shot-Lok smjesu koja je učinila Long Beard XR streljivo tako razarajućim. Smjesa je postavljena oko sačme koja se nalazi u plastičnoj čašici. Promjer sačme Winchester Varmint X streljiva iznosi 3,5 do 4,5 milimetra i ono se temelji na gustoći posipa. Tekući gel okružuje sačmu te se nakon toga stvrdnjava. Kada se takav metak ispuca, sva sačma koja izađe iz cijevi perfektno je okrugla i bez deformacija, jer stvrdnuti gel puca na sitne dijelove te djeluje kao mazivo. Rezultat svega toga je izrazito uzak posip i na velikim udaljenostima.

Sitni grabežljivci mogu se loviti i malokalibarskim puškama kalibra .22 LR, 22 Magnum i .22 Hornet i to s dobro zaklonjenih i udobnih čeka, jer je to divljač koja je u svako doba dana većinom u pokretu i nema baš nekoga pravila u koje će se doba pojaviti ispred čeke na mrciništu.

LD „Golub“ Čitluk

Odlukom Upravnoga odbora LD-a „Golub“ Čitluk, domaćin ovogodišnje proslave blagdana sv. Huberta bila je sekcija Cerno.

Proslava je počela sv. misom u crkvi sv. Leopolda Mandića u Cernu, a predvodio ju je fra Miro Šego, župnik čitlučke župe Krista Kralja, inače počasni član „Goluba“. Misnom slavlju nazočio je velik broj lovaca iz svih sekcija društva, prijatelji lovaca i vjernici iz okolnih župa, pa je crkva bila skoro puna. Nakon što se kratko osvrnuo na životni put sv. Huberta, fra Miro je pohvalio trud i rad lovaca u želji da sačuvaju prirodu koju su naslijedili od svojih predaka i koju će sutra ostaviti mladim naraštajima. Pohvalio je i zajedništvo i druženje lovaca u različitim prigodama, a na kraju je pozvao na najveću moguću brigu o prirodi jer

„priroda zna odgovoriti čovjeku za svu štetu koju joj čovjek nanese, čega smo svjedoci ove godine u čitavome svijetu, posebice u europskim zemljama, pa i kod nas u Bosni i Hercegovini“.

Poslije misnoga slavlja uslijedilo je druženje u restoranu „Franjo“, vl. Mate Planinića, gdje je organizator ove proslave pripremio sve što treba, pa i više od toga, da ovo druženje svima ostane dugo u sjećanju. Jednostavno, sekcija Cerno na čelu sa svojim predsjednikom Damirom Barbarićem, pokazala je što sve može učiniti zajedništvo i želja da se opravda ukazano joj povjerenje. Momci, svaka vam čast i velika vam hvala.

Gojko Prskalo

HLU „Orao“ Čitluk

Zajednička fotografija poslije sv. mise u crkvi na Čerinu

Ovogodišnja sv. misa povodom blagdana sv. Huberta slavljena je u župnoj crkvi sv. Stjepana na Čerinu, a predvodio ju je čerinski župnik fra Velimir Bagavac. Na misi je sudjelovalo oko 130 lovaca. Poslije mise lovci su se počastili rakijom pred crkvom i zapjevali bečarac. Druženje je nastavljeno u prostorijama doma u Odacima, gdje su se okupljenima kratko obratili predsjednik „Orla“ Ante Pehar i fra Velimir Bagavac. Organizator ovoga lijepoga druženja bila je sekcija Gornji Ograđenici, kojoj zahvaljujemo, a zahvaljujemo i Toniju Peharu koji je sa svojom harmonikom dodatno doprinio ugodnu ozračju i dobru raspoloženju lovaca u večeri obilježavanja blagdana sv. Huberta, njihova zaštitnika.

Mario Milićević

Dobru raspoloženju umnogome je doprinio harmonikaš Toni Pehar

LD „Uskoplje“ G. Vakuf–Uskoplje

Posebno je zadovoljstvo reći da se proslava svetoga Huberta duboko ukorijenila u običaje uskopaljskih lovaca. Ove godine, kao i svih prethodnih, velik broj lovaca okupio se na proslavi u Župi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Uskoplju. Na večernjoj misi zajedno s velikim brojem župljana slušali smo propovijed župnoga vikara fra Mate Topića koji je naglasio važnost lova i lovaca u prirodnoj ravnoteži, s posebnim naglaskom na etično ponašanje prema divljači te njegovanje međuljudskih odnosa. Zaista divne poruke koje trebamo ponajprije živjeti, kako bismo ih mogli svojim primjerom pokazati ponajprije našim novim, mladim lovcima. Nakon mise i fotografiranja lovci su se uputili na Centralno spomen-obilježje poginulim hrvatskim braniteljima uskopaljske doline gdje smo zapalili svijeće i izmolili opijelo za sve umrle lovce, posebice poginule u obrani Uskoplja. Naposljetku, oko 60 lovaca uputilo se na zakusku u Dom svetoga Ante gdje nam se pridružio i naš dugogodišnji član, župnik župe Uskoplje fra Josip

Zajednička fotografija poslije večernje sv. mise

Matijanić koji je prije same večere pozdravio prisutne i Lovačkom društvu „Uskoplje“ darovao jedan zaista vrijedan dar, umjetničko djelo, prikaz svetoga Huberta, rad umjetnika Ernesta Markote. „Prošle godine došao sam blagosloviti vaše, tj. naše prostorije koje smo svečano otvorili

nakon uređenja i došao sam na ideju kako bi jedno ovakvo djelo trebalo zaokružiti priču i objasniti temeljne ljudske i lovačke vrijednosti svakoga od vas. Zato, nadam se da će krasiti vaše odnosno naše prostorije koje su sredene na takav način da su samim svojim postojanjem ogledalo

ovoga Društva, vaše zajednice i zagovora svetoga Huberta“, rekao je župnik fra Josip. Predsjednik Jerko Šapina zahvalio je župniku na prekrasnom daru, svim lovcima na dolasku i izrazio nadu u ponovno druženje već iduće godine.

Tomislav Perić

Molitva na Centralnom spomen-obilježju poginulim hrvatskim braniteljima

Vrijedno umjetničko djelo, dar fra Josipa Matijanića

Zakuska u crkvenom prostoru unutar svetišta sv. Ive

U crkvi sv. Ive u Podmilačju

LU „Kuna Jajce“ Jajce

Ove su godine jajački lovci treći put zajednički proslavili blagdan sv. Huberta. Misno slavlje održano je u svetištu i župnoj crkvi sv. Ive u Podmilačju, a predvodio ga je župnik fra Filip Karadža. U propovijedi, fra Filip je, među ostalim, naglasio kako je lov bio poznat još u pradavno doba, što je pokazatelj da ljudi, za razliku od ostalih zemaljskih stvorenja, imaju osjećaje i razum, i kako upravo te dvije kategorije trebaju i danas i ubuduće voditi lovce u svim njihovim aktivnostima.

Poslije sv. mise upriličena je zakuska u crkvenom prostoru unutar svetišta svetoga Ive, gdje je Marko Bilandžija, predsjednik LU-a „Kuna Jajce“, zahvalio lovcima, ali i svima ostalima koji su svojim prisustvom uveličali ovo misno slavlje. Među lovcima se osjetilo pozitivno ozračje i želja da proslava Sv. Huberta postane tradicionalnim događajem.

Dragan Samardžić

LD „Pavlovica“ Novi Travnik

Blagdan sv. Huberta među lovcima „Pavlovica“ ni ove godine nije prošao nezapaženo, dapače. Najprije su prisustvovali misnom slavlju koje je predvodio don Anto Ledić, a poslije je u restoranu „Oskar“ upriličeno prigodno druženje. Kako je isti dan u Vitezu održana tradicionalna Kazanijada, dobar dio lovaca samo je nastavio započeto u Vitezu. Ove je godine broj lovaca koji su nazočili ovim slavljinama bio veći nego prethodne godine, što je dobro i što navodi na zaključak da su ovakva druženja lovcima ostala jedinom prilikom za razmjenu stavova i pogleda na budućnost lova u Novom Travniku.

Zdravko Lešić

U crkvi poslije misnoga slavlja

LD „Zec“ Busovača

Kao i svake godine, na blagdan svetoga Huberta, zaštitnika lova i lovaca, ove godine u manjem broju, tridesetak članova LD-a „Zec“ Busovača, organizirano je prisustvovalo svetoj misi u župnoj crkvi svetoga Ante u Busovači. Misno slavlje predvodio je župni kapelan fra Ivica Matišić, koji je naglasio važnost povezanosti čovjeka s prirodom i odgovornosti prema njoj. Nakon blagoslova, druženje se nastavilo u lovačkom domu uz piće i zakusku.

Sveti Hubert nas poziva da u svakom lovcu probudimo osjećaj dobrote prema prirodi i odgovornost za zaštitu divljači i svega što nas okružuje. Samo tako možemo postati bolji lovci, a prije svega, bolji ljudi. U duhu zajedništva i prijateljstva, važno je njegovati vrijednosti koje nas povezuju s prirodom i jedni s drugima, osnažujući našu ljubav prema prirodnim ljepotama koje nas okružuju.

Neka nam ovaj blagdan bude poticaj da nastavimo raditi na očuvanju prirode i da budemo uzor mladim naraštajima, pokazujući im kako lov nije samo sport, već i način života u skladu s prirodom.

Lovci koji su nazočili sv. misi u crkvi sv. Ante u Busovači

Miroslav Vujica

Druženje se nastavilo u lovačkom domu

Prigodno druženje u restoranu "Oskar"

Molitva lovca svetom Hubertu

Gospodine, obratio si svetoga Huberta tijekom lova.

Učinio si ga gorljivim lovcem koji će voditi ljude prema tvom Kraljevstvu.

Daj da i ja, Gospodine, budem lovac za tvoje Kraljevstvo.

Moje lovačko društvo neka se odlikuje kršćanskim poštenjem.

Daj da budemo složni, brižljivi za prirodu od koje živimo i odvažni u lovu.

Po zagovoru svetoga Huberta,

neka trenuci iščekivanja koje provodim u lovu budu ispunjeni molitvom,

a kada sam neuspješan, hrabri me duhovnom jakošću.

Daj da u svakoj prilici, Gospodine, nasljedujem tvoga sina Isusa Krista,

koji živi i kraljuje u vijeke vjekova. Amen.

LD „Sokol“ Nova Bila

Kao i dosadašnjih godina, članovi LD-a „Sokol“ Nova Bila i ove su godine obilježili blagdan sv. Huberta. Šezdesetak lovaca nazočilo je sv. misi u crkvi sv. Petra i Pavla u Brajkovićima. Na početku mise tajnik društva pročitao je imena svih pokojnih članova društva. Poslije mise upriličen je domjenak u konobi Drage i Vlatka Kafadara. Uz razgovor, glazbu i piće, druženje je potrajalo do dugo u noć.

Boris Bralić

Lovci "Sokola" poslije mise u crkvi u Brajkovićima

LD „Jarebica“ Mostar

Već nekoliko godina ilički lovci iz sekcije „Cim-Ilići-Vihovići“ Lovačkoga društva „Jarebica“ Mostar organiziraju svečanost povodom blagdana svetoga Huberta. U prepunoj crkvi svetoga Franje u Iličima, ovogodišnje misno slavlje predvodio je fra Luka Marić. Cijela propovijed bila je posvećena životopisu svetoga Huberta, s porukom na kraju za nas žive, da je priroda dar Božji koji nam je predan na domaćinsko gospodarenje i čuvanje kako bismo ga u dobru stanju ostavili svojim potomcima. U molitvi za umrle pročitana su imena pedeset sedam umrlih lovaca koji su živjeli u Iličima, što je izazvalo posebne emocije kod njihove rodbine i prijatelja nazočnih sv. misi.

Proslavu svetoga Huberta u Iličima svojim su nastupom uveličali članovi Hrvatskoga pjevačkog zbora „Ivan pl. Zajc“ iz Zagreba. Osim pjevanja uz sv. misu na kraju su, na oduševljenje nazočnih, otpjevali još nekoliko duhovnih pjesama iz svoga bogatoga repertoara.

I ovogodišnje druženje završilo je zajedničkim domjenkom koji su pripremili lovci. Odličan lovački gulaš i kapljica iličkoga „bijelog“ podijeljena s gostima, bio je to zapravo još jedan dokaz širine lovačke aktivnosti.

Vlado Bošnjak

Misno slavlje u crkvi sv. Franje u Iličima

Poslije mise upriličen je prigodan domjenak

Kap apsurdna u državi apsurdna

Policajska stanica Gornji Vakuf-Uskoplje početkom studenoga obavijestila je LD „Uskoplje“ o nužnoj zamjeni oružnih listova, napose onih izdanih prije 2014. godine, čiji su vlasnici obvezni završiti to do kraja tekuće godine. Ništa u ovome nije sporno, dapače, podržavamo svaki korak koji će dovesti do reda u segmentu oružja kod lovaca, posebice bivših lovaca, što je posebno važno, jer nemali broj ljudi davno je prestao biti članom lovačke udruge, a i dalje nesmetano posjeduju lovačko oružje, ponajprije zbog nerada i nebrige MUP-a.

U ovome članku dotaknut ćemo se nelogičnosti ovoga procesa koje se tiču nas, aktivnih članova lovačkih udruga s područja naše županije. Za obnovu valjanoga oružnoga lista potrebna je sljedeće: zdravstvena potvrda o sposobnosti rukovanja oružjem, potvrda da se protiv osobe ne vodi kazneni postupak, potvrda o aktivnom članstvu u lovačkoj udruzi i ono najspornije, DIPLOMA odnosno UVJERENJE o položenom lovačkom ispitu. Ništa sporno na prvi pogled. Međutim, ključni problem je u tome što je popriličan broj naših članova, a vjerujemo i članova drugih društava iz našega županijskoga saveza, polagao lovački ispit u prijeratnome razdoblju. U proteklom ratu barem pola tih ljudi bilo je prognano i izbjeglo sa svojih ognjišta, a u takvim okolnostima, dok se doslovce spašava živa glava, sigurno nikomu nije na pameti brinuti se o diplomu o položenom lovačkom ispitu. Aktiviranjem ove problematike oglasio se Savez lovačkih organizacija iz Sarajeva koji je na svojim službenim kanalima objavio kako posjeduje arhivu s polaganja lovačkih ispita od 1985. do 1991. godine i da je, zahvaljujući toj arhivi, spreman izdavati uvjerenja o položenom lovačkom ispitu. Odlična vijest, ali s dva ALI. Prvo, LD „Uskoplje“ uspjelo je dokazati kako u Sarajevu nemaju potpunu arhivu čak ni za navedeno razdoblje, jer dio naših lovaca posjeduje originalnu prijeratnu lovačku iskaznicu s pečatom i datumom položenoga lovačkog ispita, a pregledom dokumenata u SLOuBiH utvrđeno je da ne postoje nikakvi arhivski zapisi s polaganja ispita te godine na području naše općine (ili bilo koje susjedne) za te lovce. Drugi problem su naši lovci, mahom počasni članovi, koji su ispit položili

prije 1985. godine. Naime, do te godine ispitate su provodile lovačke udruge, bez bilo kakve krovne organizacije i zajedničke arhive. S obzirom na protek vremena, ratna događanja i nepostojanje tih udruga, možete zamisliti koliko tih arhiva postoji. Jednostavno rečeno, ništa! Ipak, ono što možda i najviše frustrira je činjenica kako službenici MUP-a koji rade na ovim poslovima provode neujednačenu i rigidnu politiku ovisno o tome kako tko tumači propise ili, jednostavno rečeno, „na koju je nogu tko ustao“. Kao primjer uzet ćemo općinu Jajce gdje lovci ne moraju donositi nikakva uvjerenja o položenom lovačkom ispitu nego je dovoljna samo potvrda o aktivnom članstvu u lovačkoj udruzi. Nepotrebno je i komentirati „rješenja“ dotičnih službenika kako je najbolje da ti lovci „evo sad, nakon 40 godina polože lovački ispit, ako ovaj prethodni ne mogu dokazati“. Na kraju krajeva, ako bi se to prihvatilo, logično je pitati tko je odgovoran za to što su ti ljudi 30 godina posjedovali, nosili i koristili oružje bez famoznoga uvjerenja o položenom ispitu. Tko im je to omogućio i kakve će posljedice snositi?

Nadalje, treba spomenuti i dokaz o zdravstvenoj sposobnosti. Po novim zakonskim odredbama oružni list vrijedi pet godina nakon čega se lovac upućuje na ponovni zdravstveni pregled. Protiv ovakvoga rješenja u načelu nemamo ništa protiv, prvi ćemo podržati kontrolu ispravnosti oružja i sposobnosti rukovanja oružjem kako časni lovci zbog neodgovornih pojedinaca ne bi bili na lošem glasu. Ono što je ovdje apsurdno je činjenica kako će taj oružni list i zdravstvena potvrda vrijediti pet godina, ali ako želite nabaviti oružje, potvrda o zdravstvenoj sposobnosti vrijedi vam samo šest mjeseci! Dakle, jedna te ista osoba je zdravstveno sposobna posjedovati i koristiti lovačku pušku pet godina nakon zdravstvenoga pregleda, ali ako hoće kupiti novu, onda mora ići na zdravstveni pregled svakih šest mjeseci?! Ovakve nelogičnosti možemo nabrajati unedogled, ali spomenut ćemo još samo to kako lovac u procesu (ne) dobivanja odobrenja za nabavku oružja prolazi sve sigurnosne i zdravstvene provjere, utvrđivanje postojanja uvjeta o držanju oružja i sl. Nakon svih tih peripetija, cijeli proces završi na potpisu kod zapovjednika policijske stanice, koji može odbiti taj zahtjev a da uopće nije obavezan obrazložiti zašto je

to napravio. Dovoljno je da lovac ima neku privatnu razmiricu, neslaganje i cijeli život (ili bar njegov mandat) ovisit će o (samo)volji i faraonskim ovlastima toga zapovjednika. Lovačka populacija jedina je civilna struktura koja ima mogućnost nabaviti i držati vatreno oružje dugih cijevi. Mi lovci prihvaćamo to kao privilegij, ali i poštujemo sve obveze koje proizlaze iz toga, stoga očekujemo da subjekti koji kroje i pišu ovakve zakone napokon u taj posao uključe stručnjake iz oblasti lovstva koji će zasigurno ponuditi bolja i uravnoteženija zakonska rješenja. Ali dok se to ne dogodi, ne možemo čekati sa strane i očekivati da nas netko uključi u ove procese. Sami, ponajprije kroz Lovački savez Herceg Bosne i županijska vijeća za lovstvo, trebamo inicirati konkretna zakonska rješenja. U tome kontekstu, sa zadovoljstvom možemo reći da se Stručna služba Saveza aktivno uključila u rješavanje ove problematike u našoj općini i županiji. Iskreno se nadamo da je u nama ostalo bar još toliko dostojanstva da se izborimo za svoja prava, bilo razgovorom, kompromisom ili, kao krajnja opcija, javnim građanskim buntom, kako bismo dokazali da su lovci živo tkivo ovoga društva i nezaobilazan akter svih društveno-političkih aktivnosti i kao takve ih treba percipirati.

Tomislav Perić

Tko će i kada uključiti lovce u kreiranje zakonskih rješenja?

Uživanje u starim posavskim delicijama

Za Dan grada Orašja oko 100 lovaca skuhalo 200 litara čobanca za oko tisuću posjetitelja Gastro-festa

Svaku feštu u Posavini redovito prati bogat stol, no tamo gdje su organizatori posavski lovci, točnije Lovačka udruga „Sava“ Orašje, tamo je najukusniji meni kojemu je teško odoljeti. Ovogodišnja fešta s čobancem, najpopularnijom posavskom delicijom, bila je upriličena u sklopu sadržaja proslave Dana grada Orašja. Pokrovitelj manifestacije bio je Grad Orašje na čelu s gradonačelnikom Marijanom Oršolićem. Na platou ispred oraškoga nogometnog stadiona „Goal“ organiziran je Gastro-fest na kojemu je sudjelovalo oko 100 kuhara čobanca u većem dijelu i manjem broju fiša. Uspješnosti manifestacije doprinijelo je i lijepo vrijeme pa je oko tisuću posjetitelja došlo degustirati poznatu posavsku deliciju.

500 LOVACA

Lovačka udruga „Sava“ Orašje okuplja oko 500 lovaca, a prema riječima predsjednika udruge Josipa Pejića, ne samo da

su najbrojnija udruga nego su vjerojatno i među najbolje organiziranim udrugama. „Mi svake godine organiziramo Gastro-fest povodom Dana grada Orašja, ali svojoj zajednici doprinosimo i na brojne druge načine. Prije svega brinemo se o ravnoteži u prirodi, čuvamo je i vodimo računa o divljači na području kojim gospodarimo. Organiziramo vrhunske lovačke zabave, ali i druge sadržaje i projekte. U svim mjesnim zajednicama imamo svoje lovačke sekcije oko kojih se okupljamo, družimo, a na manifestacijama kao što je ovaj Gastro-fest pokazujemo i da smo vrsni kuhari čobanca, našega najpopularnijeg jela. Lovstvo u Posavini ima dugu tradiciju i naša je lovačka udruga vrlo popularna forma okupljanja pripadnika svih dobnih skupina“, ističe predsjednik Pejić.

Na ovogodišnjem Gastro-festu lovci su „zaposjeli“ 15 kotlića, od kojih je 13 bilo oraških, a po jedan je pripao lovcima iz Odžaka i Domaljevca. „Imali smo 100

Josip Pejić, predsjednik LU-a "Sava" Orašje

kg mesa, dakle dovoljno za 200 kotlića vrsnoga i slasnoga čobanca za sve koji su navratili na Gastro-fest“, kaže Pejić.

JEDNO JELO NA DVIJE OBALE

Jedan od stalnih sudionika manifestacije je i Đuka Džoić iz Donje Mahale: „Moj čobanac je izvoran i apsolutno domaći, bez kemije i tvorničkih dodataka, baš onakav kakvog su ga nekada pripremali slavonski čobani, odakle potječe ovo jelo koje se pretilo s jedne na drugu obalu Save.“ Josip Dominković, dopredsjednik MK „Posavac“ Orašje, sa svojim se motoristima potrudio skuhati i čobanac i fiš: „Svi hvale naše kotliće, dakle uspješni smo bili. Drago nam je biti dio ove odlične manifestacije.“ Matijan Dominković ističe značenje fešte u turističkoj ponudi grada: „Turizma bez gastronomije nema pa je u tome dijelu

Ispred stadiona Goal u Orašju

Dobro raspoloženje kod svih petnaest kotlića

Stare delicije pratile su stare pjesme uz diple

Ekipe lovaca iz Oštre Luke

ova priča doista uspješna, što potvrđuje i ovolika posjećenost.“

ŽENE OCJENJIVALE DELICIJE

Za lovačkim kotlićima nije bilo lovkinja kao kuharica. Ovaj put žene su samo degustirale posavsku deliciju. „Ma baš

bi nas mogli i više zamijeniti u kuhinji jer čobanac je odličan, ali i fritule“, kaže Marija Božić. Naime, na meniju oraškoga Gastro-festa našle su se i fritule, koje su također vrlo brzo nestajale s tanjura. Za pripremanje fritula pobrinuli su se 80-godišnji Stjepan Živković i Joža Živković. „Prošle godine ispekli smo 1.680 fritula,

a ove još više, 2.650 fritula i sve je nestalo u slast“, tvrde Živkovići. Manifestacija nije imala natjecateljski karakter, ali nisu izostali prigodni darovi svim sudionicima, u obliku potrepština koje trebaju prilikom kuhanja čobanca.

Nada Koturić

Uz čobanac i fiš, pekle su se i fritule

Gradonačelnik Marijan Oršolić također je kušao posavsku deliciju

Motoristi "Posavca" pridružili su se lovcima

LD „Pavlovica“ Novi Travnik **DRUŽENJA BEZ LOVA**

U Novome ništa novo

Lovcima LD-a „Pavlovica“ Novi Travnik ni ove godine nisu otvorili jesensku lovnu sezonu. Istina, jesu se družili na zamišljeni dan otvaranja, jest stol bio bogat, jest bilo zabave, pjesme i humora svojstvena lovcima, ali lova nije bilo. Nije bilo ni teških tema, kao da su se lovci već pomalo prilagodili nenormalnoj situaciji u kojoj žive. Nije bilo ni razgovora, ni dogovora s LD-om „Srndać“, niti se resorno županijsko ministarstvo potrudilo pronaći kakvo pravično rješenje. Sve je, dakle, ostalo po starom, jedino se poslije izbora smanjila nacionalna retorika i u tome se pogledu sve vratilo u koliko-toliko normalnu kolotečinu. Tako lovci „Pavlovice“ ove

jesenske dane provode s tugom i sjećanjem na vremena kada je sve bilo nekako jednostavnije i veselije, u nadi da će, ipak, dočekati trenutak kada se neće morati nikomu ispričavati i nikoga moliti za uskraćeno im zadovoljstvo. Nažalost, prema informacijama koje imamo, nema razloga za optimizam. Sada kada su prošli izbori, lovci su političarima opet postali nebitnom skupinom i tako će, bojimo se, biti do nekih novih izbora, kada će političari opet obećavati sve i svašta, a učiniti neće ništa. Izvjesna nada, dakle, živi, ali za optimizam nema previše razloga.

Zdravko Lešić

Silna je snaga zajedništva, tradicije i strasti

Zajednička s orkestrom "Srečo"

Kažu da je broj 13 nesretan broj, no toga 13. listopada 2024. godine, broj 13 sigurno nije donio nesreću. Naprotiv, taj dan postao je nezaboravan za sve članove lovačke sekcije Polje-Očehnići, koji su uz fantastičnu zabavu i glazbu orkestra „Srečo“, našega omiljenoga gitarista, proslavili otvorenje lova na zeca i još mnogo toga.

Lovačka sekcija Polje-Očehnići, koja je jedna od većih sekcija u LD-u „Zec“ Busovača, trenutačno broji 45 članova, uz dva mlada maloljetna pripravnika. Ova sekcija već dugi niz godina čini temelj lovačkoga društva, a svoj uspješan rad zahvaljuju predanom angažmanu svojih članova. Niz godina sekciju je kao predsjednik uspješno vodio Žarko Krišto, no ove godine vođenje sekcije preuzeo je mlađi i ambiciozni Mar-

ko Gudelj. Kroz godine su pokazali da za njih nema nemogućih ciljeva. Osim što su svojim radom podigli standarde lovačke zajednice, izgradili su lovačke ljetnikovce, doveli struju i vodu, izgradili visoku zatvorenu čeku, kao i popravljali postojeće putne komunikacije i čistili lovne staze. Također, posvetili su se izgradnji i održavanju solila i hranilišta za divljač, čime su dodatno unaprijedili lovište.

Ove godine njihov je rad, uz financijsku pomoć lovačkoga društva i materijalnu pomoć firme „BB“ Busovača i „Šakić“ Busovača, nastavljen izgradnjom kamina s pekom i koritom za vodu na lokaciji Žega kao važan dodatak ljetnikovcu, čime su još jednom pokazali koliko im je stalo do očuvanja tradicije i kvalitetnih uvjeta za lov. Geografski položaj lovišta sekcije izuzetno

Novi predsjednik sekcije sa svojim prijevoznim sredstvom

je povoljan jer omogućava jednostavan prelazak divljači iz jednoga lovišta u drugo, što ga čini bogatim različitim vrstama divljači, ali i onima koje prolaze tijekom migracija.

Otvorenje lova na zeca uvijek budi poseban lovački nagon, jer to znači lov u pokretu, pratnju pasa goniča i uzbuđenje koje lovac doživljava dok divljač bježi i mijenja smjer. Ove godine, lovci sekcije okupili su se na lokalitetu Prosje, kod našega lovca poznatoga kao Conco, gdje je atmosfera bila posebno živahna. Sjelo se na „sjedaljku“, koja je trajala do kasno u noć, a cijelo društvo uživalo je u pjesmi, smijehu i prepričavanju događaja iz lova, uz glazbeni nastup orkestra „Srečo“. Svi su osjetili snagu zajedništva, tradicije i strasti prema lovu koja nas povezuje.

Za sve one koji nisu imali priliku biti prisutni, sigurno je bilo jedno: lovačka sekcija Polje-Očehnići dokazala je još jednom da ljubav prema prirodi i lovu nije samo u pušci, već i u srcu zajednice koja stoji zajedno, s osmijehom na licu i glazbom koja spaja. Ovaj otvoreni lov na zeca i priredba koja je uslijedila sigurno će ostati u sjećanju svih prisutnih, kao još jedno poglavlje u bogatoj tradiciji lovačke sekcije.

Izgradnja kamina i postavljanje korita za vodu

Ima i podmlatka - Petar i Conco

LD „Sokol“ Nova Bila **LOVAČKI BAL**

Proslavljena trideseta obljetnica društva

Predsjedništvo LD-a „Sokol“ Nova Bila odlučilo je da se 30. obljetnica postojanja društva obilježi lovačkim balom. Nikola, Mladen, Boris, Darijo i Tomo kao članovi odbora za proslavu neumorno su radili i za kratko vrijeme osigurali sve što je potrebno za jednu ovakvu svečanost: dvoranu, glazbu, tombolu (osam lovačkih pušaka, između ostaloga), hranu i piće... Podulji je popis sponzora ove priredbe, ne bismo smjeli u nabranjanju nikoga izostaviti, pa ćemo

spomenuti samo one najveće: Dražena Matišića, predsjednik Sabora Županije Središnja Bosna, Bojana Domicića, članka Ministarstva obrazovanja, kulture, mladih i sporta, te Općinski odbor HDZ-a Travnik. Lovački bal je održan 16. studenoga 2024. godine u prelijepom svadbenom salonu „Maja“ u Novoj Biljoj. Poseban gost bala bio je Dragan Guberac, predsjednik Lovačkoga saveza Herceg Bosne, koji je dobitnicima uručio lovačka odličja, povelje, zahvalnice i diplome o

Slavljenička, predsjednička torta

počasnom članstvu. Svojim u nas dolaskom počastili i predstavnici LD-a „Prepelica“ iz Šag Narda u Republici Hrvatskoj, kao i predstavnici LD-a „Sava“ Orašje.

Poseban trenutak dogodio se oko pola noći, kada su Jozo Sučić, Marinko Matošević, Darijo Sučić, Žarko Jandrić i

Dragan Marjanović kao bivši predsjednici i Nikola Biljaka kao sadašnji predsjednik društva, prerezali slavljeničku tortu. Svima njima velika hvala što su stvorili LD „Sokol“ i održali ga na životu u najtežim poslijeratnim godinama, do danas.

Boris Bralić

Odlično raspoloženja za stolom i na podiju

LD „Fazan“ Odžak **Ocijenjeni trofeji srnjaka**

Po jedan srebrni i brončani trofej

Devetnaest rogova srnjaka imali su priliku i zadatak 25. listopada 2024. godine ocijeniti Kemal Osmanović, Božo Grgić i Meršed Kosovac. Njihova je ocjena bila da je srebro zaslužio trofej lovca Zajima Đuherića, a bronzu trofej lovca Marija Ekmačića. Od ostalih trofeja, šest srnjaka svrstano je u kategoriju od 90 do 105 točaka, devet srnjaka u kategoriju od 80

do 90 točaka, a dva srnjaka u kategoriju od 70 do 80 točaka. Nije bilo mladih, ni škartova. Prosječna trofejna vrijednost za ovu lovnu godinu je odličnih 90,60 točaka. Srnjaci su u šestoj godini starosti, a tjelesna masa bez utrobe u prosjeku im je 25 kilograma.

Nedžad Garić

Članovi povjerenstva s ocijenjenim trofejima srnjaka

KD „Odžak“ Odžak **LOVNO-KINOLOŠKI KUP SVETI HUBERT**

Svi su odstrijelili barem po jednoga fazana

U organizaciji Kinološkoga društva „Odžak“ i uz pomoć Lovačkoga društva „Fazan“, 3 studenoga 2024. godine u Odžaku je održan 3. lovno-kinološki kup „Sveti Hubert“. Sudili su Branimir Dobrokes iz Šamca i Julijan Glavočević iz Busovače, a delegat je bio Mato Piljić iz Domaljevca. Vrijeme je bilo idealno za ovaj vid natjecanja, što potvrđuje podatak da su svi natjecatelji ostvarili barem po

jedan odstrel. Lovište „Odžak“ idealno je stanište fazanske divljači, a fazani su bili pravi ljepotani iz Fazanerije „Posavina“ iz Posavske Mahale.

Natjecatelji su ostvarili sljedeći plasman: 1. Andrija Blažević, 2. Antonio Šuvak, 3. Dragan Markuš, 4. Marko Vidović, 5. Stjepan Pranjić, 6. Krunoslav Piljić, 7. Miroslav Smiljić, 8. Zoran Zoka Kitić, 9. Josip Marić.

Ima ideja da se ovakva vrsta natjecanja organizira na razini Županije Posavske, najprije unutar lovačkih društava, a da se pobjednici susretnu na županijskom natjecanju. Ako bi bilo tako, onda bi se s pravom moglo tražiti da se, radi napretka kinologije i lovstva općenito, organizira i federalno i savezno natjecanje.

Nedžad Garić

Ni jedan sudionik nije ostao bez odstrijeljenoga fazana

Trojica najuspješnijih natjecatelja

LD „Uskoplje“ G. Vakuf-Uskoplje **DOBROŠANI ZA PAMĆENJE**

Od „mrtve deke“ do „slimena“ – za pola godine

U pretprošleme broju Hoopa! pisali smo o imovini i objektima koji se nalazi na terenu i dijelovima lovišta kojima gravitira naše društvo, a koji su

izgrađeni na zemljištu koje je naše vlasništvo. Negdje pred kraj, spomenuli smo kako je još jedan projekt na početku, ali poznajući te ljude, brzo će biti i na kraju. Međutim, ovo što su Dobrošani napravili nadmašilo je sva očekivanja, naravno u pozitivnom smislu. Od salijevanja „mrtve deke“ do „slimena“ prošlo je nepunih pola godine. Zaista podatak vrijedan svake čestitke ovoj vrijednoj ekipi. Objekt je veličine 10x5 metara gdje će na donjoj etaži polovina biti zatvoreni dio kuće, odnosno boravak, a drugi dio zatvorena nadstrešnica s kaminom. Na katu se nalazi prostorija za spavanje i prostrani balkon s kojega puca pogled na selo Dobroštin. Kada se završi, bit će to prekrasan objekt na dominantnoj poziciji koji će biti koristan svim članovima našega društva, ali i svim putnicima namjernicima. Ovakav uspjeh

iza kojega je ostalo puno napornoga rada trebalo je dostojno proslaviti što su naši domaćini, zajedno sa svojim gostima, svakako i znali napraviti. Uz Draženovu harmoniku, rijetki su ostali ravnodušni. Iako je dosta nezahvalno kod ovakvih stvari izdvajati pojedince, ipak ćemo spomenuti glavne i odgovorne članove sekcije koji su vodili ovaj projekt: Igor Ramčić, Dražen Jurina, Anđelko Ramčić. Vlatko Dujmović, Bosiljko Kubat, braća Marko i Dario Jurina, Josip Radić s teškim mašinama, dečki iz dijaspore, svi žitelji Dobrošina, ali i šire dali su svoj veliki doprinos ovom uspjehu. S radošću ćemo vas obavijestiti o sljedećim uspjesima ove mlade, ali entuzijastične ekipe podno Lisine.

Tomislav Perić

Prekrasna pozicija za lovačku kuću

Puno truda i entuzijazma ugrađeno je u ovaj objekt

LD „Fazan“ Odžak **LOVAČKA ČOBANIJADA**

Pobijedili lovci-kuhari iz Velike Kopanice

Ovogodišnja lovačka čobanijada u Odžaku održana je 9. studenoga u domu u Jošavi, Potočani. Svoje kulinarske vještine demonstrirale su Lovna jedinica „Šljuka“ Velika Kopanica, Lovna jedinica „Gaj“ Divoševci, Lovna jedinica „Fazan“ Beravci, Udruga branitelja Sikirevci, Udruga privatnih poduzetnika Odžak,

Odbojkaški klub „Napredak“ Odžak, te četiri sekcije Lovackoga društva „Fazan“ Odžak: Bosna, Kadar, Lipa i Sava. Organizator je ekipama pripremio meso za pripremu čobanca, a sve ostalo prepustio je natjecateljima, što su trebale biti svojevrsne male tajne majstora kuhinje.

Cilj ove gastronomske manifestacije svoje-

Priprema i kuhanje jela izazvali su veliku pozornost

LU „Sava“ Orašje **NATJECANJE U KUHANJU ČOBANCA**

Lovci skuhali vrhunska jela

Sudionici čobanijade u Orašju

Dan grada Orašja i ove je godine bio povod da Lovacka udruga „Sava“ organizira natjecanje lovaca u kuhanju čobanca. Na platou ispred nogo-

metnog stadiona u Orašju okupilo se 13 ekipa, dvije od njih bile su iz Lovackoga društva „Fazan“ Odžak, a jedna iz MK-a „Posavac“ Orašje. Svaka ekipa dobila je

Najbolji kuhari ovogodišnje čobanijade u Potočanima

vrnsni je *team building* lovaca, ali i kontakt s građanima. Posjetiteljima je dijeljen besplatan čobanac, a lovačko društvo se pobrinulo za kruh i salatu, kao i piće po popularnim cijenama. Usprkos hladnoći, odziv je bio dobar.

Članovi stručnoga žirija: Juro Jurkić, Juro Barišić i Ilija A. Grgić morali su odabrati najbolji čobanac, pri čemu su nijanse presudile. Pobjednik je bila ekipa Lovne jedinice „Šljuka“ Velika Kopanica, drugo mjesto osvojila je ekipa Lovne jedinice „Gaj“ Divoševci, a trećim mjestom morala se zadovoljiti ekipa Odbojkaškoga kluba „Napredak“ Odžak. Pokale najboljim ekipama u kuhanju čobanca uručio je Dragan Guberac, predsjednik Lovackoga saveza Herceg Bosne.

Nedžad Garić

jednaku količinu mesa i ostale sastojke kako bi svi natjecatelji bili u ravnopravnom položaju. Vremenske prilike bile su povoljnije nego prošle godine, pa je bilo lakše kuhati.

Ukupno je skuhano oko 250 litara čobanca, ali i ostalih specijaliteta koje su gosti kušali dok se kuhao čobanac. Ovogodišnja manifestacija nije bila natjecateljskoga karaktera, što sudionici nisu znali pa su uložili maksimalan napor da skuhaju vrhunski čobanac. Nakon kušanja lovci i gosti procijenili su da su čobanci svih ekipa zaslužili pohvale i nagrade.

Predsjednik Lovacke udruge „Sava“ Josip Pejić prigodnim je riječima zahvalio svim natjecateljima jer su pokazali da su vrhunski majstori kuhanja, kao i svim gostima, uz želju da se ovako nešto ponovi i iduće godine. A nakon što je svim ekipama uručio prigodne darove, lovci i brojni građani u slast su pojeli pripremljene delicije.

Blaž Živković

Četiristotinjak uzvanika na lovačkoj zabavi

Ante Pehar

Predsjednik „Orla“ Ante Pehar na početku je pozdravio okupljene i zahvalio svim sponzorima lovačke večeri, na poseban način tvrtki MM Trade iz Širokoga Brijega i Općini Čitluk kao glavnim sponzorima.

Nazočnima su se kratko obratili i Marin Radišić, načelnik

Marin Radišić

Mario Jurica

vačko-neretvanske županije, te Mate Buntić, dopredsjednik Lovačkoga saveza Herceg Bosne.

Prije večere izvedena je hrvatska himna, a potom je minutom šutnje odana počast poginulim braniteljima i lovcima Brotnja.

U svečanom dijelu programa dobitnicima su uručene zahvalnice i lovačka odličja. Imena dobitnika lovačkih odličja donosima u posebnom

prilogu na stranicama Hoo-pa!, a zahvalnice za doprinos razvoju udruge dobili su: Nikola Musa, Stipe Musa, Pavo Milićević, Mate Dugandžić, fra Velimir Bagavac, Damir Mlikota, Jasmina Pinjuh i kao tvrtka, hotel „Brotnjo“.

Na tomboli je podijeljeno 80 dobitaka, među kojima i sedam lovačkih pušaka, dva karabina, zračna puška, ogrlica Garmin itd.

Mario Milićević

Mate Buntić

Ovogodišnjoj lovačkoj večeri HLU-a „Orao“ Čitluk, koja je upriličena 23. studenoga u hotelu „Brotnjo“ u Čitluku, nazočilo je 200-tinjak članova udruge i 200-tinjak gostiju iz svih krajeva Hercegovine, među kojima i visoki hrvatski dužnosnici sa svih razina vlasti. Program je vodio Damir Suton, a za glazbu i dodatnu zabavu bili su zaduženi „Škorpioni“ i Damir Vasilj Šule.

Općine Čitluk, Mario Jurica, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercego-

Ugledni gosti u društvu s domaćinima

Kao i obično, mladi su se rado družili s pjevačima i sviračima

Fra Velimir Bagavac

Dobitnici lovačkih odličja s predsjednikom udruge

Dobitnici lovačkih pušaka

Rođendanska torta

Stojan Musa, dobitnik Odličja 1. reda

LU „Sava“ Orašje **RADOVI NA STRELJANI**

Počela gradnja novoga objekta

Lovačka udruga „Sava“ ima vlastitu streljanu u Tolisi koja je već dugi niz godina u funkciji. Streljana se kontinuirano obnavlja tako da je do sada uređena kompletna površina kao i većina pratećih sadržaja, s dovodenjem struje na streljanu nabavljena je električna mašina za izbacivanje glinenih golubova, obnovljena je nadstrešnica za natjecatelje, a napravljena su i dva platoa za postavljanje meta, jedan za kratke, drugi za duge cijevi. Na taj su način stvoreni uvjeti za obuku budućih lovaca, ali i ostalih članova udruge te uposlenika specifičnih, policijskih javnih ustanova. Sve ove aktivnosti sigurno ne bi bile ovako uspješne da nije streljačke sekcije koja djeluje na razini udruge i koja se brine o streljačkim natjecanjima u udruzi, ali i o streljačkim natjecanjima koja organizira Lovački savez Herceg Bosne, na kojima oraški strijelci postižu dobre rezultate. Pa ipak, nešto je falilo. Naime, LU „Sava“ na svojoj streljani nije imala objekt za prihvat natje-

catelja i gostiju, kao i ostalih korisnika streljane, te je za te potrebe bila primorana postavljati šator, a to je koštalo i novca i truda. Zbog toga je Skupština „Sava“ jednoglasno odlučila da se do kraja 2024. godine na streljani počne graditi jedan takav objekt, što je Upravni odbor i proveo donijevši odluku da će izvođač radova biti tvrtka „Vukić“ d.o.o. iz Tolise. Radovi su počeli 2. studenoga, a trebali bi biti završeni do kolovoza 2025. godine, kada bi se na streljani trebalo održati „savezno“ natjecanje u trapu. Izgradnjom ovoga objekta bit će kompletirani sadržaji na streljani, što će članovima streljačke sekcije poboljšati uvjete za trening i natjecanja, a i ostali članovi udruge moći će koristiti sve sadržaje ove streljane. Vlada Županije Posavske značajno je potpomogla gradnju navedenoga objekta, što su oraški lovci i strijelci prihvatili zahvalno i s velikim zadovoljstvom.

Blaž Živković

Streljana u Tolisi

Budući objekt na streljani

Lovački „ispušni ventil“

„Otkako je Boga i svita“ rujan je u Čitluku prepun događaja, radnih i svečanih. Većina Brotnjaka bavi se uzgojem vinove loze, a rujan je mjesec kada se ubiru plodovi toga rada, odnosno to je vrijeme berbe grožđa. Kako bi se narod malo opustio nakon napornoga rada, u tome mu pomaže tradicionalna kulturno-zabavna priredba „Dani berbe grožđa“, ali naravno i lovačka večer LD-a „Golub“ Čitluk. Ovogodišnja lovačka večer upriličena je 28. rujna u hotelu „Kaktus“ u Čitluku. Nazočilo joj je više od 600 uzvanika, većinom članovi „Goluba“, ali i kolege lovci iz okolnih lovačkih društava i udruga, te gosti iz političkoga, gospodarskoga, kulturnoga, društvenoga i sportskoga života kako iz

Brotnja, tako i iz drugih gradova i općina. Lovce je i ove godine svirkom i pjesmom zabavljao sastav „Duo prijatelji“, tako dobro da je u pojedinim momentima s njima pjevala cijela dvorana. Program je vodila Suzana Bošnjak, koja je na početku po imenu i dužnosti pozdravila visoke goste, a potom je kratko predstavila rad LD-a „Golub“ Čitluk. Uslijedila je hrvatska himna, zatim minuta šutnje za sve poginule branitelje i umrle lovce iz općine Čitluk, a onda redom prigodna obraćanja Tomislava Filipovića, predsjednika društva, Kreše Čavara, predsjednika Skupštine Lovačkoga saveza Herceg Bosne, Marina Radišića, načelnika Općine Čitluk i Marija Jurice, ministra poljoprivrede,

Ugledni gosti na lovačkoj večeri

Dio uzvanika na lovačkoj večeri u "Kaktusu"

Tomislav Filipović, predsjednik LD-a "Golub" Čitluk

vodoprivrede i šumarstva u Hercegovačko-neretvanskoj županiji. Sve nazočne i darove koje će blagovati blagoslovio je fra Miro Šego, počasni član „Goluba“. U svečanome dijelu večeri predsjednik društva Tomislav Filipović uručio je zahvalnice Tomislavu Martinoviću,

predsjedatelju Doma naroda Parlamenta Federacije BiH, Marinu Radišiću, načelniku Općine Čitluk, Predragu Smoljanu, predsjedniku Općinskoga vijeća Čitluk, Željku Dugandžiću, direktoru JKP-a „Broćanac“ Čitluk, Anti Čoriću, direktoru „Brotinga“ Čitluk i Renatu Koraću, direktoru Sportske kladionice „Premier“, za dugogodišnju potporu i pomoć LD-u „Golub“ Čitluk. Svečani dio nastavljen je najprije dodjelom lovačkih odličja, a zatim i dodjelom diploma novim počasnim članovima društva.

Listiće tombole prodavalo je osam atraktivnih djevojaka, a svaki je listić mogao donijeti jednu od 70 vrijednih nagrada, pa i onu najvrjedniju – terensko vozilo marke ISUZU TROOPER, dar LD-a

Upravni odbor, organizator večeri

„Golub“ Čitluk, kao i one nešto manje vrijedne, ali i dalje jako privlačne: Garmin navigacija Alpha 200 HH/KO, osam lovačkih pušaka, od kojih je najvrjedniji bio lovački karabin, dar tvrtke „MM Trade“ Široki Brijeg, lovačka oprema, novčane nagrade... Najvrjedniju nagradu,

terensko vozilo, dobio je Željko Miličević, član HLU-a „Orao“ Čitluk. Zahvaljujemo svima onima koji su na bilo koji način doprinijeli još jednom uspješno organiziranom druženju lovaca i simpatizera lova u Čitluku, ponajprije sponzorima: Općina Čitluk, „MM Trade“ Široki Brijeg,

Bivši vlasnik vozila i sretni dobitnik s predsjednikom i tajnikom društva

Hrvatska stranka prava Čitluk, hotel „Kaktus“ Čitluk, „Broting“ Čitluk, „Lukas TP Nakić“ Široki Brijeg, Premier World Šport Čitluk i „Broćanac“ Čitluk. Na kraju, posebno zahvaljujemo hercegovačkim lovačkim društvima i udrugama.

Gojko Prskalo

Veselo društvo

Dobitnici najvrjednijih nagrada na tomboli

LU „Sava“ Orašje **LOVNOGOSPODARSKI OBJEKTI**

Dovoljno hranilišta za svu divljač

Prema planu udruge, početkom studenoga lovočuvar udruge u suradnji s lovcima sekcija prekontrolirao je broj i stanje hranilišta za visoku i ostalu divljač u lovištu. Utvrđeno je da su lovci u svim sekcijama popravili

stara i izgradili nova hranilišta, te da je u njih stavljena hrana, a u solila sol, kako bi divljač u slučaju većih vremenskih neprilika mogla lakše podnijeti nadolazeću zimu. U svome lovištu LU „Sava“ ima 115 hranilišta za visoku divljač i 456

hranilišta za nisku divljač, pa se opravdano drži da taj broj hranilišta zadovoljava potrebe

divljači u zimskom razdoblju. Naravno, pod uvjetom da ih lovci redovito pune dovoljnim količinama odgovarajuće hrane.

Blaž Živković

LD „Sokol“ Nova Bila **SEKCIJA BILAKOVINA**

Zajednički lov

Po odluci Predsjedništva „Sokola“, a to je i želja svih članova društva,

svaka od osam sekcija obvezna je pripremiti i organizirati zajednički lov na razini društva.

Ove godine bila je to sekcija Bilakovina. Spomenuta sekcija gospodari prekrasnim lovištem uz mjesto Nova Bila. Lovište je bogato svim vrstama divljači, pa nije nimalo čudno da se na ovaj zajednički lov odazvalo više od 50 lovaca. Vrijedni lovci sekcije Bilakovina na čelu s predsjednikom sekcije Miro-

slavom Matoševićem – Mićom i lovnikom sekcije Draganom Nakićem – Kinezom, odlično su organizirali i lov i druženje poslije lova. Poslije svega, lovci s nestrpljenjem očekuju idući zajednički lov u nekoj od sekcija društva.

Boris Bralić

Lov, koji se s nestrpljenjem očekuje

LD „Golub“ Čitluk **LOVAČKI ISPIT**

Svih trideset pet pripravnika stekli status lovca

Ovogodišnji lovački ispit za lovce pripravnike LD-a „Golub“ Čitluk održan je 18. listopada. Svi lovci pripravnici u svojim su sekcijama odradili propisani pripravnčki staž, a Društvo im je organiziralo i dodatnu izobrazbu 16. i 17. li-

stopada, kada im je o osnovama lovstva govorio Ivica Lučić, tajnik Saveza, a o lovnoj kinologiji Marijan Čilić, kinološki sudac. Prije početka ispita članovima ispitnoga povjerenstva i lovcima pripravnici kratko se obratio Tomislav Filipović,

predsjednik Društva. Članovi ispitnoga povjerenstva, na čelu s predsjednikom Alojzom Dunđerom, također su se obratili budućim lovcima, ponajviše napomenama i savjetima koji im mogu pomoći položiti lovački ispit.

Svih 35 lovaca pripravnika koji su izašli na ovaj ispit, položili su ga, nekolicina njih bez pogrešna odgovora.

Iskrene čestitke svim kandidatima na pokazanom znanju i stečenom zvanju lovca, uz želju da svoje teorijsko znanje prenesu u praksu i da na terenu, u lovištu svojim ponašanjem opravdaju stečeno zvanje lovca, odnosno da budu primjer pravilnoga ponašanja među svojim starijim kolegama lovcima.

Gojko Prskalo

Lovci pripravnici pažljivo slušaju što im uoči samoga početka ispita govore članovi ispitnoga povjerenstva

Ispitno povjerenstvo

LU „Milan Mikulić-Bikan“ Vir **LOVIŠTE ZAVELIM**

U dva lova četiri divlje svinje

Virski lovci s dva kapitalna vepra

Lovna sezona u virskome lovištu u punom je jeku. Sa svakim lovnim danom stižu samo pohvale lovaca o stanju lovišta i divljači u njemu. Virsko lovište obiluje velikim brojem raznovrsne divljači, osobito divljih svinja, koje ovdašnji lovci najradije i love. Kvalitetno gospodarenje lovištem u ovoj udruzi već niz godina donosi dobre rezultate, što potvrđuje i ulov spretne lovačke ekipe: Jurica i Božo, na čelu s iskusnim lovačkim stratezima Jerkom i Mirkom Protrkom, Čutićem, Ikom Kutanićem i Dadom Protrkom, koja je u dva uzastopna lovna dana odstrijelila četiri divlje svinje, sve četiri zavidne trofejne vrijednosti.

Mladen Bešlić

LD „Golub“ Čitluk **OBNOVA PLEMENITE DIVLJAČI**

Ispunjen godišnji plan unosa divljači u lovište

Lovačko društvo „Golub“ Čitluk, osim ostalih aktivnosti u 2024. godini, provelo je i onu planiranu o unosu u lovište zeca i fazana, plemenite divljači iz kavezno-

ga uzgoja. Početkom godine u lovište je pušteno 68 zečeva, što smo i objavili u ovome lovačkom listu spomenuvši tada da smo ugovorili kupnju još 150 odraslih fazana. Ugovore-

ni fazani, uz omjer spolova jedan mužjak na četiri ženke, pušteni su u lovište 19. kolovoza i to u prostore stalne zabrane, odnosno tamo gdje su sekcije očekivale da će puštena divljač najlakše opstati i ostati. Fazani su nabavljeni u fazaneriji „Posavina“ u Odžaku, cijena jednoga fazana bila je 16 KM, što znači da su fazani plaćeni ukupno 2400 KM.

Gojko Prskalo

Puštanje fazana u lovište

LU „Orlov kuk“ Tomislavgrad **SEZONA LOVA NA CRNU DIVLJAČ**

Teško je ovo i ponoviti, a kamoli nadmašiti

Nije osobito iznenađenje što je ove sezone lov na crnu divljač u našoj udruzi uspješan. Dapače, bilo je to

za očekivati s obzirom na dobru pripremu sezone. Jedan takav lov dogodio se sredinom prosinca, kada smo imali i dvojicu

gostujućih lovaca koji su nam dragovoljno napravili prekrasan kamin. Vrijeme je bilo tmurno, malo je kišilo, malo sniježilo. Pri kraju lova pred jednoga je lovca-gosta izbio golem vepar. Dva pucnja, ali vepar nije pao u vatri. Bio je ranjen, ali su ga psi „držali“. Samilosnim hitcem, muke mu je prekratio Vjeko Matić. Kada smo lovinu donijeli do lovačke kuće, ustanovili smo da je riječ o pravome kapitalcu. Kolega koji ga je odstrijelio želio je ostati anonimn, ali bez obzira na to, teško će u budućnosti nadmašiti ovakav ulov.

Tomislav Gabrić

Sudionici još jednoga uspješnoga lova na crnu divljač

Tragovi divlje svinje na mjestu nastrela

Human lovac krenut će u potragu za ranjenom divljom svinjom radi njezina pronalaženja i prekida patnji. Podrazumijeva se da će pri tome poduzeti odgovarajuće sigurnosne mjere kako bi spriječio da ranjena divlja svinja ugrozi psa, vodiča psa, pogoniča ili lovca

PIŠE **IVICA DRMIĆ**

Usporedbi sa srnećom divljači divlje svinje su, ovisno o dobi, znatno veće mase, krupnije, tvrđe, žilavije i otpornije na hitac. Stoga je puno teže doći do odstrela divlje svinje nego do odstrela srnjaka. Od svih mogućih pogodaka najprikladnijim se smatra pogodak u lopaticu divlje svinje ili neposredno iza nje. Meta je relativno velika, a pogodak je smrtonosan čak i ako dođe do maloga odstupanja pogotka naprijed, natrag i gore. Većina divljih svinja pogođenih u to područje brzo će skončati, ali malo kada u vatri ili blizu mjesta nastrela. Najčešće će otići s mjesta nastrela, što zahtijeva osposobljenost lovaca na divlje svinje za pronalaženje mjesta nastrela, kao i pronalaženje tragova nastrela. Tragovi na

mjestu nastrela pomoći će lovcu potvrditi pretpostavke o mogućem pogotku, stvorene nakon uočenih reakcija divlje svinje i praćenja nakon pucnja. U širem smislu to mogu biti tragovi papaka, krvi, dlake, tkiva i kostiju. Osim mase, tragovi ovisе i o strukturi podloge te pokrivenosti terena. Općenito, u usporedbi sa srnjakom, pri pogotku divlje svinje na mjestu nastrela pojavljuje se manje tragova. Neki od čimbenika koji utječu na vrstu i količinu tragova su: dob i veličina divlje svinje, mjesto pogotka, prikladnost kalibra oružja i streljiva veličini divlje svinje, udaljenosti pucanja i načinu lova te kut pod kojim je divlja svinja pogođena. Ovako doneseni zaključci osnova su za planiranje potrage za ranjenom divljom svinjom. Potraga

mora biti pomno planirana. Divlja svinja je opasan protivnik, a ranjena i još opasniji. Drugo, ako se u potragu krene prerano, divlja svinja, koja najčešće zalegne nakon ranjavanja, ustaje i nastoji se što više udaljiti od mjesta nastrela. Na taj način ona traženje čini složenijim, što znači da su izgledi za gubitak divlje svinje sve veći. Etički je da lovac koji je ranio divlju svinju smije pucati na drugu divlju svinju, tek nakon što prethodno ranjenu svinju pronađe mrtvu ili u nju plasira samilosni hitac.

MJESTO NASTRELA

Kao i kod srnjaka, prvo treba doći s mjesta pucanja do mjesta na kojem se pucalo na divlju svinju. Lovac treba krenuti ka mjestu nastrela tek kada više

ne čuje nikakav zvuk iz smjera kojim je divlja svinja otišla. U svrhu prepoznavanja koriste se orijentiri, procijenjena ili izmjerena udaljenost, slika koju je lovac percipirao prije pucnja ili fotografija nakon pucnja. Najlakše se pronalaze mjesta nastrela kod pogodaka s prostrelom, posebice ako je zemljište prekriveno snijegom ili raskvašeno. Divlja svinja pogođena u mozak, vratne i torakalne kralježnjake, u slučaju razaranja kralježnjaka i prekida stupa kralježnice, obvezno pada u vatri. Ponekad se dogodi da divlja svinja pogođena u rame, prednje noge, kroz srce i pluća padne u vatri, ali se to najčešće događa s mladim jedinkama, odnosno jedinkama manje biomase. Ako je divlja svinja još živa ispaljuje se samilosni hitac,

”

Ponekad se na mjestu nastrela ne može pronaći ni jedan trag koji upućuje na pogodak. No to nikako ne znači da lovac treba odustati

”

bilo iz kratkocijevnog oružja, bilo iz puške koju lovac koristi. Najlošije rješenje je korištenjem lovačkoga noža. Mjesto nastrela označava se s udaljenosti od 1 do 2 m, kako se ne bi uništili bitni tragovi potrebni lovnotehničkom osoblju, odnosno vodiču i psu krvosljedniku, ako postoji potreba njihova angažmana. Za označavanje mjesta može se koristiti štap ili grana. Kao i kod srnjaka, važni su detalji. Mozaik je kompletniji i slika jasnija ako je poznato više detalja. Mjesto nastrela se teže pronalazi na tlu s bujnom i gustom vegetacijom, a i kada se pronađe teško je uočiti tragove koje je ostavila ranjena divljač. Ovisno o godišnjem dobu mogu se pronaći tragovi papaka, krvi, dlake, kostiju, tkiva i eventualno zrna. Tragovi krvi su svakako najznačajniji (za lovca, vodiča psa i psa) jer se manje-više mogu pojaviti i na ostatku traga za razliku od ostalih, koji se mogu pronaći samo na mjestu nastrela. Ne valja donositi brzoplet zaključak samo na temelju jednoga traga. Dobro je kombinirati npr. uočene reakcije divljači s

tragovima na mjestu nastrela. Ponekad se na mjestu nastrela ne može pronaći ni jedan trag koji upućuje na pogodak. No to nikako ne znači da lovac treba odustati. Naprotiv, lovac treba krenuti tragom divljači sve dok ne pronađe eventualni trag ranjavanja (kod nekih pogodaka krv na tragu pojavljuje se tek nakon što je ranjena divljač prešla nekoliko desetaka koraka).

TRAGOVI KOD POGOTKA U PRSA

Divlje svinje manje biomase, ako nisu ostale na mjestu nastrela, najčešće ne bježe daleko i ostanu u vidokrugu lovca s mjesta nastrela, što nije slučaj kod krupnijih divljih svinja. Slična situacija je i s rušenjem divlje svinje nakon pogotka, ali s prostelima. Sitne divlje svinje mogu biti srušene, što najčešće nije slučaj kod krupnijih divljih svinja. Snijeg, blato, pješčano ili rastresito tlo s rijetkom vegetacijom dobri su za uočavanje tragova papaka, posebice krupnijih divljih svinja. Osim za određivanje mjesta nastrela mogu se iskoristiti i za utvrđivanje smjera bijega divljači s mjesta nastrela. S druge strane npr. snježna podloga je idealna za uočavanje svih vrsta tragova na mjestu nastrela, ponajprije zbog velikoga kontrasta krvi, tkiva i dlake divlje svinje u odnosu na podlogu. Kako se velik broj lovova na divlju svinju vrši tijekom zimskih mjeseci sa snijegom na tlu, lovcima će biti olakšano otkrivanje tragova pogođene divlje svinje. Pri pogotku u prsa divlje svinje vrijedni su pogodci pri kojima zrno zahvati srce, pluća, jetra, ramena, a ponekad zrno na svojoj putanji napravi

Divlje svinje se love i usputno u lovu na sitnu divljač, a iole obučeni lovni pas bez problema će pronaći odbjegli teže ranjenu divlju svinju

štetu na više dijelova. Krv na mjestu nastrela pri pogotku u prsa najčešće se pojavljuje kod prostrijelne rane, što znači da je zrno izišlo iz tijela divlje svinje ili kod pogotka koji je oborio divlju svinju, uz uvjet da se divlja svinja makar i kratko zadržala na mjestu gdje je srušena. Ako nije došlo do prostrela, krv će se vjerojatno pojaviti tek na tragu, nakon što je divlja svinja prešla nekoliko koraka. Pri pogotku u srce krv je jarko crvene boje, mjehurasta, ali ne i pjenušava. Pri pogotku u pluća krv je svijetlo-crvene boje, pjenušava i fino mjehurasta. Krv iz pogođene jetre je crveno-smeđe boje. Pri pogotku u kosti prsa krv je svijetlo-crvene boje i to u maloj količini. Boja krvi može imati različite nijanse ako je istodobno zahvaćeno više organa, a dominantnu boju određuje organ koji je više oštećen. Krv pronađena na mjestu nastrela ili kasnije na tragu divljači svakako je najznačajniji trag. Ona će biti glavni trag za uporabu psa krvosljednika. Preporučuje

se da lovac papirnatim maramicama obilježi sva mjesta na kojima je uočio krv ranjene divlje svinje, što može olakšati kasniju potragu. Podrazumijeva se da maramice moraju biti biorazgradive, jer nakon naporne potrage lovcu neće biti ni na kraj pameti vratiti se svojim tragom i pokupiti uporabljene maramice.

Tragovi dlake na mjestu nastrela pojavljuju se ako se koristi zrno koje osigurava presjek dlake (presječena dlaka) ili ako je riječ o prostrelu divlje svinje (iščupana dlaka, tj. dlaka s dijelom kože). Vrsta dlake ovisi o godišnjem dobu (ljetna ili zimska), a boja i o dobi divlje svinje. Dlaka s prsa divlje svinje je kraća i svjetlija od dlake s područja kralježnice i grebena. Na mjestu nastrela mogu se ponekad pronaći i dijelovi tkiva i to samo u slučaju prostrela. Najčešće su to dijelovi mišića, mesa, sala, pluća, srca ili jetre, što uz druge tragove pomaže stvaranju preciznijega zaključka o mjestu pogotka i ozbiljnosti

Krv pronađena na mjestu nastrela ili kasnije na tragu divljači svakako je najznačajniji trag. Ona će biti glavni trag za uporabu psa krvosljednika

rane. Ako su pogođene kosti ramena često se mogu naći dijelovi kostiju i koštane srži, ali ponekad i dijelovi rebara. U prvom slučaju u pitanju su cjevaste kosti, iz kojih izide koštana srž, dok su rebra punog presjeka i bitno drugačije zakrivljenosti. Lovac mora biti sposoban razlikovati različite vrste tkiva i kostiju divljih svinja.

POGODCI U OSTALE DIJELOVE TIJELA

Pogodci divlje svinje redovito su manje precizni u odnosu na pogotke kod srnjaka iz ranije navedenih razloga. Treba naglasiti da su odstupanja pogodaka znatno manja po visini u odnosu na odstupanja po pravcu, što je najčešće posljedica prevelikoga ili premalog pretjecanja. To je razlog neželjenog pogotka u neki drugi dio tijela. Radi potpunosti lovac mora poznavati i tragove divlje svinje s mjesta nastrela pri pogotku u druge dijelove i/ili organe tijela. Kao i kod srnjaka, ako se divlja svinja pronađe prije skončanja na mjestu gdje zalegne, plasira se samilosni hitac. Pri pogotku u čeljust divlje svinje na mjestu nastrela nalazi

se mala količina svijetlo-crvene krvi, pomiješane sa slinom, po čemu se razlikuje od krvi iz pluća. Kod pogotka u dušnik pojavljuje se svijetlocrvena mjehurasta krv. Pri pogotku u jednak nalazi se tamnocrvena krv, pomiješana sa sadržajem hrane u jednaku. Krv pri pogotku u bubrege je tamnocrvene boje. Krv divlje svinje pogođene u meko je svijetlocrvena, vodenasta i dodatno obojena sadržajem crijeva koji se pomiješao s krvlju. Krv iz butina je svijetlo-crvena, kao i kod pogodaka u noge.

Kratka dlaka s glave najčešće se nalazi pri pogotku čeljusti divlje svinje, a dlaka s nogu pri pogotku zrna u kosti. Presječena dlaka može se naći pri pogotku bilo kojeg dijela divlje svinje, ako to omogućuje konstrukcija zrna i ako se divljač pogodi pod odgovarajućim kutom. Iščupana dlaka se pojavljuje kod prostrela divlje svinje ili kod okrznuća divlje svinje. Komadići kosti čeljusti i zubi mogu se pojaviti pri pogotku u glavu. Komadići cjevastih kostiju i koštane srži mogu se pronaći pri pogotku u kosti nogu, prednji i stražnjih. Tkiva se mogu pronaći pri pogotku u glavu, vrat, kralježnicu, mekač, butove i noge, a u pitanju su mišići, meso i salo.

Smrtonosnim pogodcima kod divlje svinje smatraju se pogodci u mozak, kralježnicu, srce, pluća, jetra, bubreg, dušnik, jednak, čeljusti i mekač. Ono po čemu se razlikuje kvaliteta ovih pogodaka je vrijeme od trenutka pogotka do trenutka kada divljač skonča. Lovac svojim pogotkom divlje svinje treba osigurati što bržu smrt, čime se smanjuju patnje ranjene divlje svinje. U skladu s brzinom skončanja je i dužina bijega divlje svinje s mjesta nastrela. Najbrže skonča divlja svinja pogođena u mozak ili kralježnjake pri čemu dođe do prekida stupa kralježnice,

odnosno kralježnične moždine. Ovako pogođena divlja svinja past će najčešće u vatri na mjestu pogotka. Slijede pogodci u srce, odnosno pluća, koji kod manjih divljih svinja mogu značiti pad u vatri ili skončanje blizu mjesta nastrela. Krupnije divlje svinje odu i do 200 m, a uginu ili zbog iskrvarenja ili zbog nedostatka kisika. Daljina bijega se znatno povećava ako su pogođeni vršni dijelovi ovih organa. U slučaju jakoga krvarenja potraga se može organizirati već 15 minuta nakon ranjavanja, što se preporučuje u slučaju skoroga pada mraka. U drugom slučaju bolje je sačekati puni sat, pa čak i dva ako nisu oštećeni veći krvni sudovi. Divlja svinja pogođena u jetru skončava kratko vrijeme nakon pogotka od posljedica iskrvarenja. Potraga se organizira u razdoblju 1 – 3 te 1 – 4 sata. Pri pogotku u grkljan divlja svinja skončava nakon 2-3 sata, a unutar istoga razdoblja može se organizirati potraga. Uzrok smrti je nedostatak kisika. Divlja svinja pogođena u čeljust, jednak, dušnik i mekač skonča nekoliko dana nakon ranjavanja i to od gladi, iznurenosti, trovanja rane i upale potrbušnice. Potraga se organizira 1 – 2 sata nakon ranjavanja u mekač, a pri ostalim pogodcima odmah. Pogodak u kosti nogu nije smrtonosan, ali svejedno potragu treba organizirati 2 – 3 sata nakon ranjavanja. U svim slučajevima, osim pri ranjavanju u jetru i bubreg, potrebna je pomoć psa krvosljednika, vodiča, pogoniča i lovca. Svi imaju posebne zadatke koje će u konačnici omogućiti odstrel ranjene divlje svinje.

PRERANO ORGANIZIRANA POTRAGA

Prerano organizirana potraga jedan je od razloga nepronađenja ranjene divlje svinje.

Ako je lovac, nakon obilaska mjesta nastrela, krivo zaključio o mjestu pogotka (odnosno pogođenom organu) ili nije ovladao vremenskim odrednicama organiziranja potrage, on će, najčešće, u potragu krenuti prerano. Divlja svinja vrlo dobro osjeti proganja li je lovac ili ne proganja. Ako je ne proganja ona zalegne blizu mjesta ranjavanja radi odmora, odnosno prikupljanja snage za daljnji bijeg. Ako je ranjavanje ozbiljnije uginu zbog iskrvarenja. Ako se proganja ona ustaje i bježi do posljednjeg atoma snage. S povećanjem daljine bijega s mjesta nastrela smanjuje se vjerojatnost pronalaženja ranjene divlje svinje. Stoga je poželjno da divlja svinja zalegne i odmara se što bliže mjestu nastrela.

Najranije vrijeme za potragu odnosi se na puni pogodak u organ, koji uzrokuje jače krvarenje, a najkasnije vrijeme za potragu za rubni pogodak u organ, pri kojem krvarenje nije intenzivno. Kraće vrijeme čekanja prije potrage može se primijeniti i u slučaju promjene vremenskih prilika (padaline kiše ili snijega), koji su prijetnja gubitku tragova, a također i pad mraka.

Iz naprijed navedenoga se vidi da pogodak u nekoliko dijelova tijela, odnosno organa, uzrokuje smrt divlje svinje čak nekoliko dana od trenutka ranjavanja. Human lovac će stoga, uz prethodno poduzete odgovarajuće sigurnosne mjere kojima sprječava da ranjena divlja svinja ugrozi psa, vodiča psa, pogoniča ili lovca, krenuti u potragu za ranjenom divljom svinjom radi njezina pronalaženja i prekida patnji. Istodobno, doći će do trofeja ili mesa divljači. U slučaju zaraženoga mesa dobit će značajne informacije o zdravstvenom stanju divljači, na temelju čega će planirati i provesti mjere za sprječavanje širenja bolesti.

SVE JE TEŽE DOĆI DO DOBRE KLJOVE VEPROA

Zima i parenje „izvlače“ kapitalce

Lov vepra kao i nazimeta traje kroz cijelu godinu i na ovaj poželjni trofej nema zabrane lova, naravno računajući na lovne dane. Divlja svinja je već desetak godina postala najlovljenija divljač bilo da je riječ o lovu s čeke ili prigonskim lovovima uz uporabu pasa goniča. A kada su psi u pitanju, pogotovo u našim krajevima, svi pokušavaju uzgojiti dobre pse koji će tjerati samo svinje i pod pojmom lova sa psima gotovo se podrazumijeva lov na divlju svinju.

Divlja svinja kao posebna i brojna vrsta divljači u manjem ili većem broju nastanjuje gotovo sva lovišta. Uz malo mira i prihrane jako se brzo razmnožava i uspješno opstaje u svim terecima. Divlja svinja je oportunist koji se prilagodi svim tipovima staništa i različitim izvorima hrane. Posebna je i po tome što je jedina krupna divljač koju

je kod nas dopušteno loviti uz uporabu pasa goniča, ali i jedina krupna divljač koju se može loviti puškama sačmaricama, naravno pojedinačnim zrnom (kuglom).

Lov svinje uvijek je zanimljiv i prepun adrenalina, ali ono što lovci najviše traže to su kapitalni veprovi. Kapitalni veprovi su svugdje traženi i kapitalne kljove su želja svakoga lovca bez obzira na to lovi li sa psima ili s čeke. Uz današnji napredak pomagala u lovu, noćne i termalne uređaje, sazrijevanje veprova je znatno otežano i rijetki dočekaju trofejnu zrelost. Veprovi se inače kreću i hrane noću pa su nekada lovljeni puno teže, a danas im tehnologija ne daje gotovo nikakvu šansu za ostanak, ako se nađu na istome terenu s dobro opremljenim lovcem. Sve to dovelo je do situacije da su kapitalci rijetki i da se danas do dobre kljove sve rjeđe dolazi.

Planine i njihova bespuća, te mnoštvo i dalje miniranih terena, još uvijek nude mir za vepra i u tim uvjetima vepar kod nas može doživjeti trofejnu zrelost

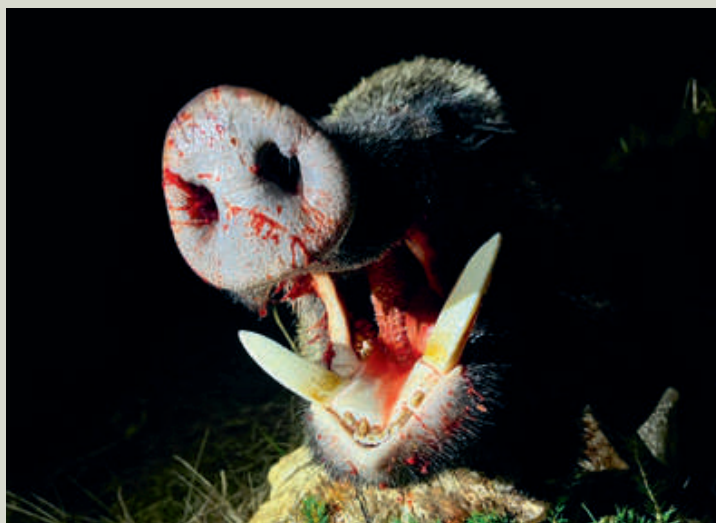
PIŠE ANTON BARAĆ

Osim toga pojava svinjske kuge u mnogim je zemljama dovela gotovo od istrebljenja divlje svinje. Ovo sve nagnalo je lovce na trofeje da za svojim kapitalnim veprom moraju prevaliti velike udaljenosti, običi mnoga lovišta i nadati se svome kapitalcu života. Naša lovišta su u mnogočemu navedenom na neki način ostala pošteđena. Nismo imali pojavu svinjske kuge, a naša prostrana planinska lovišta i dalje kriju u sebi kapitalne primjerke veprova.

Upravo sada, zimi, počinje parenje divljih svinja, poznato kao bucanje. To je vrijeme kada se veprovi pojačano kreću, međusobno se bore, prate krda s prasicama i dolaze na parenje. Vepar koji kroz godinu živi samotnjački i vrlo je oprezan, sada je mnogo dostupniji lovcima. Parenje uvijek izvuče iz dubljih dijelova lovišta one kapitalne veprove koje kroz godinu nismo mogli susresti ili smo mogli vidjeti samo na lovačkim kamerama, ali na hrani nisu bili redoviti i na puškomet nisu izlazili. Sada je pravo vrijeme za ulov kapitalca bilo da se lovi s čeke ili prigonom. Naravno s čeke je, uz prihranu i praćenje, lakše odstrijeliti kapitalca, ali mnogi se ulove i u prigonskim lovovima. Vepar je mudar i u ovo vrijeme pa kada psi pronađu i potjeraju krdo, on se često izdvaja i izvlači na suprotnu stranu ili pak ostaje na mje-

stu bez puno straha od pasa. Zato su kapitalni veprovi na štandovima često odstrijeljeni suprotno od gonjenja pasa, na izvlačenju ili na „oblajavanju“, dok nisu željeli napustiti svoju logu.

Naša su lovišta poznata po kapitalnim veprovima i mnogi lovci ljubitelji ovoga lova u svojoj kolekciji trofeja imaju kljove vepra u medalji. Kod ocjene kljova vepra najvažnija je debljina sjekača i ona kao pojedinačni parametar nosi najviše CIC točaka i u ukupnoj ocjeni kljova sudjeluje s najvećim postotkom. Naši veprovi su posebni po jednoj drugoj karakteristici, a to je dužina sjekača. Sjekač kao kljova koja raste u donjoj vilici vepra ključan je za obranu samome vepu i nešto je što prvo primijetimo na kapitalcima. Dužina sjekača naših zrelih veprova nerijetko prelazi i 25 centimetara, a pojedini su odstrijeljeni i sa sjekačima od 30 i više centimetara dužine. Kapitalci s ovim impozantnim kljovama želja su svakoga lovca. Iako je dužina sjekača nešto što je najočitiije i najvidljivije na vepu, ako nema adekvatnu debljinu, takav sjekač zna ne uhvatiti medalju ili podbaciti s obzirom na prve procjene lovaca. Ali bez obzira na trofejnu vrijednosti svaki ulovljeni vepar i svake kljove pišu posebnu i jedinstvenu priču koju lovac pamti cijeli život.

Naši su veprovi poznati po karakterističnoj dužini sjekača

SAVJETI ZA MLADE LOVCE

IZBOR LOVAČKE PUŠKE RISANICE

Lovac početnik koji se nikada nije susreo s lovačkim oružjem trebao bi nabaviti oružje koje može koristiti u svim situacijama lova, dakle pušku risanicu repetirku s cilindrično-čepnim zatvaračem i što univerzalniji kalibar

PIŠE MARTIN MLAKIĆ

U prošleme broju Hoo-pa! pisali smo o izboru lovačke puške sačmarice gdje su navedeni neki od principa kojih bi se bilo dobro pridržavati kada smo u procesu nabavke lovačkoga oružja. U ovome broju pozornost ćemo posvetiti izboru lovačke puške s izliblejbljenom cijevi, tzv. puške risanice (kuglare), jer kako stari lovci kažu, „ne možeš biti lovac na pola“.

Lovačko oružje s izliblejbljenim cijevima oružje je koje se proizvodi s jednom ili više cijevi, a namijenjeno je za odstrel divljači visokoga lova ili divljači niskoga lova na većim udaljenostima gdje uporaba lovačkih pušaka sačmarica nije moguća. Lovačko oružje s izliblejbljenim cijevima od sačmarica se razlikuje upravo po tome što ima izliblejbljenu cijev iz koje se ispaljuje jedinstven projektil-zrno koje se rotacijom oko svoje uzdužne osi stabilizira i zavisno

od mase i početne brzine projektila ima daleko veći učinkoviti domet od sačmarice.

TIPOVI RISANICA

Da bismo mogli lakše odlučiti koji tip risanice je pravi za nas, najprije trebamo znati koji tipovi risanica uopće postoje. Puške risanice prvo dijelimo prema broju cijevi na jednocijevke i dvocijevke. Postoje i puške risanice s tri ili čak četiri cijevi, ali se danas rijetko izrađuju te su uglavnom jako skupe.

Risanice dvocijevke izrađuju se kao bokerice ili položare uglavnom s cijevima istoga kalibra, a postoje i risanice dvocijevke s cijevima različitoga kalibra, tzv. Bergstutzen (Bergštuc). Risanice jednocijevke izrađuju se da mogu biti punjene samo jednim metkom, ili jednocijevke koje imaju spremnik ili odvojivi okvir za više metaka

i tada je riječ o repetirkama ili poluautomatskim risanicama. Puške risanice dijelimo i po načinu punjenja i pražnjenja:

- Risanice prelamače s jednom ili više cijevi
- Risanice s blok-zatvaračem
- Risanice repetirke:
 - ▶ Risanice s cilindrično-čepnim zatvaračem: a) obrtno-čepni zatvarač, b) ravnočepni zatvarač
 - ▶ Risanice pumperice (*Pump action*)
 - ▶ Risanice s polužnim mehanizmom (*Lever action*)
 - ▶ Poluautomatske risanice (*Semi-automatic action*).

Kada smo se upoznali s različitim tipovima risanica potrebno je sjetiti se ranije navedenih principa odabira lovačkoga oružja, a to su: vrsta divljači koju namjeravamo loviti, način lova i tereni na kojima ćemo

loviti, lovačka tradicija, fizičko stanje lovca, ponuda tržišta i financijske mogućnosti.

VRSTA LOVA I LOVNOGA TERENA

Vrsta divljači koju namjeravamo loviti te način lova i tereni na kojima ćemo loviti presudni su za pravilan izbor puške risanice.

Lovcima koji će najčešće loviti dočekom s visokih čeka, piršom u polju ili visokim planinama, u situacijama kada se puca na divljač koja nije uznemirena, nerijetko na velikim udaljenostima gdje brzina pucanja drugoga ili trećega hitca nije presudna, preporučujemo nabaviti risanicu jednocijevku-jednometku: prelamaču, tzv. kiplauf ili jednometku s blok-zatvaračem. Ovi tipovi risanice kraćih su cijevi i lakše su puške što je posebno cijenjeno u lovu

piršom i u planinskome lovu. Rekli smo, postoje i puške risanice s dvije cijevi različitoga kalibra zvane Bergstutzen (Bergštuc) koje se specijalno koriste za lov divljači u visokim planinama, a zbog različitoga kalibra cijevi omogućuju odstrel bilo koje divljači u planinskim područjima. Mladim lovcima koji će najčešće loviti divljač

prigonom, gdje se puca na kraćim udaljenostima kada je divljač u pokretu, preporuka je nabaviti risanicu koja omogućuje pucanje više hitaca u kratkom vremenu, bez odmicanja puške iz zaglavljaja ramena. To su puške risanice dvo-cijevke prelamače, poluauto-matske puške risanice, a u obzir dolaze i puške risanice repetirke pumperice (*Pump action*) i risanice s polužnim mehanizmom (*Lever action*).

Na kraju najuniverzalniji tipovi pušaka risanica su risanice repetirke s cilindrično-čepnim zatvaračem, kod nas poznate kao lovački karabini. Lovcima koji će pušku risanicu koristiti u lovu prigonom, pogonom, dočekom, piršom itd., najbolji izbor je risanica repetirka s cilindrično-čepnim zatvaračem, bio to obrtno-čepni ili ravnocrtno-čepni zatvarač. Ovaj tip puške risanice odgovorit će na najstrože zahtjeve u pogledu preciznosti, kako u lovu tako i u lovnome streljaštvu, ali uglavnom su teže i duže od risanica s jednim metkom (prelmače ili blok-zatvarač), a u brzini pucanja drugoga hitca zaostaju za risanicama dvocijevka ili poluauto-matskim risanicama. Kada smo odlučili koji tip risanice je pravi za nas, sljedeći korak je izbor kalibra.

Izbor kalibra kod pušaka risanica jako je široka tema i podijeljena su mišljenja oko toga koji je kalibar najbolji za određeni način lova i vrstu divljači koju ćemo loviti, ali da ne bismo puno lutali najbolje je pozvati se na Zakon o lovstvu Federacije BiH u kojem su jasno propisani kalibri i mase zrna za lov određene divljači.

UNIVERZALNOST

Mladi lovci danas kao nikada prije imaju toliko puno izbora lovačkoga oružja, streljiva i opreme da se opravdano teško odlučuju što je to što njima treba. U toj neodlučnosti (ne znaju) vode se principom što skuplje, što jače, što sofisticiranije, to bolje. Međutim, nije baš tako. Potrebno je čitati, educirati se i u konačnici shvatiti što će nam najbolje odgovarati.

Lovac početnik koji se nikada nije susreo s lovačkim oružjem trebao bi nabaviti oružje koje može koristiti u svim situacijama lova, dakle pušku risanicu repetirku s cilindrično-čepnim zatvaračem. Kalibar također neka bude što univerzalniji, npr. .308 Win, 30-06 Spr., 8x57 mm, 7x64 mm, jer se navedenim kalibrima uz pravilan izbor mase i oblika zrna može loviti sva divljač od lisice do jelena. Kada steknete neko iskustvo, zavolite lov, počnete se ozbiljno baviti i aktivno loviti svu divljač različitim načinima i u različitim terenima, onda ćete znati što vam to još treba odnosno koji tip risanice, koji kalibar, koja masa i oblik zrna kao i ostala oprema.

ČAGALJ

Neočekivani pridošlica postao ozbiljan problem

PIŠE ANTON BARAČ

Čagalj je grabežljivac za kojega laici najčešće kažu da je nešto između lisice i vuka, naravno po veličini i izgledu, ali ne srodstvom. Zlatni čagalj (*Canis aureus*) nastanio je mnoga naša lovišta nekako slučajno i neočekivano, prije nekoliko godina. U lovištima bliže Dalmaciji koja se nalaze u poddinarskom području čagalj je došao upravo iz Dalmacije u kojoj je stalan stanovnik dugi niz godina. S rastom populacije, a pomanjkanjem plijena čagalj je krenuo u širenje svoga teritorija i tako došao u neka od naših lovišta. Lovišta kakva imamo i koja su bogata zečjom, ali i srnećom divljači postala su svojevrsan raj za ovoga novoga grabežljivca. Jednom kada je ušao u naše terene i vidio sve prednosti ovoga prostora u usporedbi s Dalmacijom, brzo je odlučio ovdje i ostat. Jako se brzo razmnožava i za nekoliko sezona ova je vrsta dosegla tu razinu da se vjerojatno više nikada nećemo riješiti ove pridošlice. Čagalj je poznati uzurpator terena, nastanjuje i dijelove terena koje je za sebe čuvala lisica, odnosno protjeruje lisicu i naseljava njezine jazbine. U našim je lovištima nastanio najgušće dijelove terena i tako sebi dodatno povećao šansu za opstanak, a lovcima smanjio šansu da ga održe na biološkome minimumu. Nevjerojatno je koliko je oprezan i težak za uloviti, svi lovci koji su imali susret s njim kažu da je znatno oprezniji od vuka i ne pruža mnogo šanse za odstrel. Prije samoga dolaska čaglja na ove terene većina je lovaca vjerovala da čagalj i vuk ne mogu opstati na istome terenu, pretpostavljajući da vuk neće dopustiti naseljavanje čaglja na svoj teritorij. Vrijeme i teren su pokazali suprotno i na našu žalost čagalj se nastanio u terenima koje vuk odvajkada nastanjuje i kako stvari stoje dobro žive jedan pokraj drugoga. Razlog tomu je sigurno kvaliteta staništa odnosno bogatstvo sitne i krupne divljači kojom se hrane i vuk i čagalj. Nadzorne lovačke kamere koje lovci koriste redovito potvrđuju dobar suživot čaglja i vuka. Na njima se vidi kako često na hranilišta dolaze jedan poslije drugoga, naravno čagalj se sklanja dok se vuk hrani, ali nakon odlaska vuka brzo se vraća na hranu. Odstrijeljene jedinice svojom veličinom pokazuju da je čaglju više nego dobro u našim lovištima. Nerijetko su to kapitalci, jedinice zdrave i u odličnoj kondiciji. Ova nova vrsta je stalan stanovnik mnogih lovišta u kojima prije nije obitavala pa ju je potrebno uvrstiti u lovnogospodarske osnove i godišnje planove gospodarenja. Na tome tragu i zbog čuvanja sitne i plemenite divljači čaglja je potrebno držati na biološkome minimumu. Često je to lakše reći nego provesti na terenu jer se čagalj jako teško lovi, a nevjerojatno brzo razmnožava. Tako je ovaj slučajni prolaznik postao naš svakodnevni problem.

Čagalj je divljač koju je nužno držati na biološkome minimumu

Zahtjevan, dinamičan i gotovo svakom lovcu dostupan lov

PIŠE MARTIN MLAKIĆ

S obzirom na to da lov na divlju patku počinje prije početka lova sa psima goničima, šteta je ne iskoristiti to vrijeme i na neki se način zagrijati za lov koji slijedi

Divlja patka je visoko rasprostranjena divljač u Bosni i Hercegovini i naseljava sve dijelove naše zemlje od primorja do krajnjega sjevera Posavine. Najrasprostranjenija vrsta je patka gluhara koja je ujedno i najbrojnija vrsta divljih pataka na europskome kontinentu. Atraktivna je to lovna divljač jer loviti divlju patku od lovca zahtijeva dobru pripremu, strpljenje, brzinu reakcije, spretnost, preciznost, snalažljivost, iskustvo pa i malo hrabrosti kada treba ući u hladnu vodu po ulov. Osim toga lovac treba znati i umjeti naučiti lovačkoga psa da mu bude od pomoći u lovu.

Prema Zakonu o lovstvu Federacije BiH i Pravilniku o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači, divlju patku dopušteno je loviti od 1. rujna do 29. veljače. Uglavnom se lovi kroz tri dana u tjednu, što znači da se može naći vremena i otići u lov na divlju patku.

Divlja patka se lovi na nekoliko načina: dočekom, za jutarnjega ili večernjega preleta, potragom (podizanjem s vode), iz plovila (čamac), vabljenjem (uz pomoć mamaca i vabaka).

Zbog njezine rasprostranjenosti, lov na divlju patku dostupan je većini lovaca, a kako

već rekosmo doista je dinamičan i sportski. Prilikom lova na divlju patku na preletu, ako je prelet dobar lovci imaju puno prilika za pucanje i eventualni odstrel, pa ako se nismo dobro pripremili na pola preleta možemo ostati bez streljiva.

Loviti divlju patku posebna je draž i zato što smo u stalnom kontaktu s kolegom s kojim lovimo, primjerice u lovu potragom kada skupa idemo uzvodno obalom rijeke tražeći patke pa kada se ukaže prilika za pucanj ne svjesno se nadmećući tko će biti brži i spretniji da odstrijeli patku.

NAČINI LOVA

Lov na divlju patku dočekom je lov u kojemu idemo na poznata nam mjesta gdje patke slijeću na hranjenje ili noćenje, a to su uglavnom mirnije rijeke, kanali ili mjesta na jezerima gdje se patke redovito okupljaju (gdje imaju skrovište i dovoljno hrane). Postavimo se na mjesto tako da nam patke slijeću bočno, a opet da budemo dobro skriveni jer ako nismo dobro skriveni patke će napraviti krug ili dva iznad nas i jednostavno produžiti. Ako u ovakvom načinu lova koristimo sačmarice s izmjenjivim

čokovima najbolje se pokazala kombinacija 1/4 čoka i 1/2 čoka, a streljivo 3,00 mm i 3,5 mm. Lovimo li sačmaricom jednocijevkom preporuka je 1/4 čoka.

Lov za jutarnjega ili večernjega preleta možda je i najatraktivniji. Dinamičan je, zahtjevan, brz i od lovca traži fokusiranost, spretnost i dobru pripremu. Uz lov na patku često se čuje, što je vrijeme lošije, to je bolje. Kada je magla, mećava, kiša ili snijeg, lov na preletu za lovca je lakši. Tada patke lete niže, kasnije nas uočavaju i stoga

Divlja patka je atraktivna lovna divljač

su lakša meta. U lovu patke na preletu, ciljajući divljač obvezno moramo uzimati pretjecanje. Za ovaj način lova preporuka je kombinacija 3/4 čoka i puni čok, streljivo 3,5 mm i 3,7 mm ili 3,9 mm, težina punjenja 36 g za sačmaricu kalibra 12, a 28 g za sačmaricu kalibra 20.

Lov potragom (podizanjem s vode) pokazao se kao najuspješniji jer se puca iz neposredne blizine i kada patka nije postigla punu brzinu leta. Jednostavno se prikradamo, npr. obalom rijeke, preporuka je uzvodno i tražimo patke na vodi. Kada pridemo dovoljno blizu patke nas uglavnom osjete i polijeću te nam tako daju priliku za pucanje. U ovoj vrsti lova, jer se puca na manjim udaljenostima, preporuka je koristiti kombinaciju cilindar i 1/4 čoka. Krupnoća sačme je 3,00 i 3,5 mm, za sigurniji pogodak. Mogu se koristiti lakša punjenja sačme, npr. 28 – 32 g za kalibar 12.

Lov iz plovila karakterističan je u područjima velikih rijeka, jezera i močvara. Iz plovila možemo loviti i u vrijeme preleta, potragom, čekanjem, vabljenjem i uz pomoć mamaca. Ovaj način lova lovcu omogućuje cijeli dan biti aktivan. Primjerice, lovi se jutarnji prelet, nakon toga čekanjem, potom plovimo u potragu za patkom, a pred kraj dana opet dočekom i večernji prelet.

Lov na divlju patku vabljenjem i uz pomoć mamaca u našim područjima nije čest i zahtijeva dobru pripremu. Potrebno je kupiti mamce, vapce i imati točno određen dio vodene površine koji je najbolji za postavljanje mamaca. Trebamo imati i dobro skrovište iz kojega, kako bismo mogli uputiti hitac, takoreći iskočimo kada patke slijeću na vodu. Mamci se postavljaju prije jutarnjega preleta, stoga na vodu moramo doći dosta rano, još za noći. Potom se smještamo u skrovište i kada počne jutarnji prelet koristimo vapce koji oponašaju zvuk patke. Na taj način privlačimo pozornost patki, a kada primijete mamce na vodi prilaze, slijeću na vodu i daju nam priliku za odstrel. U ovome načinu lova najbolje je imati dobro obučena lovačkoga psa koji aportira odstrijeljenu divljač.

Izbor čokova te krupnoća i težina sačmenoga punjenja ovisit će o terenu i udaljenosti postavljenih mamaca, ali uglavnom je to jednako kao i za lov dočekom.

Meso divlje patke može se iskoristiti na više načina: pečena patka, juha od divlje patke, pačja prsa s roštilja, pašteta od pačjih prsa itd. Također preparat divlje patke jako je lijep i savršen detalj u svakoj lovačkoj sobi.

Ukrasi na šeširu često su dio osobne lovačke priče i iskustva

LOVAČKI ŠEŠIR

Simbol jedinstvene lovačke kulture

Lovački šešir neizostavan je odjevni lovački predmet, a ukras na šeširu stvar je osobne preferencije svakoga lovca

PIŠE TOMISLAV MIHALJEVIĆ

Šešir je odjevni predmet koji služi kao zaštita za glavu od kiše, vrućine u vrelim danima, zimi od hladnoće, ali i vjetra. U početku su šeširi, ovisno o podneblju, izrađivani od primitivnih materijala koji su bili dostupni ljudima, prije svega od životinjske kože jer je koža nepromočiva i izdržljiva te je kao takva mogla štiti od snijega, kiše i drugih vremenskih prilika. Pravljeni su i od relativno lako dostupne slame, koja je bila prozirna i najbolje je štiti od sunčeve vreline. Naravno, proizvodnja šešira se kroz povijest usavršila, kako u pogledu materijala od kojih su izrađivani, tako i u pogledu različitih

ukrasa koji su im dodavani. Danas se šeširi izrađuju od biljnih vlakana, slame, svile, dabrove ili zečje dlake, vune, kože, platna, baršuna, a u novije vrijeme i od sintetike. I danas se uglavnom nose radi zaštite od vremenskih prilika, ali i zbog vjerskih razloga, ceremonijalnih obreda ili kao modni izričaj. U prošlosti su šeširi označavali socijalni status i imali su posebno značenje, tj. simbolizirali su status vlasnika. Sam po sebi šešir privlači pozornost i otkriva mnogo toga o identitetu njegova vlasnika, bez obzira na to nosi li se kao zaštitni predmet, zbog neke simbolike ili zbog modnoga izričaja.

”

U posljednje vrijeme naši lovci sve češće nose tzv. šiltericu, kapu koja polako potiskuje šešire, premda još uvijek možemo susresti ponekoga lovca merakliju koji je nakrivio šešir i uživa u lovnome danu

”

LOVAČKI OBIČAJI

Otkako postoji lov postoje i lovački običaji koji simboliziraju lovačku kulturu i tradiciju kao i poštovanje prirode i divljači. Čuvanje postojećih lovačkih običaja i prihvaćanje novih obogaćuje društveni život lovaca. Lovački šešir neizostavan je odjevni lovački predmet, s njime počinje i završava svaki lov i lovačko druženje. Osim svoje zaštitne funkcije, šešir može biti i izraz poštovanja prema kolegama lovcima ili divljači. Stara lovačka poslovice kaže, „gologlav lovac – kus lovac“. Uza svu

opremu koja krasi lijepo odjevenoga lovca, šešir ili u posljednje vrijeme lovačka kapa nešto je što prvo uočimo na kolegama oko sebe.

U našoj lovačkoj kulturi nošenje šešira ima duboke korijene, pa tako svako podneblje ima svoj oblik šešira. U zapadnoj Europi, točnije u njezinu alpskome dijelu, najpoznatiji je tirolski šešir, koji uz svoju narodnu nošnju nose prije svega Austrijanci. Kod nas su u početku šešir nosili uglavnom imućniji lovci, uz neko odijelo ili nošnju, a kasnije je sve više lovaca imalo mogućnost odjenuti se u skladu s lovačkim kodeksom. Lovački šeširi uglavnom su zelene boje, premda ih ima i u drugim bojama. U posljednje vrijeme naši lovci sve češće nose tzv. šiltericu, kapu koja polako potiskuje šešire, premda još uvijek možemo susresti ponekoga lovca merakliju koji je nakrivio šešir i uživa u lovnome danu. Na zbornome mjestu lovci se pozdravljaju na način da lijevom rukom skinu šešir, a desnu ruku pruže kolegi lovcu. Po završetku lova lovci također lijevom rukom skidaju šešir i stavljaju ga u predjelu srca te na taj način odaju počast odstrijeljenoj divljači. Stari lovački običaj je i da se odstrijeljenoj krupnoj divljači i pernatog divljači (tetrjeb gluhan i lještarka) počast odaje odlomljenom grančicom koja se kao posljednji zalogaj stavlja divljači u usta, pri čemu lovnik također uzima grančicu, namoči je u ranu i krv divljači te je uruči lovcu koji je odstrijelio divljač da je lovac zatakne na svoj šešir.

Svojom odorom lovac se pokazuje u

javnosti i na prvi pogled odaje hobi kojim se bavi. Odijeva radnu ili svečanu odoru, ovisno o situaciji, a na glavi nosi šešir. Pravilo je da se na lovačkome šeširu s lijeve strane nose značke, ukrasi i obilježja, a desna strana rezervirana je za grančicu nakon uspješnoga odstrela krupne divljači. Na ukupu kolege lovca, na lijevoj strani šešira nosi se i naopačke zatakuta zelena grančica koju lovac na kraju odlaze na lijes pokojnika. Lovci koji sudjeluju u posljednjem ispraćaju trebaju biti u svečanim lovačkim odorama, sa šeširima na glavi za vrijeme obreda i moraju imati zataknutu jelovu grančicu za šešir. Po završetku obreda svaki lovac skida jelovu grančicu sa šešira, stavlja je na obod šešira, a zatim je sa šešira istresa na lijes govoreći: „Počivaj u miru u sjeni vječnih lovišta“.

LOVAČKI UKRASI

Lovački ukrasi za šešire tradicionalan su i autentičan dio opreme lovaca, po čemu se lovački šeširi razlikuju od svih drugih. Ovi se ukrasi često postavljaju na šešire kako bi izrazili identitet lovca, pokazali njegov lovački status ili jednostavno dodali poseban šarm i stil njegovoj opremi. Ptičje pero jedan je od najčešćih lovačkih ukrasa. Lovci na šešire stavljaju perje šljuke, fazana, pauna, patke, divlje guske..., a upravo to šarenilo boja i tekstura lovcima daje dodatno prepoznatljiv izgled. Lovci na šeširu rado nose i odlikovanja, kojima su nagrađeni za dug lovački staž i nesebičan rad u lovištu. Pribadače s različitim lovačkim motivima, kao što su motivi divljači, puške, strijele ili lovačkih psa, također su čest ukras na šeširu. Pribadači mogu biti napravljene od metala, roga, drva ili drugih materijala i daju osobni štih šeširu. Kao ukras na šeširu često se koriste i trake od tkanine ili kože koje, ako su fluorescentne, mogu biti i koristan sigurnosni dodatak, a neki lovci dodaju i male strijele na ove trake kao simbol svoje lovačke vještine i uspjeha. Na kraju, lovci nerijetko na šešire stavljaju oznake svojih lovačkih udruga kako bi pokazali svoju pripadnost i potporu zajednici lovačkih entuzijasta. Svaki lovac ima osobne preferencije pri izboru ukrasa koji će nositi na svome šeširu, a ti ukrasi često čine dio njegove lovačke priče i iskustva. No, bez obzira na to koji se ukras odabere, taj ukras na šeširu doprinosi jedinstvenoj estetici i simbolici koja krasi lovačku kulturu diljem svijeta.

Lovački šešir neizostavan je dio lovačke opreme

Legenda o bijeloj divokozi

Bosna i Hercegovina uvijek je bila zanimljiva austrougarskim putopiscima i prirodoslovcima, osobito u vrijeme njezine aneksije. Pojedini istaknuti i visokopozicionirani pripadnici vojske Austrougarske Monarhije gajili su osobit interes za lov i lovstvo u Bosni i Hercegovini. Jedan od najpoznatijih bio je Franz B. Laska koji je svoju vojnu karijeru napravio u austrougarskoj vojsci i u Prvom svjetskom ratu kao major odlikovan za hrabrost. Bio je vrstan poznavatelj lovstva na okupiranim područjima Austrougarske Monarhije na kojima je proveo dvanaest godina. Rezultat toga je i opsežno djelo *Das Waidwerk in Bosnien und der Hercegovina und die dortigen landesararischen Wildschongbiere* (Lovstvo u Bosni i Hercegovini i tamošnja državna zaštitna područja za divljač), objavljeno godine 1905. u Klagenfurtu. Ovdje donosimo prijevod njegove pripovijesti o „Bijeloj divokozi“ (Die weisse Gemse) objavljene u listu *Bosnische Post*, br. 13, od 13. veljače 1892. godine.

PRIPREMIO MATE BUNTIĆ

Naime, Laska je imao vjernog, tada 26-godišnjeg pratitelja Marka, vrsna poznavatelja planinskih prostranstava Volujka, staništa i navika divljači. U jednom od njihovih druženja i lova na divokoze, Laska je zabilježio *legendu o bijeloj divokozi* koju mu je te prigode ispričao njegov pratitelj Marko koji je najbolje pričao za tih večeri kada su sjedili porkaj vatre uz čašu groga, njegova omiljenog pića:

Danas smo, naravno, razgovarali samo o divokozama. Marko, koji je bio iznimno šutljiv, tmurno je gledao u plamen, pušio jednu cigaretu za drugom i bio prilično dosadan.

„Gospodine“, započeo je nakon duge šutnje, „jesi li već vidio bijelu divokožu?“ Rekao sam mu, da je u Štajerskoj kod Admonta i Brandhofa kao i na Hochschwabu bilo nekoliko krda.

„Šta me briga za vaše 'švapske' divokoze, ne poznajem ih, ali tko je vidio bijelu divokožu Volujka (planina kod Gacka), vidio je dovoljno za života!“

Postavši znatizeljan, doveo sam ga do toga da pripovijeda, ali ne mogu jamčiti za povijesnu vjernost sljedećih podataka, budući da navodim ono što sam čuo.

„Znaš, gospodine, da se osnivač naše siromašne zemlje zvao Herceg Stjepan. Bio je bogat knez i poveo je nakon nesretne bitke na Kosovu (Kosovo polje) svoje ljude u planine, gdje su još godinama živjeli vjerni svojoj kršćanskoj vjeri. Imao je sina jedinca, lijepog kao jabuka, hrabra i odvažna poput Kraljevića Marka.

Tom mladom junaku bližilo se vrijeme ženidbe i već bijaše odabrao. Zavolio je mladu djevojku, vitku kao srna, bijelu i lijepu poput gorske vile te zamolio oca da pođe u prošnju. I Herceg Stjepan udovolji molbama svoga jedinca, natovari trideset konja dragocjenim nakitom, zlatom, srebrom i lijepim narukvicama, trideset konja s najmekšim haljinama od stambolske svile, zlatom vezenim maramama, nježnima poput tkanine marljivog pauka, natovari trideset konja mirisnim medom šumske pčele, moćnim butinama divljeg bika, medvjeda i svinje, opojnim vinom svojih planina te pođe s velikom pratnjom isprostiti suprugu sinu.

Došavši onamo ugleda djevojku u punoj ljepoti, srce mu zalupa i zaprosi, međutim – za sebe. Roditelji, visoko počašćeni takvim upitom, nisu odugovlačili dati svoj pristanak i ubrzo plemenita Zlatka postade žena Hercega Stjepana.

Kad je sin to saznao, prokle oca i učini užasnu zakletvu, da nikada ne nađe mira, nikada odmora dok njegov nevjerni otac, gonjen poput lovne divljači, ne ispusti duh. Brzo je

požurio iz zemlje, postade Turčin i upade s turskom vojskom u Hercegovinu. Najprije je opkolio svoga oca u čvrstoj utvrdi Stjepangrad kod Blagaja u blizini Mostara, stjerao ga tako u kut da je ovaj mogao samo pobjeći tako što je svoga konja potkovao naopačke prikrivši bijeg, goneći ga potom godinama zemljom, ostavljajući posvuda dovoljno vremena da sagradi dom. No, tek što je bio završen, ponovno bi dojurio brutalni sin, uništio ga te je stari otac iznova morao uzeti štap za hodanje. Kada je Herceg Stjepan ovdje, gospodine, bio u bijegu na zvizdanu, blizu skončanja, ugledao je djevojku s vrčem vode.

„Oj, djevojko, umirem, daj mi gutljaj vode, Bog će te nagraditi!“ „Tko si, čovječe, koji tako žurno tražiš od mene vode?“

„Ja sam nesretni Herceg Stjepan, kojega progoni njegov zao sin i nigdje ne može naći mira, daj mi vode!“

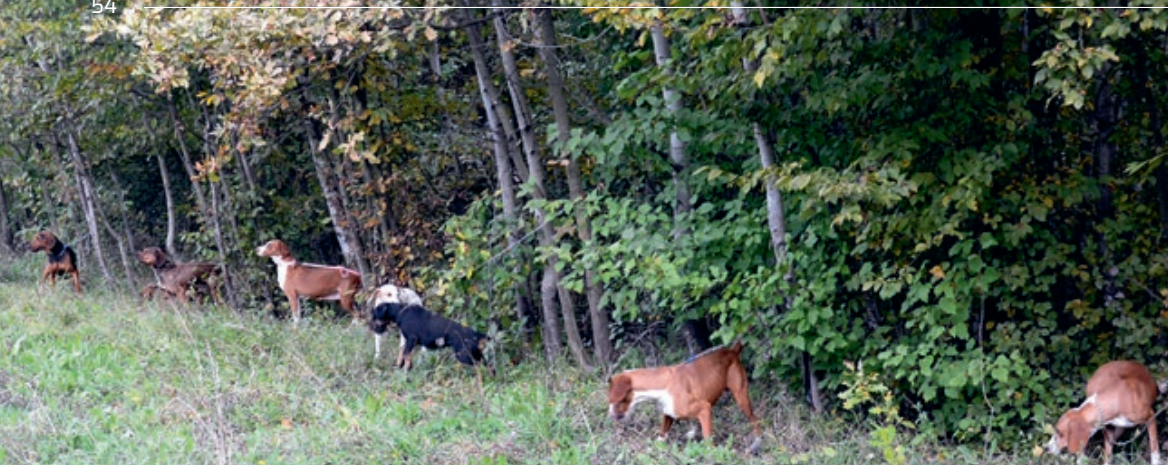
Tada djevojka razbi vrč o stijenu i povika: „Ako si ti Herceg Stjepan, koji je svoga sina prevario za plemenitu Zlatku, neka Bog dadne da nigdje ne pronađeš vode, pij jutarnju rosu poput divokoza na Volujku i neka si proklet!“

Herceg Stjepan krenu šutke dalje, ali Bog, srdit zbog djevojčine nemilosrdnosti, pretvori je u bijelu divokožu koja se u brzom trku uspe uz strme obronke Volujka. Djevojka mora lutati ukolo kao divokoza do Sudnjega dana, dok je Bog ne izbavi. Eto ti!

Marko je ponovno zašutio.

„A, je li netko vidio bijelu divokožu?“ upitao sam, na što je Marko uzvratilo: „Moj pokojni otac Mato vidio ju je triput i uvijek je iskusio nesreću. Prvi put je izgubio brata u borbi, drugi put je ranjen i ubijen moj brat, treći put, gospodine, Turci su odveli moga oca, kojeg su uhvatili u snu na Volujku, u Mostar i htjeli ga nabiti na kolac, ali su ga prethodno mučili. Otac je pobjegao, ali zbog užasnih mučenja koja je pretrpio, nije nikada ozdravio, kopnio je i preminuo za nekoliko godina.“ Šutio sam, a Marko je nastavio: „Da, gospodine, svatko, tko ugleda bijelu divokožu, doživi nesreću. Ako se na nju nišani, pretvori se u tom trenu u bijelu djevojku, koja se s vrčem u ruci približava pucaču, spusti li se oružje, ponovno mirno stoji bijela divokoza. No, lovac koji bi ciljao na nju, nikada se još nije vratio kući, te neustrašive pronašli bi u podnožju planine mrtve ili tako smrskane, da su još samo mogli ispričati svoje djelo i izdahnuti. Daj Bože da je sutra ne sretnemo!“ – Tako reče Marko.

(S njemačkog preveo prof. dr. sc. Ivica Petrović)

KD „Vitez“ Vitez: DVA ISPITA PRIROĐENIH OSOBINA

USPJEŠNO ODRADEN NAJVEĆI DIO PLANIRANOGA PROGRAMA

PIŠE **IVICA DRMIĆ**

Sredinom listopada ove godine Kinološko društvo „Vitez“ realiziralo je dva radna ispita za pse goniče. Ispit prirođenih osobina (IPO) na divlju svinju održan je 12. listopada u Nadiocima, u gateru Vlade Čalića, a prethodila mu je pozitivna ocjena eksterijera triju lovačkih psa. Na ispit je privedeno 12 lovačkih pasa od kojih je devet položilo ispit. Specifičnost ispita na divlju svinju bila je velik broj pasmina (čak pet pasmina pasa), a najbrojniji su bili posavski goniči s pet pasa. Najbolji rezultat, prvi nagradni razred, postigla je ženka njemačkoga lovnoga terijera Anda-Dona (172 boda), vlasništvo Zdravka Šarića. Dan poslije u otvorenome lovištu „Vitez“ na području Kraljevice održan

je IPO na zeca. Prije ispita pozitivno je ocijenjen eksterijer triju lovačkih psa. Specifičnost IPO-a na zeca bila je ta što su od šest privedenih pasa, četiri psa bili istarski oštrodlaki goniči. Ispit su položila četiri psa, ali ni jedan nije postigao neki zapažen rezultat. Ova dva ispita još su jedan dokaz da su istarski oštrodlaki goniči i biglovi izvršni psi za lov na zeca.

Planirani ispit u radu pasa na umjetnome krvnom tragu nije održan jer nije bilo dovoljno zainteresiranih za njegovo održavanje.

Na oba ispita sudili su Vinko Biletić i Julijan Glavočević. Ispiti su bili lokalnoga značaja, bez dodjele kandidatura. Organizirani su odlično, a i posjet je bio solidan. Protekli su bez primje-

daba i žalbi natjecatelja. Vodiči pasa i psi bili su korektni. Oba ispita protekla su u skoro idealnim vremenskim prilikama, što je psima znatno olakšalo posao i u traženju i u dugom gonjenju pronađene divljači. Psi koji su položili ispite dobili su odgovarajuću dokumentaciju kojom se dokazuje njihova uporabljivost u lovu, odnosno ispunjavanje uvjeta iz Zakona o lovstvu. Nakon radnih ispita za pse goniče u Nadiocima, sudionici i posjetitelji nastavili su se družiti i razmjenjivati iskustva iz područja lova i lovne kinologije, uz specijalitete s roštilja i piće. Održavanjem ovih ispita KD „Vitez“ Vitez je u većoj mjeri uspješno realizirao najveći dio planiranih glavnih događaja i tako priveo kraju 2024. godinu.

Dominiralo je "bijelo i čupavo)

Kada je nedavno medvjed „prošetao“ sarajevskim naseljem Vratnikom, rekoše mjerodavni da medvjedi obično ne dolaze u gradsku vrevu među ljude. Ali ljudi gradsku vrevu sve više donose u šumu. Može se obrnuti priča, pa reći da i sarajevski medvjed i zagrebački veprovi i ostala divljač po velikim gradovima dolazi tamo iz protesta, skrenuti pozornost ljudima da ulaze u njihove šume i polja, čineći isto ono za što njih osuđuju – pustošeći, harajući i sijući strah. Po svemu sudeći, poanta je u prostoru koji sve više dijele i životinje i ljudi. Poput pravih barbara, ljudi su ti koji su ušli u tuđa, životinjska staništa, urbanizirajući i navodno civilizirajući prostor oko sebe šireći mu granice, često bez plana i obzira. Životinje su stjerane u kut. Ponekad se pojave u gradu i ne „šetaju“ jer nisu turisti u razgledavanju i ne „lutaju“ jer dobro znaju što žele: hranu.

ŠUME JE SVE MANJE

Šume prekrivaju više od trećine kopna na Zemlji, a prema podacima UN-a, godišnje nestaje 13 milijuna hektara šuma u svijetu čime se za 12 do 20 posto povećava emisija stakleničkih plinova, što ubrzava nastanak klimatskih promjena. A tek kako se u tome suženom prostoru „snalaze“ životinje?

Kada je u pitanju BiH, šume su jedno od najvećih prirodnih bogatstava koje posjedujemo. Tako primjerice, šume i šumska zemljišta u Federaciji BiH čine oko 58 % ukupnoga životnog prostora, odnosno zauzimaju površinu od oko 1.518.466 hektara, od čega je u državnome vlasništvu 1.241.336 hektara ili 82 %, a u privatnome vlasništvu i vlasništvu drugih pravnih lica

NESTANAK ŠUMA

Hoćemo li uskoro biti zemlja goleti?

Divljač ide u grad, a ljudi u šumu?

PIŠE PERO ZELENIKA

oko 277.130 hektara ili 18 %. Šume su pluća naših građana. Imaju nezamjenjivu ulogu u suočavanju s klimatskim promjenama i očuvanju biološke različitosti i zato je naša zadaća i odgovornost štiti ih na državnoj, federalnoj i županjskoj razini od svih zloupotreba i prekomjernog iskorištavanja, za generacije koje tek dolaze. Planinska područja dom su za više od 85 % ptica, sisavaca i vodozemaca u svijetu, a šumovita planinska područja posebno su važna staništa za floru i za divlje životinje, kažu istraživači.

Nažalost, šume u planinama nestaju alarmantnom brzinom: sječa, požari i prenamjena u poljoprivredna zemljišta ugrožavaju cijeli ekosustav. Svakom normalnom biću trebalo bi biti teško pri saznanju da se nepovratno uništava šumsko blago, a da je jedina dobrobit devastacije – bogaćenje nekoliko pojedinaca. S druge strane individualnoga bogatstva, kolektivne štete su neizmjerne. Šume koje su rasle desetljećima nestaju preko noći. Razara se zemljište,

uništavaju krajolici, otvara put novim poplavama.

Tako zemlja bez istinske sadašnjosti generacijama koje dolaze uništava budućnost. A budućnost bez šuma je nezamisliva. „One nisu tek nasumična zbirka pojedinačnih stabala – životi su isprepleteni, u duhu suradnje. To je samoorganiziran, izdržljiv ekosustav. U takvim šumama buja život – ptice i sisavci, u takvim su šumama zaključane goleme količine ugljičnoga dioksida i prečišćava se voda. U takvim se šumama i ljudi osjećaju najzdravije“, ističu znanstvenici te zaljubljenici u prirodu, pritom naglašavajući iznimnu važnost povezanosti u prirodi što nije odlika zapadnjačke znanosti, ali je starosjedilačkim narodima odavno poznata. „Oni dijelovi čovječanstva koji su zaboravili nauk šume – morat će ga ponovno učiti. Morat će shvatiti način zajedničkoga rada drveća, životinja i gljiva što je važna lekcija o izgradnji savezništava, snazi zajednice, raznolikosti i ulogama koje svaki član ima u tkivu cijele zajednice“, ističu prirodnjaci.

SJEČA ŠUMA

Bosna i Hercegovina desetljećima nekontrolirano uništava vlastite šumske površine. Nije jedina zemlja na svijetu koja to radi, što je slaba utjeha i ne smije biti nikakvo opravdanje. Posljednjih godina već smo se suočavali s brojnim poplavama, sušama, požarima. Istodobno, industrijsko uništavanje šuma nastavlja se bez ikakve kontrole ili intervencije ovlaštenih institucija. Vrlo brzo moglo bi biti kasno za akcije koje rezultate daju tek nakon dvadeset ili trideset godina, jer do tada bi se Bosna po količini šumskoga područja mogla stopiti s krševitom Hercegovinom. I jednoj i drugoj potrebna je akcija odmah, ali mi se ovdje sada bavimo važnijim stvarima. Koliko su zaista važne i važnije, to će generacije koje dolaze osjetiti na svojoj koži.

Tako, često vidimo kako ne baš kvalitetnim bh cestama danonoćno tandrcu ruine od kamiona pretovarene drvnom građom. Uredno obrađeni i poslagnani balvani, spremni za

izvoz, daleko prelaze gabarite prikolica, ugrožavajući promet i – što je još gore – ostavljajući za sobom pustoš po bh brdima, planinama i dolinama. Krčenje šuma je proces čiju ćemo cijenu svi plaćati. Taj proces ima pogubne posljedice na zagrijavanje planeta, biodiverzitet i prehrambenu sigurnost. Životinjama se uništavaju staništa i zone kretanja, zbog čega se sve više približavaju gradovima, a stanovnici gradova onda traže da se uljezi uklone. Odnosno ubiju. Istodobno, oslobađa se put do sada nepoznatim virusima, ali njih se ne može tako lako ubiti.

Šume su važne za hlađenje zraka, prevenciju od suša i poplava, najbolja su zaštita od ekstremnih vrućina. Kada sve to ima u vidu, onda čovjeku bude jasnije što uništavamo sa svakim kamionom balvana koji napusti našu zemlju. Kada neko područje pogode ekstremne kiše, šume zadrže golemu količinu vode. A kada šume nestanu, onda sva ta voda pohrli ka naseljenim mjestima.

Pripremila **Jelena Ljubić**

Lovačka kuhinja

Prsa divlje patke s gljivama

Sastojci

- prsa divlje patke, 4 komada
- 1 maslac
- ½ litre bijeloga vina
- ½ kg gljiva šampinjona ili gljive po želji
- 1 litra jušnoga temeljca
- 1 vrhnje za kuhanje 20 % masnoće
- 3 jušne žlice gustina
- 2 jušne žlice svinjske masti ili ulja
- 2 glavice crvenoga luka
- sol, vegeta, crvena paprika i papar po želji

Meso dobro oprati u hladnoj vodi te posušiti kuhinjskim papirom. Opnu lagano skinuti, te ga staviti u posudu za pečenje zajedno s masnoćom. Pećnicu dobro ugrijati i staviti peći, otprilike ½ sata. U drugoj posudi istopiti maslac te dodati očišćene gljive i nasjeckan luk. Lagano prokuhati i dodati na to pečena prsa. Sve skupa kuhati zajedno s lukom, vinom i jušnim temeljcem. Kuhati dok meso ne omekša, onda dodati vrhnje. Tekućina će se smanjiti, a luk omekšati. Možete po želji ovu smjesu izblendati da bude kremasta. Onda joj dodati vrhnje, lagano umiješati gustin da bude smjesa kompaktna i da u umaku ne bude grudica. Kod serviranja prsa izrežite na duge komade kao šnicle te prelijte smjesom umaka s gljivama.

Kiseli kupus s čvarcima

Sastojci

- 1 glavica kupusa
- 1 jušna žlica ulja
- ½ kg čvaraka
- ½ litre jušnoga temeljca
- vegeta, sol i papar po želji

Vrijeme je kiseloga kupusa i čvaraka, pa evo jednoga prijedloga jela. Kupus je niskokalorična namirnica puna vitamina C. Koristi se svjež, kuhan u različitim salatama i ukiseljen sam. Čim počnu hladniji dani prvo povrće koje nam pada na pamet je kiseli kupus. Prava blagodan za imunitet i probavu. Pomaže kod detoksikacije organizma pogotovo kod gihta. Dobar je i u medicinske svrhe, listovi se koriste za obloge kod bolova u leđima i zglobovima. Kod plućnih problema dobro je piti sok od kupusa s medom. Služi za dezinfekciju ozljeda, kod čišćenja gnoja iz rana. Smiruje otekline, ekceme i akne. Voda u kojoj se kiseli kupus sprečava bolesti želudca uzimanjem natašte. Postoje i neka istraživanja kako je dobro konzumirati kupus za zaštitu od karcinoma. Stare bi domaćice rekly biljka iz raja izišla, što dovoljno govori o kvaliteti ove namirnice. Sada u hladnijim danima najbolje je koristiti ga u salati. Kiselu glavicu sitno isjeckati i konzumirati.

Kiseli kupus zna biti malo ljućega okusa. Ako to ne volite, isperite ga u hladnoj vodi. Dobro ga ocijediti i staviti kuhati dok omekša. Dok se kuha u drugoj posudi ispržite nasjeckani luk, dodati čvarke i jušni temeljac. Dodati sol, vegetu i papar i sve staviti u kupus da kuha još desetak minuta. Sve skupa izmiješati i servirati u tanjure. Ovo možete koristiti kao glavno jelo ili prilog, po želji.

5				9		3		
	6		3		1		7	5
3		2						4
		9	2			6		
				6				
		1			8	7		
1						5		7
8	5		1		3		2	
		7		5				3

	2				3		1	
			1	7		8		5
					4			6
5	8		4	1				
		6	5		2	1		
1				3	8		5	7
4			3					
2		8		4	1			
	5		8					7

Popuni prazna polja brojevima od 1 do 9. Svaki se broj smije pojaviti samo jednom u svakom retku, stupcu i odjeljku od 3x3.

Pucanje od smijeha

DETEKTOR LAŽI

Mladi lovac upita starijega sklona lovačkim pričama:
 – Jesi li ikad vidio detektor laži?
 – Šta vidio, oženio – odgovori mu.

PRESTAO JESTI ČEŠNJAK

Lovac priča kolegama:
 – Nekada su ženske od moga poljupca padale u nesvijest. A onda sam prestao jesti bijeli luk!

MIRIS PO RAKIJI

Lovac naručio lovački odrezak i kada je počeo jesti, obrati se konobaru:
 – Ovaj odrezak ima miris po rakiji.
 Konobar se malo odmaknu pa upita:
 – A sad?!

LOŠA KUHARICA

– Uvijek pogodim čija žena loše kuha – reče lovac.
 – Kako pogodiš? – upitaše ga.
 – Imaju doma debeloga psa – pojasni im.

KAKVO JELO?

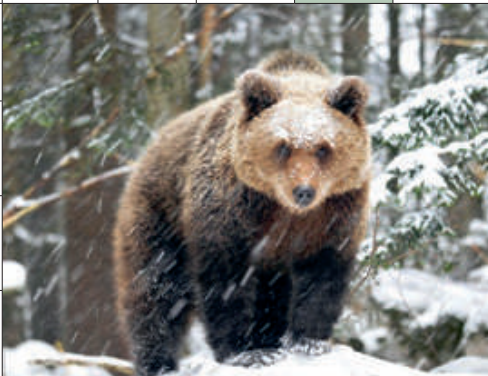
– Ženo, dolaze nam gosti, spremi nešto za večeru – reče lovac suprugi.
 – Hoću li spremiti nešto da nam dođu opet, ili nešto da ne dođu nikad više?
 – priupita ga supruga.

SRNEĆA KRILCA

Lovac se u mesnici obrati djelatniku:
 – Dajte mi kilo krilaca.
 – Je li pilećih?
 – Može i srnećih, ako ih imate – odgovori lovac.

DOBAR TEK

Elegantno popunjeni lovac reče kolegama:
 – Kada sam bio mali, davali su mi neke tablete za apetit. Izgleda da su tek sad počele djelovati!

RIJETKA ZVIJER I ZAŠTIĆENA VRSTA, SVAŠTOJED, NA SLICI	NAPRAVA ZA MALAČENJE ŽITA, MLATILO	BAGER, JARUŽALO, GLIBODER	PRIPADNIK PROTESTANTSKE SEKTE (ENGLJESKA)	„INSTITUT NOVIH TEHNOLOGIJA“	MILAN IVKOŠIĆ	FILMSKI ZASLON	AUTOR: MARIOFIL SOLDO DEUTERIJI	STERILIZIRANA ...	JURISLAVA ODMILA	EVO, ENO (... TI SAD!)	GORNJI DIO ŽENSKE HALJINE, BEZ RUKAVA	SPAVA ZIMSKI SAN	GLASOVI SLIVENI U ŠUM, U BUKU	PTICA KOJA ZIMI OSTAJE NA SVOM STANIŠTU
VOĐA LOVA							VATRENO ORUŽJE NOVINARKA VUJEVIĆ					ŽELIMIR STINČIĆ NAŠA GLUMICA, MIKULIĆ		
SABLAST; PRIKAZA					OSVRT, POGLED UNATRAG NIJE PROTIV!									
SMJERTOKA VODE TEKUĆICE, KORITO				DIOTIJELE RAKOVA RASA LOVAČKOG PSA						ŠAHIST NIMCOVIĆ „LITRA“				
UMIJEĆE SLAGANJA REZANOG CVJEĆA								HRV. GLUMICA I BALERINA OSMANOVIĆ						
VOJNA LUKA U SPLITU									ANDRIJA JARAK				„RABAT“ POVRTNA KUPUSNUJAČA	
IVO POGORELIĆ			„REPRIZA“ POKAZNA ZAMJENICA, OVA						JAPANSKA JABUKA					
SLIKARICA DUJŠIN-RIBAR									MREŽA U TENISU, NET KALIJ					
MIRISNA BILJKA MATIČNJAK (PJESN.)									JELO OD KUPUSA S GOVEDIM MESOM					

PERO JURIĆ
1954. – 2024.
LD „Fazan“ Odžak

SLAVKO MILETIĆ
1941. – 2024.
HLU „Orao“ Čitluk

TOMISLAV ŠKORO
1964. – 2024.
LD „Uskoplje“ G. Vakuf-Uskoplje

MARINKO PEHAR
1957. – 2024.
LD „Golub“ Čitluk

JOSIP TALIĆ
1964. – 2024.
LD „Jarebica“ Mostar

ANTE KUTLEŠA
1945. – 2024.
LD „Radovanj“ Posušje

MARINKO ČOLAK – MAZO
1957. – 2024.
HLU „Malič“ Grude

ANTO ŽIVKOVIĆ
1982. – 2024.
LU „Sava“ Orašje

VIKTOR HERCEG
1942. – 2024.
LD „Galeb“ Čapljina

JURE NIKŠE
1964. – 2024.
LD „Galeb“ Čapljina

OBLJETNICA SMRTI

BLAŽ BEBEK
1960. – 2024.
HUL „Kravica“ Ljubuški

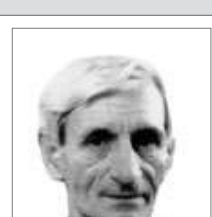
IVAN BOŠNJAK
2019. – 2024.
HLD „Vepar“ Fojnica

TOMISLAV MILIĆ – MIKA
2014. – 2024.
LU „Livanjsko polje“ Lištani

MATE ODAK
2009. – 2024.
HUL „Kravica“ Ljubuški

STJEPAN BEŠLIĆ – BRACO
2009. – 2024.
LD „Radovanj“ Posušje

Molimo odgovorne u lovačkim udrugama da nam redovito dostavljaju fotografije svojih preminulih članova te njihovo ime, prezime, godinu rođenja i godinu smrti, kako bismo mogli objaviti sjećanja na sve naše pokojne kolege lovce.

Hvala vam na suradnji i razumijevanju.

Uredništvo

Brzina i sigurnost u paketu

Brza pošta
www.brzapošta.ba

1323

SOLDO METALI

Sretan Božić i Nova godina svim
našim poslovnim partnerima i
svim ljudima dobre volje!

SOLDO METALI d.o.o.
Fra Dominika Mandića 24B
Široki Brijeg

www.soldometali.com

WWW.CACCIAINBOSNIA-IT

PODGORA

BOSANSKO GRAHOVO

+39 3333 777 999 +387 66 965 008

Stručni i pouzdani vodiči
garantiraju sigurnost u
realizovanju vaše avanture,
dok je zadovoljstvo svih
Vas naša misija.

TURQUA SHOOT LIKE A GENTLEMAN

Kalibar: .308 Win, .243 Win, 6.5 Creedmoor | Težina: 3.45 kg
Dužina cijevi: 61 cm | Spremnik: 3 i 5

Cijena: 1.650,00 KM

Cijena: 1.600,00 KM

Cijena: 1.700,00 KM

Cijena: 1.750,00 KM

Cijena: 1.650,00 KM

Cijena: 1.800,00 KM

Cijena: 1.950,00 KM

Cijena: 1.550,00 KM

Cijena: 1.630,00 KM

Cijena: 1.700,00 KM

Cijena: 1.700,00 KM

Cijena: 1.700,00 KM

Cijena: 1.550,00 KM

Cijena: 2.150,00 KM

www.mmtrade.ba

